294.31883
ท318ก

วันวิสาขบูชา
๒๕๑๒

ในชุด

กฎแห่งกรรม

ของ
ท. เลียงพิบูลย์

ป. ภู่ประไพ

ทองหยก เลี่ยงพิบูลย์

กฎแห่งกรรม

ของ

พ. เลียงพิบูลย์

หอสมุดแห่งชาติ 2530
หอสมุดแห่งชาติรัชมังคลาภิเษก
จันทบุรี

เรื่อง

คนดีผีคุ้ม

บาปกับเคราะห์

รักวัวให้ผูก

ทางโลกกับทางธรรม

ชีวิตผ่าน

ผู้มีจิตศรัทธาร่วมกัน

พิมพ์เป็นธรรมบรรณาการแด่พุทธศาสนิกชนทั่วไป

เนื่องในวันวิสาขบูชา

30 พฤษภาคม 2512

เลขห้อง จฬ
เลขหมู่ ๒๙๔.๓๑๘๘๓
ท๓๑๘ก
เลขทะเบียน ม.MO ธ.๖๖๖๕๙

บทเพลง วิสาขบูชา

๑ นางนาค

๑ อันวันนี้ เป็นวันที่ ประเสริฐสุด
ของพวกเรา ชาวพระพุทธ ศาสนา
เพราะพ้องวัน องค์พระพุทธ ประสูติมา
เพื่อโปรดสัตว์ในโลกา ให้เบิกบาน
เพราะพ้องวันที่พระองค์ ทรงสำเร็จ
ตรัสรู้ ธรรมพิเศษ เกษมศานต์
เพราะพ้องวัน ที่พระองค์ ทรงนิพพาน
เมื่อสมัย พุทธการ เนิ่นนานมา
ปวงนักปราชญ์ ครั้งโบราญ ท่านจัดสรร
ว่าเป็นวัน ที่ระลึก พระศาสนา
ขนานนาม วันวิสา ขะบูชา
ประมาณสอง พันห้า ร้อยขวบปี
เพราะเหตุนี้ พวกเรา ผู้ชาวพุทธ
จงมีใจ บริสุทธิ์ เกษมศรี
ที่รับช่วง พระศาสนา มาด้วยดี
ควรเรานี้ จะบูชาให้ถาวร

ประสิทธิ์ จันทร์แสงสว่าง ประพันธ์

เรื่องที่ ๕๑

คนดีผีคุ้ม

เมื่อข้าพเจ้าได้รับจดหมายมีมากด้วยกัน บาง
ฉบับก็บันทึกชีวิตที่ได้เกิดขึ้นแก่ผู้บันทึกมาแล้ว ได้
พิจารณาก็ทำให้เศร้าใจ คิดว่าสังคมของมนุษย์ทุกวัน
นี้จิตใจเสื่อมทราม คนประกอบกรรมชั่วผิดศีลธรรม
เห็นแก่ตัว ไม่สนใจว่าใครจะเดือดร้อนได้รับความ
เสียหาย ทำลายอนาคตของผู้อื่นให้ย่อยยับ เพียง
ให้ตัวได้รับความ สนุกสนาน ตามอารมณ์ที่ ปรารถนา
มนุษย์พวกเป็นมารสังคมนั้น มีจิตใจวิปริตผิดปกติ
ธรรมดาของบุคคลทั่วไป ข้าพเจ้าขอพาท่านไปพบ
กับมารสังคม ที่ท่านสุภาพสตรีเป็นผู้บันทึกมาให้
บางทีท่านจะได้มีเวลาพิจารณามนุษย์จิตชั่ว แต่ปาก
หวาน คอยเอาอกเอาใจ แสดงท่าทางเป็นสุภาพบุรุษ
กำลังมาอยู่ใกล้ตัวท่าน จะได้มีเวลาพิจารณาดูว่าเป็น
สุภาพบุรุษแท้หรือปลอม จะได้ปลีกตัวให้ห่างไกล
ก่อนที่จะสายเกินไป เมื่อได้เห็นลวดลายดังเรื่องที่เกิด

ขึ้นมาแล้ว ข้าพเจ้าได้บันทึกมาถ่ายทอดให้ท่านได้มีโอกาสอ่านแล้วใช้สติปัญญาเพื่อความไม่ประมาทต่อไป

อิฉันได้ทำงานอยู่ในสถานที่แห่งหนึ่ง มีตำแหน่งการงานพอจะเลี้ยงตัวได้หากเราไม่ฟุ่มเฟือยเกินไป ฉะนั้นอิฉันมีชีวิตอยู่ด้วยความมักน้อยสันโดษ ชีวิตครองเรือนของอิฉันก็อยู่ได้โดยปกติ ไม่เดือดร้อนอะไร แม้อิฉันจะมีบุตรที่ต้องเลี้ยงดูอีก ๒ ชีวิต เพราะแกขาดพ่อที่ให้ความอบอุ่นเมื่อมีชีวิตอยู่ แกก็ต้องกำพร้าพ่อเมื่ออายุยังน้อย อิฉันได้เลี้ยงดูแกมาด้วยความถนอมกล่อมเกลี้ยง สั่งสอนอบรมศีลธรรม เมื่อโตขึ้นจะได้เป็นพลเมืองดี หลังจากสามีได้จากไปอย่างไม่มีวันกลับ นอกจากบุตรสองแล้วอิฉันยังมีคุณแม่ของสามีที่ต้องเลี้ยงดูอีกท่านหนึ่ง อิฉันทนุบำรุงท่านเหมือนพระที่เคารพบูชา เพราะถือว่าท่านมีพระคุณสูงสุดผู้หนึ่ง แม้อิฉันจะมีสามีและบุตรสองคนก็ดี แต่สุขภาพของอิฉันก็มีผิวพรรณเปล่งปลั่งเป็นที่ต้องตาคนทั่วไป มีผู้ร่วมงานเป็น

หญิงหลายคนถามอิฉันว่า "พี่มีวิธีเสริมสวยได้อย่างไรนะ รูปร่างยังสวยพริ้งอยู่เสมอหญิงสาว ๆ สู้ไม่ได้ หรือมียาที่กินแล้วไม่แก่ หรือบริหารร่างกายอย่างไร บอกหนูบ้างซิหนูจะปฏิบัติให้สวยอย่างพี่" อิฉันหัวเราะไม่รู้จะตอบอย่างไร เพียงแต่แนะนำว่าทำใจให้สบาย อย่ามีกังวล อย่ามีโมโหง่าย ก็คงจะทำให้เราแก่ช้า แต่เรื่องก็เป็นความจริง เพราะแม้แต่อิฉันจะต้องเสียสามีที่รักยิ่งต้องจากไปอย่างไม่มีวันกลับ แต่อิฉันก็หักใจได้มิให้มีความโศกเศร้าเสียใจเกินไป เพราะนึกว่าการตายจากกันเป็นธรรมดา ต้องตายด้วยกันทุกคนไม่มีใครหนีพ้น เมื่อคิดได้แล้วเราจะเสียอกเสียใจทำไมให้ร่างกายสุขภาพและจิตใจเสื่อมโทรม โดยมีแต่โทษไม่ได้เกิดประโยชน์อะไรดีขึ้น ฉะนั้นอิฉันจึงระงับได้ ปัดความเสียใจทิ้งไป อิฉันเคยเห็นมาแล้ว มีหญิงบางคนสามีที่รักตายจากไปเธอจะเศร้าโศกเสียใจมากเพราะขาดสติ ไม่เป็นอันกินอันนอน ถึงกับร้องไห้โฮตีอกชกหัวดิ้นเหมือนเด็ก ๆ แล้วก็อยากจะฆ่าตัวตายตามสามี เช่น อยาก

กระโดดน้ำตาย อยากกินยาตาย ต้องมีคนคอยปลอบ คอยระวัง แต่แล้วไม่นานเธอก็มีคู่ควงคนใหม่ลืมความเสียใจสุดสิ้นลง จิตใจเบิกบาน ที่อิฉันพูดมิใช่ว่าอิฉันจะติเตียนหวอกลูกผู้หญิงด้วยกัน แต่ก็เป็นความจริงที่เคยพบเคยเห็นมาก่อน สำหรับอิฉันตั้งใจว่าจะไม่ยอมมีคู่ครองอีกอย่างเด็ดขาด เพราะอิฉันมีปัญญามีความรู้พอที่ไม่ต้องพึ่งใคร อิฉันสามารถเลี้ยงตัวเองและเลี้ยงลูกให้การศึกษาแกได้อย่างไม่ต้องเดือดร้อน ไม่อยากให้ลูกได้รับความกระเทือนใจ เมื่อแม่ขาดความเอาใจใส่ใกล้ชิด เพราะแม่มีพ่อเลี้ยงเป็นอันขาด อิฉันได้ตั้งใจอย่างแน่วแน่ และจะปฏิบัติตัวเป็นโสดตลอดไป เมื่อเลี้ยงลูกจนโตให้การศึกษามีวิชาความรู้พอเลี้ยงตัวได้ ก็อยากจะปลีกตัวหาเวลาศึกษาธรรมะหาความสุขในทางสงบในบั้นปลายของชีวิต การทำงานอยู่ในกลุ่มชนก็ต้องมีการติดต่อทางสังคมเป็นธรรมดา เราจะเก็บตัวนักก็ไม่ได้ ฉะนั้นอิฉันก็ออกสังคมบ้างเป็นครั้งคราว มีหญิงผู้ร่วมงานกับอิฉันและเพื่อนสนิทของเธออีกคนหนึ่ง

ชอบมาชวนให้อิฉันไปกินอาหารกับแกเสมอ โดยแก
เป็นผู้ออกเงินตลอดเวลา แต่อิฉันไม่ยอมเอาเปรียบ
เพื่อน ฉะนั้นอิฉันจึงไม่ค่อยจะไปบ่อยนัก โดยอ้าง
ว่ามีงานมาก มีธุระ นาน ๆ เสียไม่ได้เพราะเกรงใจ
จะไปสักครั้งหนึ่ง ครั้งหลัง ๆ นี้เมื่อไปกินอาหารกัน
ก็มีเพื่อนชายของเธอร่วมด้วยสามคน เป็นคนภูมิ
ฐานแสดงกิริยาสุภาพเรียบร้อย แต่อิฉันไม่ยอมให้
ความสนิทสนมมากนัก เพราะคิดว่ามนุษย์ในยุคนี้มี
พวกจิตทรามมาก แล้วต่อมาเย็นวันหนึ่งอิฉันไปกิน
อาหารค่ำกับเพื่อนหญิงทั้งสอง แต่ก็ได้พบสุภาพ
บุรุษสามคนซึ่งคอยอยู่ที่ร้านอาหารก่อนแล้ว เนื่อง
ด้วยการแสดงกิริยาเป็นสุภาพบุรุษเต็มตัว อิฉันก็ไม่
นึกอะไรมากนอกจากเคยร่วมกินอาหารเที่ยงกันหลาย
ครั้งแล้ว แต่คืนนั้นเป็นคืนแรกที่ไปกินอาหารค่ำ
อิฉันเกรงใจตั้งใจจะรีบกลับ เพื่อนทั้งสองก็อ้อน
วอน ขอให้อยู่เป็นเพื่อนก่อน อิฉันเสียอ้อนวอนไม่
ได้ก็ยอม

คืนนั้นหลังจากกินอาหารค่ำแล้ว ชายทั้งสาม

ก็อาสาจะขับรถมาส่งอิฉันที่บ้าน และส่งเพื่อนหญิง
อีกสองคนทีหลัง อิฉันไม่ค่อยสบายใจนักเมื่อชาย
คนหนึ่งขอร้องให้ไปส่งที่ปากน้ำ ขอให้เราไปเป็น
เพื่อนกันทั้งหมด อิฉันไม่พอใจแต่ก็ไม่อยากแสดง
ความรู้สึกออกมานอกหน้า รถแล่นออกจากกรุงเทพฯ
มุ่งไปปากน้ำ อิฉันต้องอดทนนั่งนิ่งไม่ยอมพูดอะไร
กับคนขับหรือผู้เป็นเจ้าของรถเก๋ง ซึ่งแกพยายามจะ
ชวนพูดชวนคุยตลอดเวลา เพราะอิฉันรู้สึกว่าคน
ขับกำลัง จะแสดง สัญชาติชั่วออกมาทางวาจา ให้เห็น
ความเป็นสุภาพบุรุษกำลังจะหมดไป แกพูดแทะโลม
อิฉันตลอดเวลา ส่วนพวกที่นั่งหลังตอนในหญิงสอง
ชายสองนั่งสลับกัน เสียงหัวเราะคิกคักหยอกล้อกัน
เบนคู ๆ อย่างหมดความอาย อิฉันนึกชังน้ำหน้านัก
บัดสีใจแทนเพื่อนหญิง ไม่นึกว่าจะเป็นคนใจง่าย
ปล่อยตัวอย่างหมดคุณค่าเหมือนหญิงขายตัว ทำให้
อิฉันนึกเอะใจขึ้นมาว่า นี่เขาคงร่วมใจกันวางแผน
ไว้นานแล้ว นี่เรากำลังตกหลุมที่เขาดักไว้ อิฉันคิด
แล้วไม่สบายใจนั่งนิ่งคอยระวังตัว เมื่อถึงปากน้ำไม่

มีใครลง เขาขอร้องว่าจะเลยไปบางแสนโดยไม่ผ่านเข้าไปในตลาดปากน้ำ อิฉันขอร้องให้ส่งอิฉันกลับบ้านหรือไม่ก็ส่งลงที่ปากน้ำ อิฉันจะต่อรถกลับบ้านเอง แต่ทุกคนช่วยกันพูดจาอ้อนวอนขอร้องแกมบังคับให้อิฉันไปเป็นเพื่อนถึงบางแสน และไม่ยอมให้อิฉันลงจากรถ บอกว่าเดือนหงาย ๆ หาโอกาสเช่นนี้ได้ยาก แล่นรถชมจันทร์ถึงบางแสนแล้วก็กลับ อิฉันนึกในใจว่าเราเสียรู้เขาเสียแล้ว อยากโดดลงจากรถ คิดดูว่ารถกำลังแล่น ถ้าเราเบิดประตูโดดลงก็คงบาดเจ็บอาจขาหักและถึงตายก็ได้ ทำไมเราจะต้องคิดเสี่ยงบ้า ๆ อย่างนี้ แต่คนอย่างอิฉันจะไม่ยอมให้ใครมาข่มเหงรังแกเล่นง่าย ๆ จึงคอยหาช่องทางที่จะให้หลุดพ้นเจ้าพวกบ้าตัณหา หาทางออกจากรถโสมมคันนี้ไปให้ได้ อิฉันคอยระวังตัวอยู่ตลอดเวลา เจ้าคนขับรถลวนลามอิฉันหนักขึ้น ใช้มือข้างซ้ายสอดมาข้างหลังกำลังพยายามจะโอบกอดเหนี่ยวรั้งตัวอิฉันให้เข้าชิดตัวมัน ส่วนมือขวามันกุมพวงมาลัยมือเดียว สายตามันมองไปข้างหน้ารถ อิฉันโกรธมากทำตัว

แข็งขืนไม่ยอมให้มันทำเล่นง่าย ๆ มันเห็นคนอื่นใจง่าย ต่ำช้าเลวทราม แล้วมันจะตีค่าตัวอิฉันต่ำไปด้วย แม้อิฉันจะโกรธมากแต่ก็ไม่ยอมเสียสติ คอยจ้องคิดหาทางว่าจะป้องกันตัวอย่างไรดี จะสั่งสอนพวกมนุษย์ใจชั่วให้มันรู้สึกตัวว่า มันจะรังแกผู้หญิงเล่นง่าย ๆ ไม่ได้ มันคงทำกับหญิงสาวแบบนี้มามากแล้วที่กลัวอับอายขายหน้าก็ไม่กล้าเปิดเผย มันจึงได้ใจมันกำลังเหนี่ยวรั้งตัวอิฉันเข้าไปในอ้อมกอด พวกหญิงชายที่นั่งตอนหลังก็เห็นเป็นของสนุก เพราะหญิงทั้งสองชิน ต่อการทอดกาย ให้ชายกอดจูบ อย่างสิ้นความอาย อิฉันเห็นท่าไม่ดีเพราะไม่มีทางอื่นจึงใช้เสียงตวาดออกไปด้วยหมดความอดทนว่า

"หยุดนะ อย่าใช้กิริยาบ้า ๆ อย่างสัตว์ป่ากับฉันเป็นอันขาด มิฉะนั้นพวกคุณจะเสียใจ ฉันไม่ใช่หญิงใจง่ายอย่างพวกนางกากีที่จะทำได้ตามสบาย"

เสียงอิฉันดังและสั่นเพราะความโกรธ สามารถทำให้เจ้าคนขับต้องงงหยุดชงักจังงัง คงไม่นึกว่าจะมีหญิงที่จิตใจเข้มแข็งเอาจริงเอาจังอย่าง อิฉัน ไม่ยอมให้ทำ

เล่นง่าย ๆ ทำให้หญิงชายที่นั่งอยู่ข้างหลังกำลังหยอกล้อกันอย่างเพลิดเพลินต่างก็งงงัน ต้องชงักเช่นเดียวกัน อิฉันขู่สำทับต่อไปว่า “หยุดรถที่นี่เดี๋ยวนี้ ฉันไม่ยอมร่วมทางไปกับพวกใจสัตว์ เพราะมันจะต้องพบกับจุดจบ รถจะต้องคว่ำหรือถูกชนหรือตกถนน ขอให้คนชั่วในรถตายทั้งหมด” พวกมันตกตะลึงเพราะไม่นึกว่าอิฉันปากร้ายสาปแช่งเช่นนั้น เพราะเคยเห็นอิฉันเป็นคนสุภาพเรียบร้อย ถึงเวลาร้ายก็เหมือนเสือแม่ลูกอ่อน เจ้าคนขับรถมันงงไปอีกพักหนึ่ง แล้วพอมันคุมสติได้ก็แสดงกิริยาโกรธมากคงจะนึกอายเพื่อน ๆ จึงแสดงกิริยากักขละใช้กำลังเจ้าชู้ยักษ์ เหมือนเสือร้ายจะเข้าตะครุบเหยื่อ มันพยายามเหนี่ยวตัวอิฉันเข้าไปจะกอดเป็นการลองดี ไม่สนใจว่าอิฉันจะใช้มือตบตีหยิกข่วนทำอะไรกับมัน แต่อิฉันคอยทีอยู่แล้ว พอมันจะโถมกอดรั้งตัวเข้าไป อิฉันเอี้ยวหลังคว้ามือมันไปบิดหักแล้วก็ใช้ปากกัดที่แขน มันร้องสุดเสียงเพราะเจ็บปวดเท่าที่แรงปากอิฉันจะกัดมันได้และไม่ยอมปล่อย มันรีบ

ห้ามล้อหยุดรถเข้าข้างทางใช้มืออีกข้างหนึ่งจะตบหน้าอิฉัน แต่มันตบไม่ถนัด มันจึงยันหน้าอิฉันเพื่อให้แขนมันหลุดจากปากแต่ไม่เป็นผล อิฉันไม่ยอมปล่อย รู้สึกมันโกรธมาก มันใช้มือบีบจมูกอิฉันหายใจไม่ออก ไปพักหนึ่ง ไม่สามารถจะทนต่อไปได้จึงต้องปล่อย มันโกรธจนตาลุกแวววาว มันพยายามจะโดดเข้ามาจะทำมิดีมิร้าย อิฉันไม่รู้จะป้องกันแก้ไขอย่างไรกับคนบ้ากามเช่นนี้ อิฉันร้องได้คำเดียวว่า "คุณพี่ช่วยด้วย" อิฉันก็ไม่รู้เหมือนกันว่ามีความหมายอะไร แต่รู้สึกว่าไอ้คนใจชั่วกำลังบ้าจะขยี้อิฉันอยู่แล้วก็ชงักเพราะได้ยินเสียงเหมือนถูกตบหน้าดัง "เพี๊ยะ" ทำให้มันงงงันไปหมด อิฉันก็ไม่รู้ว่าใครตบมัน อิฉันเลยถือโอกาสที่มันตะลึงงง รีบเปิดประตูข้างตัวลุกวิ่งหนีออกมานอกรถ แต่คิดว่าวิ่งไปทางใดก็ไม่พ้นแน่ พอดีมีเมฆลอยมาบังดวงจันทร์ทำให้บริเวณนั้นมืดมิดลง อิฉันถือโอกาสวิ่งไปหมอบราบติดกองหินข้างทางสูงพอจะบังได้ อิฉันภาวนาในใจว่าขอให้คุณพี่ช่วยบังอิฉันด้วย อย่าให้มันเห็นตัว สีหินที่กองอยู่

ข้างถนนเป็นระยะ ๆ กับสีเสื้อของอิฉันมันกลมกลืนกับกองหิน จึงเหมาะเป็นที่กำบังตัวได้อย่างดีทำให้อิฉันปลอดภัยเมื่อเมฆพ้น มันพยายามค้นหาอิฉันแต่ก็ไม่เห็นเสียงมันพูดกันอิฉันได้ยินอย่างชัดเจน เสียงของชายที่ลวนลามอิฉันต่อว่าหญิงในรถว่า "ทำไมเธอจึงไปเอาแม่เสือเข้ามาในรถนี่ ถ้ามันหนีรอดไปได้เราคงยุ่งกันใหญ่ มันไวจนไม่รู้ว่ามันหลบหนีไปทางไหน ไม่น่าเชื่อเหมือนหายตัว เหมือนแม่มด ทำให้เราลำบากแน่ นึกว่าผีกเสือจนเชื่องแล้ว ไม่เคยนึกว่ามันจะเป็นแม่เสือที่ดุร้ายมีเขี้ยวเล็บแหลมอย่างนี้ ดูซิแขนฉันแทบหัก ถ้าบีบจมูกไม่ทันเนื้อคงจะหลุดติดปากมันแล้ว"

เสียงผู้หญิงพูดว่า "ตามปกติแกก็เป็นคนสุภาพเรียบร้อยและเป็นคนโกรธยาก อารมณ์ดี ไม่นึกว่าเวลาโกรธนั้นยิ่งกว่าเสือร้าย นี่ฉันคงเข้าหน้าแกไม่ติด และเรื่องคงจะขายหน้ากันถึงไหนก็ไม่รู้" เสียงผู้ชายอีกคนหนึ่งพูดปลอบว่า "อย่าเป็นทุกข์เป็นร้อนไปเลย ฉันเชื่อแน่ว่ามันไม่กล้าเอาเรื่องไปเล่าให้

ใครรู้ เพราะมันก็เสียหายมากเหมือนกัน ถ้ากลัวก็เอาเงินฟาดหัวบีดปากมันเสีย เรื่องก็เงียบหายไปไม่ต้องกลัวมันเรื่องเล็ก ถ้ามันจะเอาเรื่องก็ไม่มีพยานหลักฐานอะไร พวกเราตั้งห้าคนมันคนเดียว ใครเขาจะเชื่อมัน สงสารแต่เจ้า..... หมายมั่นปั้นมือคิดว่าจะสนุกสนานให้เต็มที่กลับผิดหวัง มาเราไปบางแสนกันดีกว่า ไปสงบอารมณ์ชายหาดสักพักหนึ่งค่อยกลับ ปล่อยให้มันไปตามลำพังเถิดอย่าตามให้เสียเวลาเลย มันไวยังกับผีแพล็บเดียวหายตัวไปเลย" เสียงผู้หญิงพูดขึ้นว่า "ไม่เอาละฉันกลัวคำสาปแช่งมันเย็นเข้าถึงหัวใจ อยากกลับบ้านมันเกิดเรื่องไม่สบายใจใครจะไปสนุกได้ เงินไม่มีความหมาย ไม่เกิดประโยชน์สำหรับคนผู้นี้ ฉันร้ใจดีเรื่องมันจะขายหน้ากันใหญ่ ไม่มีแก่ใจจะสนุกแล้ว" เสียงผู้ชายพูดขึ้นว่า "ใจเย็น ๆ ฉันรับรองว่าจะไม่มีอะไรเกิดขึ้นแน่ อย่าเป็นทุกข์เป็นร้อนไปเลย เร็วขึ้นรถไปเดี๋ยวนี้ ถ้าใครมาพบเรากำลังวิ่งไล่จับมันก็จะมีพยานแก้ตัวไม่หลุด จะเกิดเรื่องแน่" แต่แล้ว

อิฉันก็ได้ยินเสียงรถยนต์ค่อย ๆ ไกลออกไปทางบางแสน อิฉันค่อย ๆ เงยหน้าขึ้นเมื่อเห็นปลอดภัยจึงลุกขึ้นปัดฝุ่นละอองหินออกจากเสื้อผ้า รู้สึกตัวว่าขมุกขมอม และดีใจที่ได้ผ่านความสะอิดสะเอียนของชายใจชั่ว เมื่อเข้าใกล้นึกรังเกียจเมื่อได้กลืนเหล้าฟุ้งออกจากปากและลมหายใจทำให้ขยะแขยง

สุดสิ้นกันเสียทีอิฉันพยายามเดินกลับเพื่อจะได้พบรถผ่านมาจะได้ขอขึ้นรถกลับบ้าน เวลานั้นทางสายนี้ไม่ ค่อยจะมีรถผ่านไปมา มากเหมือน บัจจุบันนี้ อิฉัน ต้องเคว้งคว้าง อยู่คนเดียวในยามเงียบสงัด บนท้องถนนกลางดึก อิฉันก็นึกถึงคุณพี่แล้วพูดว่า “ขอช่วยให้น้องกลับบ้านให้เร็ว ๆ และปลอดภัยด้วยเถิด บ้านนี้คุณแม่และลูก ๆ คงเป็นห่วงเป็นทุกข์เป็นร้อนแล้ว เพราะไม่เคยกลับดึกมาก่อน” คนอื่นเขาจะรู้สึกอย่างไรที่ดิฉันหวังลม ๆ แล้ง ๆ เชื่องมงายในเรื่องผีสางวิญญาณ แต่อิฉันไม่สนใจใครจะว่าอย่างไรนึกอย่างไร เพราะมนุษย์เรามีจิตใจและประสบการณ์แต่

ละบุคคลย่อมไม่เหมือนกัน สำหรับอิฉันเชื่อว่าในโลกนี้มีวิญญาณจริง ไม่มีข้อสงสัยแต่เป็นสิ่งที่ลี้ลับพิสูจน์ไม่ได้ เมื่ออิฉันได้ปลอบใจตนเองให้มีความหวังแล้วไม่นานก็มองเห็นแสงไฟโคมหน้ารถยนต์แล่นมาแต่ไกล คิดว่าจะขอโดยสารเข้ากรุงเทพฯ แต่ก็กลัวว่าจะไปพบมนุษย์ใจชั่วอย่างที่แล้วมาอีกเหมือน หนีเสือปะจรเข้ แต่คิดอีกว่ามนุษย์ที่ดียังมีอีกมากและก็จำเป็นที่สุดไม่มีทางเลือก เมื่อรถกำลังจะผ่านมาใกล้อิฉันก็ออกไปยืนไบกมือ พอรถเข้ามาใกล้ก็หยุดและเสียงในรถร้องทักออกมา ทั้งเสียงหญิง และชายอย่างตื่นเต้น ว่า "คุณพี่....." อิฉันอยู่หน้ารถมองไม่เห็นคนในรถเพราะไฟหน้ารถมันแยงตา แต่อิฉันจำเสียงเหมือนจะคุ้นหู พอจะขึ้นไปนั่งมองเห็นคนขับก็เกิดตื่นเต้นดีใจ ที่เห็นญาติของอิฉันเอง ฝ่ายชายเป็นลูกของอาว์ฐานะเป็นน้อง ส่วนหญิงเป็นน้องสะใภ้ อิฉันตื่นเต้นดีใจจนพูดไม่ออก เพราะไม่นึกฝันจะมาพบญาติในยามวิกาลเช่นนี้ เมื่อนั่งบนรถเรียบร้อยแล้วก็เดินทางเข้ากรุงเทพฯ น้องชายและน้องสะใภ้ได้รุม

กันถามถึงสาเหตุ ที่มาเดินบนถนนคนเดียวในยามค่ำคืน น่ากลัวภัยอันตรายเช่นนี้คงมีเรื่องแน่ ๆ อิฉันก็เล่าเหตุที่เกิดขึ้นให้พังตั้งแต่ต้นจนจบ น้องชายอิฉันโกรธมากกัดฟันขบกรามพูดเสียงสั่นๆ อย่างแค้นและเจ็บใจว่า "ขอให้ผมได้พบกับอ้ายพวกหมานรกสักครั้ง ผมจะคิดบัญชีแทนพี่เอง" อิฉันก็ได้แต่ปลอบแกว่า "อย่าคิดอาฆาตพยาบาทมันเลย กรรมชั่วก็จะต้องติดตามไปลงโทษมันใน วันหนึ่งข้างหน้า เบื่นแน่ เพราะอ้ายพวกนี้มันไม่เลือกว่าลูกเขาเมียใครมันคงสร้างกรรมไว้มาก ถึงมันจะมีเงินทองจะใช้หนี้กรรมก็ลบล้างชั่วไม่ได้ ปล่อยให้มันเบื่นไปตามกฎแห่งกรรมดีกว่า ดินฟ้าอากาศต้องลงโทษมันเอง" เมื่อน้องชายอิฉันได้ฟังยังไม่หายโกรธ พูดเสียงขุ่น ๆ ว่า "คอยกรรมคอยเวร มันช้าเกินไปไม่ทันใจผม" อิฉันพยายามปลอบแกว่า "อย่าไปแตะต้องความชั่วของมันด้วยโทสะจะเบื่นสื่อทำให้เรามีความผิดไปด้วย ความชั่วของมันผิดทั้งทางโลกและทางธรรม พี่เชื่อว่ามันอยู่ได้ไม่นานกรรมชั่วก็ตามทัน" น้องชาย

อิฉันค่อยคลายโทสะลงแล้วก็เล่าให้ฟังว่า

"ผมสังหรณ์ใจเหลือเกินเราตกลงตั้งใจจะกลับบ้านพรุ่งนี้เย็น แต่ทำไมไม่รู้เหมือนมีเสียงกระซิบที่หูได้ยินแต่คำว่า กลับบ้าน กลับบ้าน ซ้ำๆ ผมจึงเกิดนึกว่าทางบ้านคงจะมีเรื่องอะไรสักอย่างหนึ่ง จึงได้เกิดสังหรณ์ใจขึ้น คิดแล้วก็อยู่ไม่ได้ผมจึงได้สั่งให้เก็บของและกลับเดี๋ยวนี้" เสียงน้องสะใภ้พูดสอดขึ้นว่า "อะไรก็ไม่รู้อยู่ๆ พี่เขาก็บอกให้หนูรีบเก็บของอย่างไม่ทันรู้ตัว เร่งหนูจนแทบหายใจไม่ทัน บอกว่าต้องรีบกลับบ้านเร็ว สังหรณ์ใจว่าจะมีเรื่องเกิดขึ้นแน่ ตกลงบอกว่าจะพักอีกคืนหนึ่งก็ต้องล้มเล็กไป" น้องสะใภ้อิฉันคนนี้เป็นชาวบางปลาสร้อยพ่อแม่มหลักฐานอยู่เมืองชลบุรี เมื่อมีเวลาน้องชายและน้องสะใภ้ก็พากันไปพักผ่อนบ้านพ่อแม่ของภรรยา แต่เหตุการณ์ก็ได้เกิดขึ้นดังที่ได้รู้กันแล้ว คืนนั้นน้องชายนำรถมาส่งอิฉันถึงบ้าน ก่อนอื่นเมื่ออิฉันอาบน้ำชำระกายแล้วก็เข้าไปห้องพระกราบไหว้นึกถึงพระพุทธคุณ แล้วก็มากราบที่โกษใส่กระดูกของสามี

แสดงความขอบคุณที่ทำให้อิฉันรอดปากเหยี่ยว ปากกาได้อย่างหวุดหวิด ตามปกติอิฉันเมื่อบูชาพระเสร็จแล้ว อิฉันก็มากราบไหว้อัฐิกระดูกปู่ย่าตายายของฝ่ายอิฉันและสามี เมื่อถึงปีเวลาสงกรานต์ก็ชำระอาบอัฐิให้สอาดแล้วเรียกลูกๆเอาน้ำอบมาพรมบนอัฐิเหมือนรดน้ำผู้ใหญ่ แล้วนำไปวัดนิมนต์สงฆ์มาบังสุกุลบางปีก็นิมนต์พระมาฉันที่บ้าน แล้วสวดมนต์บังสุกุลกระดูก แล้วอุทิศส่วนกุศล แผ่ไปให้ทั่วกัน แล้วแต่ความสดวกและเวลา เสร็จแล้วก็นำมาไว้ที่เดิมและกราบไหว้ต่อไปทำบุญประจำปี นี่ก็เห็นตัวอย่างพ่อแม่ทำตามกันมาและทำต่อไป เพราะคิดว่าเป็นศิริมงคลทำให้จิตใจสบาย เมื่อมีเหตุร้ายก็ระลึกถึงวิญญาณของสามีให้ช่วยบัดเป่าเหตุร้ายก็ได้ผ่านพ้นไปด้วยดี คืนนั้นอิฉันนอนหลับสนิทเห็นจะเป็นเพราะเหน็ดเหนื่อยมาก จำได้ว่ารุ่งขึ้นเป็นวันอาทิตย์เพราะอิฉันไม่ต้องไปทำงานอยู่บ้านกับลูก ๆ พอวันจันทร์เช้าไปทำงานตามปกติ อิฉันสังเกตุเห็นคนในสำนัก-

งานหน้าเศร้า ๆ ซุบซิบกัน อิฉันคิดว่า พวกนี้เขาพูดนินทาอะไรกันทำให้ใจคอไม่สบาย คิดเลยไปว่าเขาคงนินทาเราก็ไม่รู้ ใจไม่ดีกลัวพวกเขาจะเข้าใจในทางที่ผิด กลัวจะมีคนใส่ร้ายจะเกิดเสียหาย แต่อิฉันก็ทำใจสงบ นั่งลงทำงานอย่างปกติไม่สนใจใคร แต่แล้วเด็กสาวคนหนึ่งอยู่ในวัยกำลังงาม แต่ยังไม่เดียงสาต่อโลกนัก เดินหน้าเศร้าน้ำตาไหลเข้ามาพูดกับอิฉันเสียงคลอไปด้วยน้ำตาและสะอื้นว่า "พี่ขา คุณ..... แกตายแล้วค่ะ" พออิฉันได้ยินและทราบว่าคุณ..... แกตายแล้วค่ะเท่านั้น อิฉันก็สดุ้งตัวเย็นวาบ เป็นไปได้หรือนึกไม่ถึงทำไมตายง่ายอย่างนี้ล่ะ อิฉันย้อนถามแกว่า "หนูรู้ได้อย่างไรแกเป็นอะไรตาย" เด็กสาวสะอื้นแล้วพูดว่า "เมื่อกี้ทางบ้านแกโทรศัพท์มาให้ ช่วยบอกเชิญว่าจะมีการรดน้ำศพที่วัด...ในเย็นวันนี้" อิฉันได้ยินแน่ใจก็ตกตะลึง พอได้สติจึงถามแกว่า "ทางบ้านเขาบอกหนูหรือเปล่าว่าเป็นอะไรตาย" เสียงสะอื้นในลำคอบอกเสียงสั่น ๆ ว่า "รถยนต์ชนกันคว่ำตกถนนตายหมด มีบางคนมา

สิ้นใจที่โรงพยาบาล หนูสงสารเหลือเกิน แกนัดว่าจะชวนหนูไปกินข้าวในเย็นวันอังคาร แล้วจะพาหนูไปดูหนัง หนูก็รับปาก เช้านี้ก็ได้ข่าวร้ายว่าแกตายเสียแล้ว หนูใจหายหมดทำอะไรไม่ถูก" อิฉันนึกปลงอนิจจังและนึกสังเวชชีวิตของมนุษย์ และนึกถึงเด็กสาวที่ยังอ่อนต่อโลกแต่โชคดี เพราะไม่มีโอกาสจะได้พบกับพวกมารสังคมพวกนี้ต่อไป มิฉนั้นเธอจะต้องเสียใจ ถ้าพลาดท่าก็ต้องตกเป็นเหยื่อของมนุษย์ใจชั่ว บ้าตัณหา บัดนี้มันต้องรับชดใช้หนี้กรรมไปแล้ว สุดสิ้นชีวิตที่โสมมเสียที

นี่เป็นมุมหนึ่งของความสกปรกโสมมที่อิฉันได้ประสบมา ตอนเย็นก่อนที่อิฉันจะแต่งดำไปงานรดน้ำศพ เพราะเรื่องที่เกิดขึ้นอิฉันได้อโหสิกรรมให้แก่คนตายหมดแล้ว หลังจากเลิกงานแล้ว น้องชายอิฉันได้มาที่บ้านเพราะยังไม่หายโกรธแค้น ถามถึงชื่อเสียงและที่อยู่ว่าจะไปคิดบัญชีกับอ้ายคนชาติชั่วเป็นภัยต่อสังคมให้ได้ แม้กฎหมายจะไม่สามารถเอาตัวมันมาลงโทษได้ อิฉันไม่ได้ตอบคำถามแก เพียง

หยิบหนังสือพิมพ์ประจำวัน ชี้ให้แกดูที่ลงข่าวรถคว่ำ คนในรถตาย ภาพถ่ายบนหน้าสือพิมพ์มีรูปรถแหลกบู้บี้ทั้งคันเป็นภาพประกอบข่าว แกหยิบมาอ่านดูด้วยความตื่นเต้น อิฉันบอกแกว่า "เมื่อก่อนที่พี่จะหนีลงจากรถ ก็สาปแช่งมันให้เกิดอุบัติเหตุตายทั้งคันรถ แต่ไม่นึกว่าคำพูดของพี่ไปบังเอิญเข้ากับเหตุการณ์ ไม่รู้ว่าจะมีบาปกรรมหรือเปล่า เพราะมีส่วนตั้งใจสาปแช่งให้เป็นความจริง เพราะความโกรธแค้นมาก ซึ่งไม่เคยโกรธมากเช่นนี้มาก่อนเลยในชีวิตพี่"

หลังจากอ่านข้อความในหนังสือพิมพ์น้องชาย อิฉันก็คลายความโกรธความแค้นความพยาบาทลงได้บ้าง เพราะไหน ๆ พวกนั้นก็ตายไปหมดแล้ว พูดออกความเห็นว่า สมกับความชั่วทั้งนั้นแล้ว พี่ไม่ต้องกลัวบาปกลัวกรรมอะไรหรอก เพราะพี่เป็นคนสร้างกรรมดีมีความกตัญญู มีจิตใจบริสุทธิ์ สิ่งเหล่านี้เป็นพลังด้วยอำนาจ คำพูดของผู้ที่มีใจบริสุทธิ์สุจริต ถ้าตั้งใจย่อมศักดิ์สิทธิ์เป็นเหตุบังเอิญก็ได้ แต่ทำอย่างไรมันก็ต้องใช้หนี้กรรมเป็นการ

สมควรแล้วที่มันตายเสียได้ก็ดี ถ้าไม่มีใครรู้เบื้อง
หลังเขาก็สงสาร ถ้าใครรู้เบื้องหลังเขาก็สมน้ำหน้า
ว่าอยู่ไปก็หนักแผ่นดิน ถ้ามันมีชีวิตอยู่ก็ไม่รู้ว่าจะ
สร้างกรรมต่อไปอีกนานเท่าใด ถ้าคำสาปของพี่เบ็น
ปากพระร่วง พี่ก็ควรจะได้รับความดีความชอบเบ็น
การกุศล เหมือนนารายณ์ปราบยักษ์ที่ได้ทำลายล้าง
คนชั่วลงได้ และคงจะช่วยคนดีไว้อีกมาก ผม
ก็คิดว่าวิญญาณของคุณพี่ผู้ชายก็คงคอยคุ้มครองป้อง
กันอยู่ตลอดเวลา คงจะไม่ปล่อยให้พี่เบ็นอันตราย
แน่ เพราะพี่เบ็นหญิงใจเดียวที่ซื่อสัตย์สุจริตต่อสามี
แม้แต่จะตายจากไปนานแล้ว เขาเรียกว่าคนดีผีคุ้ม
ถึงเวลาคับขันก็ไม่เกิดอันตรายรอดพ้นมาได้ คนใจ
ชั่วผีก็หนีไม่คุ้มครองมันต้องตายโหง เมื่อพูดถึงคุณ
พี่ผู้ชายอิฉันก็นึกได้ว่า เมื่อตอนจวนสว่างอิฉันฝัน
เห็นสามีอิฉันเดินยิ้มเข้ามาพลางพูดว่า “หายตกใจ
หรือยังต่อไปนี้ไม่ต้องไปกลัวมันอีกแล้ว” ในฝัน
อิฉันถามว่าใครไปตบหน้ามัน เพราะอิฉันไม่ได้ตบ
และไม่มีใครตบ คุณพี่ยิ้มแล้วพูดว่า “พี่เองตบสั่ง

สอนไม่ให้มันมารังแกเมียพี่" อิฉันยกมือขึ้นไหว้แล้ว กล่าวคำขอบคุณ แล้วอิฉันก็ตื่นพอดี นี่เป็นเรื่องแปลกใครจะเชื่อเรื่องวิญญาณ หรือไม่เชื่ออิฉันไม่สนใจ เพราะเรามีความรู้สึกผิดกัน แต่สำหรับอิฉันเชื่ออย่างแน่นอนไม่มีข้อสงสัย.

สวัสดี

เรื่องที่ ๕๒

บาปกับเคราะห์

วันหนึ่งเราได้สนทนาระหว่างเพื่อนๆ ในเวลาอาหารกลางวัน เพื่อนที่เป็นหมอความผู้หนึ่งเอ่ยขึ้นว่า

"ผมรับว่าคดีแพ่งฝ่ายจำเลยเรื่องหนึ่ง แต่ไม่ทันไปถึงศาลเพียงผมชี้ให้เห็น "หลักกรรม" ทั้งสองฝ่ายก็ได้ปรานีปรานอมกันเรียบร้อย แต่กว่าจะตกลงกันได้ ผมก็ต้องชักแม่น้ำทั้ง ๕ ของศีลธรรมมาเทศนากันแทบแย่ แต่ผมก็ดีใจที่ได้ช่วยเพื่อนมนุษย์ให้มองเห็นธรรม

พวกเราเกิดสนใจถึงสาเหตุที่เกิดคดีขึ้นจึงขอให้เพื่อนผู้เป็นหมอความช่วยเล่าเรื่องให้ฟัง ท่านทนายผู้ใจดีถือหลักธรรมประกอบคดีได้กรุณาเล่าให้ฟังว่า

"คดีเรื่องนี้ผมไม่ได้แก้คดีอาญาให้จำเลยมาแต่แรก ผมรับว่าคดีแพ่งเรื่องนี้ตอนปลาย ส่วนเรื่อง

คดีอาญาได้ผ่านศาลและจำเลยได้แพ้คดีมาแล้ว คราวนี้ฝ่ายโจทก์ได้พ้องร้องเรียกค่าเสียหายเป็นจำนวนหลายแสน เมื่อผมรู้ความจริงแล้วผมก็เศร้าใจเพราะจำเลยไม่มีความผิดตามข้อหา แต่ฝ่ายโจทก์มีพยานหลักฐานทางคดีอาญาแน่นหนา ถ้าจะพูดถึงทางกฎหมายแล้ว หลักฐานได้ผูกมัดฝ่ายจำเลยยากที่จะหลุดได้ เรื่องเท่าที่ผมรู้เหตุที่เกิดขึ้นหนีไม่พ้น "บาปกับเคราะห์" อาจจะเกิดขึ้นกับผู้บริสุทธิ์ได้ทุกเมื่อ เพราะคนเราต่างก็มีกรรมเป็นมรดกติดตามไม่รู้ว่าเราเคยมีกรรมอะไรมาแต่อดีต ฉนั้นเรื่องบาปเคราะห์จะเกิดขึ้นกับผู้ที่มีกรรมเก่าได้เสมอทุกเวลา เรื่องมีว่า

ผู้ตกเบนจำเลยคดีอาญาถูกข้อหาว่าขับรถชนคนตายด้วยความประมาท ยังเป็นนักศึกษาเป็นน้องชาย ส่วนพี่ชายเจ้าของรถเป็นผู้มีหลักฐานดี มีการค้าและโรงงานก็ตกเป็นผู้ต้องหาในคดีแพ่ง เหตุเกิดขึ้นเพราะน้องชายได้เอารถของพี่ชายขับไปเที่ยว แต่บังเอิญเย็นนั้นน้องชายได้ขับรถ

กลับมาคนเดียว เมื่อกำลังขับมาตามถนนก็มีรถขับมาอย่างรีบด่วนแซงตัดขึ้นหน้าทางซ้าย ด้วยความเร็วอย่างเร่งร้อนเฉียดรถชายหนุ่มเกือบจะชน ความเลือดร้อนของวัยหนุ่มไม่ยอมให้ใครมาอวดดี จึงขาดสติขาดความไตร่ตรอง มีแต่ความโกรธและความประมาท ทำให้ชายหนุ่มเร่งความเร็วจะรีบติดตามผ่านไปตัดหน้าเพื่อแก้ลำ แต่บังเอิญมีรถบันทุกคันใหญ่วิ่งกันทางอยู่ข้างหน้า ชายหนุ่มจะเร่งขึ้นหน้าก็ไม่ได้ เพิ่มความโกรธความเจ็บใจมากขึ้นทั้งรถที่ตัดหน้าขับเร็วอย่างไม่คิดชีวิต จึงทิ้งระยะห่างไกลลิบลับจนมองไม่เห็นหลัง เมื่อไม่สามารถที่จะติดตามไปทัน ชายหนุ่มก็ต้องเพลาความเร็วลงได้ แต่บ่นด่าไปตามเรื่อง แต่แล้วเหตุการณ์ที่ไม่เคยนึกไม่เคยฝันก็เกิดขึ้น เพราะมีรถยนต์คันหนึ่งกำลังวิ่งไล่หลังมาทันก็ปาดหน้ารถชายหนุ่ม บังคับให้หยุดจอดข้างถนนแล้วรถคันนั้นก็จอดขนาบข้าง มีสิบตำรวจรีบเปิดประตูข้างคนขับออกมา และประตูหลังก็มีชายเปิดออกมาอีก ๒ คน ชายผู้หนึ่งออกมาชี้

หน้าชายหนุ่มยันกับตำรวจพลางพูดว่า “รถคันนี้แหละครับขับรถชนน้องชายผมแล้วขับหนี ผมจำได้แน่ไม่ผิดตัวไม่เชื่อหมู่ถามคุณคนนี้ดูซิครับ บ้านแกอยู่แถวนั้นผมไม่เคยรู้จักแกมาก่อนเลย เวลารถคันชนน้องชายผมคุณคนนี้แกยืนอยู่ข้างถนน เห็นเหตุการณ์หมดแกคงยินดีเป็นพยานให้

ชายหนุ่มตกใจงงเรื่องเหตุการณ์เกิดขึ้นอย่างไม่รู้ตัว นึกรู้ว่าตัวกำลังจะเข้าตาจนนึกถึงรถคันที่วิ่งแซงขึ้นอย่างไม่คิดชีวิตคันนั้น ก็นึกและจำได้ว่าเป็นรถชนิดเดียวกันและสีเดียวกันกับรถคันที่ชายหนุ่มขับเพียงแต่ไม่ทันเห็นคนขับว่าจะเหมือน หรือคล้ายกับตัวหรือไม่เท่านั้น เหตุการณ์มันสมเหตุสมผลแล้วมีใครเล่าจะเป็นพยาน เพื่อหักล้างหลักฐานของผู้เป็นโจทก์กล่าวหา เพราะตนขับรถมาคนเดียวรู้ตัวว่าเข้าชตาร้าย ที่สุดฝ่ายเจ้าหน้าที่ตำรวจก็คุมตัวชายหนุ่มพร้อมทั้งรถตกเป็นผู้ต้องหาฐานขับรถชนคนตายด้วยความประมาท เรื่องนี้ได้แพ้ในศาลคดีอาญาแล้ว เพราะจำนนต่อหลักฐานที่โจทก์อ้างขึ้น ฝ่ายพ่อของ

ผู้ตาย จึงได้พ้องคดีแพ่งเรียกค่าเสียหายและค่าเลี้ยงดู ตัวพ่อและลูกของผู้ตาย ซึ่งยังเยาวัยจากเจ้าของรถผู้เป็นพี่ชายของคนขับ ฝ่ายจำเลยได้มาหาผมเพื่อให้ช่วยว่าคดีนี้ เมื่อผมให้ฝ่ายจำเลยเล่าความจริงให้ฟัง แล้วได้พิจารณาก็เศร้าใจ เพราะบางครั้งเหตุผลและสิ่งแวดล้อมมีหลักฐานพอที่จะมัดจำเลย ต้องชดใช้หนี้กรรมที่ตนไม่ได้ก่อขึ้น นี่ก็เห็นจะเข้าไปในเรื่องเคราะห์หามยามร้าย กฎหมายก็ต้องเป็นกฎหมาย ตุลาการท่านก็ต้องตัดสินไปตามตัวบท เมื่อแวดล้อมไปด้วยหลักฐาน ผมเห็นรูปคดีแล้วก็รู้สึกอาการหนักมาก ถ้าเป็นโรคก็ชนิดหมอไม่รับ ผมจึงให้ความเห็นกับจำเลยว่า ควรจะไปหาฝ่ายโจทก์และพามาพบปะเพื่อจะปรานีปรานอมกันเสียอย่าให้ถึงโรงถึงศาลเลย และเราต้องเสียเงินบ้างเพียงให้หนักเป็นเบา ฝ่ายจำเลยก็ยินดีขอเพียงแต่อย่าให้เสียมากเป็นจำนวนแสนและขอให้น้องชายซึ่งกำลังศึกษาเล่าเรียนอย่าต้องติดคุกให้เสียอนาคต ตกลงเราก็นัดฝ่ายโจทก์ซึ่งมีบิดาของผู้ตายและพี่ชายของผู้ตายและ

ทนายได้พบกันที่สำนักงานผม เมื่อผมได้ทักทาย ปราศรัยสนทนากัน แล้วก็เล่าความจริงให้ฟัง เพื่อให้เห็นความบริสุทธิ์ของฝ่ายจำเลยไม่ผิด ขอความเห็นใจ ก็รู้สึกว่า ทนายฝ่ายโจทก์เฉพาะคดีนี้เป็นคนดี เห็นใจปล่อยให้เราได้สนทนากันตามลำพัง ส่วนพ่อผู้ตายนั้นมีอายุมากแล้วเมื่อพิจารณาดู เข้าใจว่าคงจะไม่รู้เรื่องการพ้องร้องครั้งนี้มากนัก แรงดันครั้งนี้อยู่ที่พี่ชายของคนตาย ท่าทางเป็นนักเลงเก่า ซึ่งเสียงแข็งยืนกระต่ายขาเดียว ไม่ยอมใด ๆ ทั้งสิ้น ผมรู้สึกว่าขืนพูดกับพี่ชายคงไม่เกิดผลขึ้น จึงได้พยายามเจาะจงพูดกับพ่อของผู้ตายรู้สึกว่า จะมีหวังมากกว่า แม้ว่าเราจะพูดกันกับพ่อของผู้ตายฐานโจทก์ พี่ชายของผู้ตายก็อดที่คอยสอดแทรกร้องเตือนพ่อไม่ให้ตกลงใด ๆ เมื่อไม่ได้ครบตามจำนวนที่เรียกร้องตามพ้อง ตอนหนึ่งพ่อของผู้ตายพูดออกมาว่า

"เรื่องนี้ผมเองก็ไม่ค่อย รู้เรื่อง อะไรมาก นัก หากเป็นที่ลูกชายคนโตของผมกับทางตำรวจ เขาจะเอาเรื่อง ส่วนผมก็ขอเพียงได้เงินบ้างเพื่อเอาไป

หอสมุดแห่งชาติสาขาสุโขทัย

เลี้ยงหลานอีกสองคนที่เป็นกำพร้า เมื่อพ่อมันตาย ก็ลำบาก" ผมเห็นได้จังหวะก็เลยพูดขึ้นว่า

"เรื่องนี้พ่อลุงก็รู้แล้วว่า คนที่ถูกกล่าวหานั้น เป็นคนบริสุทธิ์จริง ๆ ไม่มีความผิดแต่เป็นคนเคราะห์ร้ายต้องจนต่อเหตุผลหลักฐาน ต้องรับบาปที่ตัวเองไม่ได้ก่อขึ้นใช่ไหม ? ผมก็สงสารพ่อลุงเหมือนกันลูกชายตายทั้งคน และยังทิ้งหลานไว้ให้เลี้ยงดูอีก ๒ คน แม่ก็ไม่รู้ว่าหนีไปไหน ผมอยากจะให้ฝ่ายจำเลยเขายอมรับบาปจ่ายเงินให้ พ่อลุงสักสองหมื่นยกเลิกคดีเสีย คิดว่าพ่อลุงคงจะเห็นใจคนที่ไม่มีความผิดเลย แต่ต้องจ่ายเงินตั้งสองหมื่นเมื่อนึกถึงอกเขามาเป็นอกเราบ้างจะมีความรู้สึกอย่างไร พ่อลุงก็คงมีศีลมีธรรมอายุป่านนี้ลองคิดดูซิครับ ไม่ควรจะให้เรื่องยืดยาวออกไปไม่รู้จักจบสิ้น" เสียงลูกชายคนโตร้องบอกพ่อเปรย ๆ ออกมาอย่างไม่พอใจว่า

"พ่อกลับเถิดไม่ต้องพูดอะไรอีกแล้ว เสียเวลาเปล่า ๆ ตกลงอะไรกันไม่ได้ กลับเถิดพ่อเอาไว้เป็นหน้าที่ของศาลชี้ขาดดีกว่า" ผมทำใจเย็นพยายาม

หอสมุดแห่งชาติรัชมังคลาภิเษก
จันทบุรี

อธิบายพูดกับผู้เป็นพ่อให้เข้าใจเห็นผิดเห็นถูก ไม่พังเสียงและไม่สนใจว่าลูกชายของแกจะพูดอะไรที่ไม่ถูกหูถูกใจ แสดงกิริยาแข็งกระด้างไม่เป็นมิตรตลอดเวลา ตั้งแต่ย่างเข้ามาในสำงานด้วยหน้าตาทมึงตึงไม่สุภาพ พูดจาไม่มีหางเสียงผิดกับผู้พ่อซึ่งมีอายุยังคอยพังเหตุผลอยู่บ้าง ที่สุดผมเห็นว่าไม่มีทางที่จะตกลงกันได้ เพราะฝ่ายโจทก์เขาอาศัยคำพิพากษาคดีอาญามาพ้องจึงได้เปรียบยังเหลืออยู่ทางเดียวเป็นทางสุดท้าย พยายามให้แกรู้ซึ้งถึง "กฎแห่งกรรม" ชี้แจงถึงบุญบาป คำนึงถึงศีลธรรมให้ละความโลภให้ก่อสร้างความดีเป็นกุศล ผมต้องเอาธรรมะเข้าช่วยให้เกิดความรู้สึก จะได้ผลหรือไม่ก็เพียงความหวังเป็นผลสุดท้ายและต่อเติมว่า ผมและพ่อลุงเราต่างก็อยู่ในพระพุทธศาสนา เทิดทูลพระมหากษัตริย์ชาติไทยองค์เดียวกัน ถ้าเราก่อกรรมอันใดเราย่อมหนีกรรมนั้นไม่พ้น ใครจะทำอะไรจะดีหรือชั่วย่อมเป็นกรรมติดตามไปสนองทั้งในชาตินี้และชาติหน้า เรื่องนี้พ่อลุงก็รู้อย่างแน่ใจแล้วว่า ฝ่ายจำเลยเป็นผู้บริสุทธิ์

ไม่ได้ทำผิดดังข้อกล่าวหาของโจทก์ แล้วพ่อลุงจะใจร้ายใจดำสร้างเวรสร้างกรรมตั้งใจให้คนบริสุทธิ์รับโทษเช่นนี้ ไม่เป็นการก่อเวรก่อกรรมขึ้นเพื่อเห็นแก่ตัวหรือ พ่อลุงอายุก็มากแล้วจะสร้างเวรสร้างกรรมไปถึงไหน สร้างทำไมอีกถ้าเรียกร้องเอามาก ๆ แทบหมดตัวจนเขาไม่มีจะให้ ต้องกู้หนี้ยืมสินมาให้ พ่อลุงจะต้องมีบาปกรรมหนักยิ่งขึ้นอีก ที่ทำให้คนบริสุทธิ์ไม่มีความผิด ต้องได้รับความทุกข์ยากลำบากทรมานจิตใจ การที่เขาสละให้สองหมื่นนี้เขาก็ต้องเสียสละเลือดเนื้อแหละเวลาที่เขาอุตส่าห์ตั้งหน้าหามาด้วยความยากลำบากด้วยน้ำพักน้ำแรงต้องรับเคราะห์เสียให้ทั้งที่ไม่ใช่ความผิดของเขา ส่วนคนผิดนั้นแม้จะลอยนวลหนีมือกฎหมายไปได้ แต่กรรมหนีกรรมตามสนองไม่พ้น ใครทำผิดก่อเวรกรรมไว้แล้วกรรมนั้นจะตามสนองวันหนึ่งข้างหน้าไม่ช้าก็เร็ว ฉะนั้นพ่อลุงยังจะสร้างกรรมทั้ง ๆ ที่รู้ว่าจะทำให้คนบริสุทธิ์ต้องรับโทษแล้วแถมจะเรียกร้องเงินเขาเป็นแสน ๆ เช่นนี้ พ่อลุงไม่กลัวกรรมจะตามสนอง

หรือ ?” เมื่อพูดเช่นนี้ทำให้พ่อลุงหยุดคิดจิตใจอ่อนลงรู้สึกตัวเห็นจริงเห็นจังในเรื่องกรรม แต่รู้สึกว่าไม่มีอำนาจในคดีนี้เพียงแต่เป็นหุ่นให้ลูกชายคนโตเชิดเท่านั้น ทำให้ผมเห็นใจเมื่อแกพูดว่า “ผมเองเมื่อคุณพูดถึงเรื่องกรรมนน ผมกเห็นจรงผมเชื่อเรื่องกรรมมีจริงเพราะเคยเห็นตัวอย่างเกิดขึ้นมาแล้ว พูดถึงใจของผมอายุก็มากแล้วไม่อยากก่อกรรมก่อเวรเป็นบาปติดตัวไป ผมเห็นด้วยกับคุณผมอยากจะตกลงกับคุณแหละพอใจที่คุณเสนอ พอได้เงินเลี้ยงหลาน ๆ กำพร้า ๒ คนก็พอใจแล้ว เมื่อลูกชายผมยังไม่ตายมันก็มีอาชีพขับรถ รายได้ก็ไม่มากมายนัก มันก็ไม่ค่อยจุนเจือผมและลูกของมัน เมื่อคุณพูดถึง “กรรมตามสนอง” ผมก็คิดได้ไม่อยากก่อเวรต่อไปแต่จนใจเรื่องนี้ลูกชายคนโตเป็นเจ้าก็เจ้าการ ถ้าเขาเห็นด้วยกับผมเรื่องนี้ก็ยุติลง ผมไม่ต้องการเวรกรรมที่จะติดตัวไป ที่คุณบอกว่าฝ่ายจำเลยเป็นผู้บริสุทธิ์ไม่มีความผิดผมก็เชื่อตามคุณ แต่เหตุผลหลักฐานชั้นต้นมันแวดล้อมเพราะเป็นบาปกับเคราะห์ คนเราย่อม

มีเคราะห์ดีเคราะห์ร้ายเป็นธรรมดา ผมก็เห็นจริงอย่างที่คุณว่า" เสียงพ่อลุงแกพูดอ่อนลงอย่างเห็นถูกเห็นผิดแจ้งชัดแล้ว ส่วนลูกชายคนโตที่คอยก่อกวนขัดขวางไม่ให้เราเจรจากันได้สดวกนั้น บัดนี้นิ่งเงียบไม่ใช้เสียงก่อกวนอะไร แม้ว่าชายผู้พ่อจะพูดจาเห็นด้วยกับผม ลูกชายก็ไม่แสดงขัดขวางเหมือนเมื่อเจรจากันตอนต้น ๆ ซึ่งเคยนึกว่าเรื่องนี้คงไม่มีหวังจะตกลงกันได้ เพราะเสียงที่แข็งกล้าของลูกชายคนโตของพ่อลุงเป็นต้นเหตุ แต่ผมก็ต้องพยายามให้ถึงที่สุดเมื่อพ่อลุงเห็นจริงเห็นจัง จิตใจอ่อนลงและเจ้าลูกชายก็เงียบสงบลง ผมก็รู้สึกโชคเข้าข้างผมบ้าง เพราะอาศัยธรรมะนำทาง ความหวังก็ค่อย ๆ เห็นแสงเพราะศีลธรรมได้เข้าไปถึงจิตใจ ที่สุดเจ้าลูกชายก็เข้าไปกระซิบที่หูพ่อ และพยักหน้ากับทนายความของแก พ่อลุงก็หันมาพูดกับผมว่า

"ผมขอเวลาปรึกษากันหน่อยว่าควรจะทำอย่างใดดี ขอเวลาหารือกันครู่หนึ่งก่อนจะตอบคำ

เสนอ" ผมรู้สึกว่าบรรยากาศได้แจ่มใสขึ้นบ้างแล้ว แต่จะหวังผลอะไรแน่นอนยังไม่ได้ คิดว่าอย่างน้อยก็คงจะมีการต่อรองลดลงบ้างฝ่ายเราเพิ่มบ้างคงจะตกในทำนองนี้ แล้วผมก็ให้ห้องเขาใช้กันโดยลำพัง ผมคอยอยู่ภายนอกกับฝ่ายจำเลยสักครู่ใหญ่ แล้วฝ่ายโจทก์ทั้งสามก็เดินยิ้มอย่างสบายใจออกมาบอกผมว่า "เราได้ตกลงกันแล้วยอมรับเงินสองหมื่นที่คุณและฝ่ายจำเลยเสนอแล้วครับ แล้วขอให้ฝ่ายคุณอโหสิกรรมให้พวกผมด้วย เงินที่จ่ายให้นี้ขอให้นึกว่าบริจาคทำบุญเลี้ยงลูกกำพร้านัยตาดำเถิดครับ"

ผมกับฝ่ายจำเลยต่างก็มีความตื่นเต้นตื้นตันใจน้ำตาแทบจะไหลออกมา นี่เป็นอานุภาพของธรรมะจูงใจเข้าถึงศีลธรรมเพราะไม่นึกว่า เหตุการณ์ที่ได้ลงเอยอย่างเรียบร้อยง่ายดายเช่นนี้ ทั้งมองดูเจ้าลูกชายคนโตของโจทก์ก็เปลี่ยนแปลงจากความทมึงตึงมายิ้มแย้มเบิ่นกันเองมากขึ้นหมดความสนใจกัน ที่สุดเราก็สนทนาเข้ากันได้ เมื่อตกลงสัญญาเรียบร้อยแล้ว จึงทำให้ผมอยากรู้ว่าฝ่ายโจทก์คิดอย่างไรจึง

เป็นเหตุที่เปลี่ยนแปลงจากการที่มองไม่เห็นว่าจะตกลงกันได้โดยเรียบร้อย ที่สุดก็ได้ทราบจากปากคำของลูกชายคนโตของโจทก์ ซึ่งเป็นพี่ชายของคนตายนั้นได้บอกว่า "เมื่อก่อนผมก็ตั้งใจว่าจะไม่ยอมตกลงใด ๆ ทั้งสิ้นนอกจากเท่าที่ได้เสนอไว้แล้วเท่านั้นและตั้งใจไว้อย่างเข้มแข็งเด็ดขาด แต่เมื่อผมได้ยินคำพูดของคุณได้พ่วงเรื่องกรรมแล้ว ทำให้ผมเกิดความหวั่นไหวหวาดกลัวเรื่องกรรมขึ้นมาทันที เพราะเท่าที่คุณพูดว่า "กรรมใดผู้ทำขึ้นต่อไปกรรมนั้นจะต้องตามสนองเช่นเดียวกัน" ทำให้แทงใจดำผม เมื่อนึกถึงน้องชายของผมคนที่ถูกชนตายก็เคยขับรถชนคนตายมาแล้ว เวลานั้นผมก็นั่งรถไปด้วย เห็นเหตุการณ์ที่ชนได้อย่างชัดเจนติดหูติดตา ถึงรูปร่างท่าทางของชายเคราะห์ร้ายผู้นั้น กระเด็นห่างจากรถไปล้มลง เราหยุดรถดูเพียงระยะสั้น ๆ เห็นกิริยาท่าทางดิ้นรนทุกข์ทรมานของคนกำลังจะตายชักดิ้นแอ่นงอไปมา บังเอิญเวลานั้นบนท้องถนนไม่มีคนเป็นเวลากลางคืนแลทางเปลี่ยว ผมจึงตกใจเร่งให้น้อง

ชายดับไฟหน้ารถแล้วรีบขับรถหนีไปเร็วก่อนตำรวจจะมาถึง น้องชายผมได้สติหายตกใจจึงเร่งความเร็วขับรถหนี และที่สุดก็รอดตัวตลอดมาเพราะไม่มีใครรู้ใครสงสัยว่ารถเราได้ชนคนตาย แม้แต่พ่อผมก็ไม่รู้เรื่องนี้ เหตุการณ์ได้เกิดเกือบสองปีแล้ว เมื่อพูดถึงเรื่อง "กรรมตามสนอง" ทำให้ผมนึกถึงน้องชายของผม ซึ่งกำลังจะข้ามถนนพร้อมกับผมเรายังคุยล้อกันเล่นว่า "เฮ้ย เอ็งจะข้ามถนนระวังตัวดี ๆ นะ รถมันจะแล่นมาชนเอ็งเหมือนเอ็งขับรถชนเขา" เห็นจะถึงเวลากรรมที่จะตามสนอง ทำให้ผมพูดออกไปอย่างไม่ทันคิด เพราะเราอยู่กันสองคนกำลังข้ามถนนมิได้มีความหมายอะไรนัก เป็นแต่เพียงคนองปากล้อเล่นเท่านั้น แต่น้องชายผมมันตกใจสดุ้งตื่นเต้นพูดว่า "พี่เอาอะไรมาพูดก็ไม่รู้ ผมนึกถึงเรื่องนี้ทีไรอดที่จะหวาดกลัวไม่ได้ ตลอดเวลาผมไม่มีความสบายใจเลย นึกถึงแต่คนที่ผมชนนั้นทำให้เห็นภาพมันทรมานใจผมมาก เหมือนนรกอยู่ในใจ ทีหน้าทีหลังพี่อย่าเอาเรื่องนี้มาพูดเล่นเป็นอันขาด

ผมขอเสียที ผมกลัวจริงๆ" เหมือนจะรู้ตัวว่ากรรมกำลังตามสนอง เพราะแกแสดงกิริยากลัวเอาจริงๆ เรากำลังมัวแต่พูดกันเพลิน ทันใดนั้นรถวิ่งเร็ว ชนเอาน้องผมกระเด็นออกไปฟุบอยู่กลางถนน ผมตกใจตกตะลึงใจหายหมด เพราะไม่เคยนึกฝันและกำลังพูดกันไม่ทันขาดคำ น้องผมเดินไม่ห่างจากผมมากนัก สิ่งที่ผมจำได้ติดหูติดตา ก็เพราะน้องชายของผมเมื่อเวลาถูกชนนั้นท่าทางปากคอบิดเบี้ยวเพราะเจ็บปวดแอ่นตัวชักตาตั้งดั้นรน มีท่าทางไม่ผิดกับชายผู้ที่ถูกน้องชายผมขับรถชนตายเลย เมื่อผมได้สติหายตกตะลึง เสียงประชาชนโจษกันเซ็งแซ่ว่ารถชนคนตาย ผมนึกโกรธอ้ายคนขับรถชนฆ่าน้องชายผม ผมจัดแจงเรียกหาตำรวจ ขอร้องให้คนไปตามตำรวจ แต่แล้วไม่ช้าตำรวจก็มาถึง ๒ นาย มาตรวจดูคนเจ็บว่าจะรีบนำไปโรงพยาบาลด่วน เมื่อตำรวจได้ตรวจดูก็บอกว่าตายเสียแล้ว ผมเสียใจมากบอกว่า ต้องรีบติดตามไปด่วนผมจำสีรถได้ พอดีมีรถยนต์เก๋งใหญ่ผ่านมา เราขอความช่วยเหลือ ขับติดตามรถ ที่ชนคน

คิดว่ายังไปไม่ได้ไกลนัก รถคันนั้นคนขับก็เป็นคนดี ช่วยเหลือด้วยความเต็มใจ รีบเปิดประตูให้ตำรวจนั่งข้างหน้าให้ผมเข้าไปนั่งข้างหลัง และบังเอิญมีชาวบ้านที่เห็นเหตุการณ์อยู่แถวนั้นขอติดตามไปเป็นพยานด้วยเพื่อจะช่วยกันชี้รถคันรีบหนีได้ถูกต้อง คนขับใจดี จึงรีบขับออกติดตามโดยเร็ว ที่สุดก็ไปทันรถจำเลย เพราะเป็นสีเดียวกันและกำลังวิ่งเร็ว แต่ถูกรถบันทุกกันทางไว้ขืนหน้าไม่ได้ รถเราจึงไปทันส่วนเบอร์รถนั้นผมจำไม่ได้ แต่จำสีรถได้คิดว่าคงไม่ผิด เพราะความโกรธเห็นน้องชายตาย ผมจึงขอให้คนไปด้วยเป็นพยานรู้เห็นยืนยันว่าเป็นรถคันเดียวกันกับรถที่ชนน้องชายผมทั้งที่ผมเองก็ไม่แน่ใจ และเมื่อทราบจากคุณว่า ไม่ใช่จำเลยที่ขับรถชนน้องชายผมตาย แต่เมื่อผมเสียเงินค่าทำศพ ค่าวิ่งเต้นพ้องร้องและค่าทนายไปมาก ผมจึงจำเป็นให้พ่อพ้องคดีแพ่งตามที่ทนายแนะนำ แต่ความจริงผมก็สงสัยอยู่ในใจว่าพ้องผิดตัว แต่ก็ไม่ได้แจ้งให้ใครทราบ นี่แหละครับแรกผมก็จะไม่ยอมอ่อนข้อให้ เพราะความเรื่องนี้

ฝ่ายผมต้องชนะแน่ แต่เมื่อได้ยินว่า "กรรมตามสนอง" ผมก็นึกได้ก็กลัวกรรมเคยพบมาแล้ว จึงได้บอกให้พ่อผมตกลงเพราะผมก็เชื่อว่า กรรมจะตามสนองในวันหนึ่งข้างหน้าเพราะผมเองก็เห็นภาพน้องกำลังสิ้นใจกับตาว่า เป็นกรรมตามสนองแน่ไม่ผิด นี่แหละครับเป็นต้นเหตุให้ผมสำนึกผิดขึ้นมา ได้ตกลงกับพ่อผมยอมรับข้อเสนอของคุณ ไม่อยากให้กรรมติดตามผมหรือพ่อไปด้วย และยินดีจะไปแถลงความจริงในศาลอุทธรณ์เกี่ยวกับคดีอาญาให้ด้วย"

เมื่อผมได้ยินพี่ชายของผู้ตายได้เบิดอกพูดเช่นนั้น ผมกล่าวขอบคุณที่แกเป็นคนกล้ารับกับความจริง คิดว่าหากทุกคนกลัวบาปกลัวเวรกลัวกรรมแล้วเหตุการณ์ที่ร้ายเกิดขึ้นอย่างทุกวันนี้ก็คงจะลดน้อยลง โรงศาลก็คงไม่มีคดีแน่นเหลือมือ ความแต่ละเรื่องก็คงจะไม่ต้องใช้เวลาแรมปี ๆ นี่แหละครับเรื่องนี้ก็ได้อาศัยธรรมะชำระจิตใจ จึงเกิดผลได้ประโยชน์ทั้งทางธรรมและทางโลก เมื่อเรื่องตกลงสิ้นสุดลงเราทุกคนก็หันหน้าเข้าหากันต่างเห็นอกเห็นใจ แทนที่

จะเป็นไม้เบื่อไม้เมาคอยคิดพยาบาทอาฆาตกันทำลายล้างกันต่อไปไม่มีวันสิ้นสุด เมื่อรู้ซึ้งทางธรรมแล้วก็รู้สำนึกรู้สึกตัวมองเห็นทุกข์ของตนและของผู้อื่นว่าชีวิตนี้เป็นทุกข์ สมตามพระพุทธองค์ทรงสอนไว้จะทำให้เกิดมีศีลมีธรรมไม่คิดเบียดเบียนกัน โลกก็จะอยู่กันด้วยความปกติสุข การแก่งแย่งชิงดีชิงเด่นมีความอิจฉาริษยาก็คงจะหมดไปในที่สุด ศีล ๕ ก็เข้ามาอยู่ในจิตใจของมนุษย์ เมื่อนั้นโลกก็จะเป็นแดนแห่งความสงบ ท่านผู้เป็นทนายใจดีได้กล่าวตอนท้ายว่า “ธรรมะเข้าถึงที่ไหนที่นั่นก็จะมีแต่ความร่มเย็นเป็นสุขในทางสงบทั่วไป ความเห็นแก่ตัวความโลภก็จะหมดไป โลกจะเกิดสันติก็อาศัยประชาชาวโลกเข้าถึงธรรมะ กรณีใดเกิดพิพาทกันขึ้นอาศัยธรรมะเป็นสื่อตกลงปรองดองกันได้ ไม่ว่าจะเป็นฝ่ายแพ้หรือชนะก็ดี จะไม่มีการโกรธแค้นก่อเวรพยาบาทกันต่อไป เพราะต่างก็มีความบีติยินดีด้วยกันทั้งสองฝ่าย ต่างก็เห็นอกเห็นใจเพราะเหตุธาตุแท้มนุษย์ที่เกิดมาก็ต้องรับทุกข์ด้วยกันตามธรรม

ชาติอยู่แล้ว ไม่มีใครหนีพ้นไปได้นอกจากปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอน ก็จะหลุดจากทุกข์ได้ แม้เรื่องนี้จะผ่านไปแล้ว พ่อลุงและลูกชายก็เลื่อมใสเคารพนับถือผมตลอดมา นี่ก็เป็นเพราะอำนาจของธรรมะและศีลธรรมชักจูงจิตใจคนที่มืดมัวด้วยกิเลสหลงผิด ให้เกิดเห็นแสงสว่างของธรรมจูงจิตในทางที่ถูก ถ้าใครใช้สติปัญญาแล้วจึงจะเห็น”

ข้าพเจ้าผู้เขียนก็เห็นจริงและขอขอบคุณเพื่อนผู้เป็นทนายที่กรุณาเล่าเรื่องนี้ให้ฟังจะได้แผ่เป็นกุศลต่อ ๆ กันไป ซ้ำยังมีใจคอกว้างขวางเลี้ยงอาหารพวกเราทุกคนในวันนั้นด้วย

สวสด

เรื่องที่ ๙๓

รักวัวให้ผูก

เย็นวันหนึ่งดิฉันออกจากบ้านเพราะมีนัดว่าจะไปทานอาหารค่ำกับเพื่อนวันนั้นกว่าจะถึงบ้านเพื่อนก็เสียเวลาล่าช้าไปมากเพราะอิฉันไม่มีรถส่วนตัว ไม่อยากนั่งแท็กซี่ไม่ใช่ว่าจะเสียดายเงิน เพราะบางครั้งไปพบคนขับดีก็ดีไป แต่บางครั้งก็ไปพบคนขับที่มีนิสัยกิริยาหยาบคาย พูดจาก่อกวนให้อารมณ์เสีย และส่วนมากไม่ยอมคิดราคาตามมาตรวัดระยะทาง อิฉันจึงต้องทนนั่งรถประจำทาง ซึ่งจะเอาตามใจเราไม่ได้ ช้าบ้าง เร็วบ้าง หยุดบ้าง ไปบ้าง เพียงแต่รอรถผ่านมาแต่ละคัน ก็เสียเวลาไม่น้อยกว่าจะขึ้นได้ต้องมีความอดทน เพราะส่วนมากคนแน่นฉะนั้นเมื่ออิฉันลงรถหน้าปากซอยเข้าบ้านเพื่อนก็

ล่าช้าไปเกือบครึ่งชั่วโมง แล้วยังต้องเดินเข้าซอยอีกไกล

เมื่ออิฉันเดินไปถึงหน้าบ้านเพื่อนก็เป็นเวลาย่ำค่ำ เข้าไต้เข้าไฟแล้วก่อนจะเข้าบ้านก็มองเห็นเด็กชายวัยรุ่นยืนร้องไห้อยู่ข้างรั้วกระซิก ๆ เมื่อเดินเข้าไปใกล้พอมองเห็นราง ๆ ก็จำได้ว่าเป็นลูกชายของเพื่อน ครอบครัวนี้อิฉันรู้จักดีทุกคน เพราะเราไปมาหาสู่กันเสมออิฉันจึงถามว่า "ทำไมหลานมายืนร้องไห้อยู่ข้างรั้ว ทำไมไม่เข้าไปในบ้านล่ะ หลานถูกคุณแม่ตีหรือ" เด็กสอื้นแล้วบอกว่า "เปล่าครับคุณป้าผมไม่ได้ถูกตี แต่ผมเข้าบ้านไม่ได้" อิฉันจึงบอกว่า "ทำไมเข้าบ้านไม่ได้ ดูซิ เนื้อตัวมอมแมมสกปรกหลานไปทำอะไรมาป้าจะเข้าไปในบ้านหาคุณแม่ มาไปกับป้าเถิด" พูดแล้วอิฉันก็เดินตรงเข้าไปคว้าข้อมือแก หวังจะจูงเข้าไปในบ้านแต่แกคอยถอยหลังหลบออกห่างไม่ยอมให้อิฉันเข้าใกล้ ปากแกก็บอกว่า "ไม่ครับไม่ครับ คุณป้า ผมเข้าไม่ได้ ผมไม่เข้า ผมเข้าไม่ได้"

แล้วแกก็ร้องไห้สอื้นพลางพูดทั้งน้ำตาว่า “คุณบ้า ช่วยบอกคุณแม่ผมด้วย ผมขอลาแล้ว” อิฉันก็สดุ้งนึกแปลกใจที่เห็นกิริยาท่าทางคำพูด คิดว่าแกคงจะมีเรื่องร้ายแรงจึงไม่ยอมเข้าบ้านพร้อมกับอิฉัน คงกลัวจะถูกคุณแม่ดุหรือถูกเฆี่ยนตี แต่ก็คิดสงสัยว่าเพื่อนอิฉันคนนี้เป็นคนรักลูกตามใจลูกมาก ไม่น่าจะเป็นไปได้เลย แต่ก็คิดว่าเมื่ออิฉันได้พบกับแม่ของเด็กแล้วจะบอกให้คนออกมารับแกเข้าบ้านคงจะรู้เรื่องดี

เมื่อเข้าในบ้านก็ได้พบกับเพื่อนเก่า ๆ ๕-๖ คน มาอยู่พร้อมหน้ากันแล้ว เราเคยเรียนร่วมชั้นมาก่อน เมื่อได้พบกันก็มีความดีใจ เพื่อน ๆ และผู้เป็นเจ้าของบ้านต่างกรูกันทักทายรับด้วยความยินแย้มสนุกสนานเป็นกันเอง อิฉันจะหาโอกาสพูดถึงเด็กชายเจ้าของบ้านยืนร้องไห้อยู่ริมรั้วก็ยังไม่เหมาะกับเวลาที่สนุกเฮฮากันถึงเรื่องต่าง ๆ

เมื่ออิฉันได้คุยกับเพื่อน ๆ ไม่นานก็มีโอกาส จึงบอกกับเพื่อนผู้เป็นเจ้าของบ้านว่า “นี่เธอ เมื่อ

ฉันจะเดินเข้าบ้าน ฉันพบกับลูกชายเธอยืนร้องไห้อยู่ริมรั้ว จะเรียกแกให้เข้ามาในบ้านพร้อมกันแกไม่ยอม จะฉุดแกก็ถอยหนี เธอให้ใครไปพาแกเข้ามาทีเถิด กลางค่ำกลางคืนปล่อยให้แกร้องไห้อยู่ทำไม" เพื่อนเจ้าบ้านผู้เป็นมารดาของเด็กได้พังอิฉันพูดเช่นนั้น ก็หน้าตื่น แล้วร้องบอกว่า "อะไรกันลูกฉันแกอยู่เสียเมื่อไหร่เล่า ไปทัศนาจรทอดกฐินกันแต่เช้ามืดกับเพื่อน ๆ กำหนดจะกลับมาถึงบ้านพรุ่งนี้เย็น แกจะกลับมาก่อนได้อย่างไร ตาเธอจะฝาดกระมัง" เพื่อน ๆ พากันสนใจที่เราโต้ตอบกัน อิฉันจึงบอกว่า "ตาฉันไม่ฝาดแน่ เด็กอื่นเขาจะรู้จักฉันได้อย่างไร เธอให้คนไปดูที่ริมรั้วซิหรือเราไปดูด้วยกันจะได้หายสงสัยไม่ต้องเถียงกัน" หลังจากนั้นเราก็วิ่งบ้าง เดินบ้าง ออกไปนอกบ้านที่ริมรั้วโดยมีอิฉันเป็นผู้นำ แต่แล้วก็แปลกใจเพราะเราต่างก็ไม่พบใครอยู่ในบริเวณนี้เลย แม้แต่เราจะได้ค้นหาให้กว้างออกไป ก็ไม่มีวี่แววทำไมจึงหายไปเร็วนัก

ทุกคนก็ลงความเห็นว่า อิฉันตาฝาดแน่ทำให้

อิฉันน้อยใจที่ไม่สามารถพิสูจน์ความจริงจึงไม่มีใครเชื่อ ทั้งที่เขารู้ว่าอิฉันไม่เคยปดมาก่อนเลย หลังจากนั้นเราก็ได้เริ่มลงมือกินอาหารกัน แต่อิฉันรู้สึกไม่มีความสุขใจชอบกล กินอะไรไม่ค่อยลงเพื่อน ๆ คุยกันที่โต๊ะอาหาร อิฉันรู้สึกตัวว่าขาดความสนุกสนานลงไปมากเสียงโต้ตอบสนทนาของเพื่อน ๆ ที่อิฉันได้ยินเบาเหมือนอยู่ไกลอดคิดไม่ได้ว่าทำไมอิฉันรับว่าตาไม่ฝาดคิดแล้วไม่สบายใจ ทุกคนเขาคุยกันเรื่องอะไรอิฉันก็ไม่รู้ไม่สนใจ แต่แล้วสิ่งประหลาดที่ไม่เคยนึกก็เกิดขึ้น คือ เสียงสุนัขในบ้านมีอยู่ ๓ ตัวก็ช่วยกันหอน เสียงโหยหวลเยือกเย็นขึ้นมาท่ามกลาง ซึ่งทุกคนกำลังสนทนากันทุกคนได้ยินต่างก็สดุ้ง อิฉันเสียวแวบขึ้นสันหลัง ผู้ที่นั่งคุยสนทนากินอาหารพลางต่างหันมามองตากันแล้วก็นิ่ง หน้าตาตื่น อิฉันนึกในใจว่าสิ่งที่อิฉันเห็นนั้นไม่เป็นมงคลเสียแล้ว เสียงคนรับใช้ออกไปดุและไล่ตีสุนัขไม่ให้มันหอนเพราะเสียงมันเยือกเย็นเข้าไปจับขั้วหัวใจ แต่ห้ามมันทางนี้มันก็ไปหอนทางโน้น

มันไม่ยอมหยุดหอน ห้ามตัวนี้โดยฉวยไม้ไล่ตี แต่ตัวอื่นมันก็หอนต่ออิฉันรู้สึกมันหนาวจะเป็นไข้ ในบ้านคงมีแต่ผู้หญิงข้างล่างมีคนทำสวนคนหนึ่ง อายุมากแล้วพ่อบ้านก็ยังไม่กลับ เมื่อเราอยู่กันตามลำพังผู้หญิงความอบอุ่นก็มีน้อย อิฉันสารภาพจากใจจริงอิฉันกลัว แต่ก็ไม่แสดงออกมาภายนอก และรู้สึกเพื่อนก็อยู่ในสภาพไม่ผิดกว่าอิฉัน รู้สึกเราบีดความเป็นจริงกันไว้ภายใน ท่านคงติอิฉันว่าเป็นคนอ่อนแอ เพียงแต่สุนัขหอนก็กลัวแล้ว ความจริงอิฉันเป็นคนเข้มแข็งไม่กลัวอะไรง่าย ๆ โดยไม่มีเหตุผล ครั้งนี้มันมีหลายอย่างประกอบกับเสียงที่เยือกเย็นจนขนลุก ทำให้อิฉันคิดไปต่าง ๆ ในทางอกุศล เราดูหน้ากันต่างก็ซีดอย่างไม่มีสีเลือด สำหรับเพื่อนผู้เป็นเจ้าของบ้านนั้นทำท่าจะเป็นลม

พอเสียงหอนของสุนัขสงบลงแล้วก็ได้ยินเสียงรถยนต์ อิฉันมองดูหน้าเจ้าของบ้านรู้สึกว่าจะมีเลือดขึ้นหน่อย พวกเรารู้สึกอุ่นใจขึ้นมาทันที เราเริ่มแสดงกิริยาร่าเริงต่อ เพื่อปกบีดความรู้สึกภายใน

ไม่ช้าเราก็มองเห็นไฟหน้ารถกราดเข้ามาในประตูบ้าน รถยนต์เลี้ยวเข้ามาแล้วก็จอดนิ่งดับโคมไฟดับเครื่องแล้วก็มีชายแต่งกายเรียบร้อยเดินขึ้นมาบนบ้านเข้ามาในห้องรับแขกเมื่อเห็นพวกเรากำลังกินอาหารค้างอยู่ก็ชงักกล่าวคำขอโทษที่เข้ามาขัดจังหวะ

พวกเราต่างทำความเคารพสามีเจ้าของบ้านและได้รับการเคารพตอบสีหน้าแสดงความยุ่งยาก มีความกังวลใจ เราก็ใจคอไม่ดีอยู่แล้วก็ทำให้ไม่ค่อยสบายใจ แต่แล้วสามีของเจ้าของบ้านเปลี่ยนความรู้สึกทันที สีหน้าก็ยิ้มต้อนรับพวกเราเป็นอันดีกิริยารุกรนเมื่อครู่นั้นหายไป แสดงเหมือนไม่มีอะไรเกิดขึ้น พวกเราก็ค่อยมีความสบายใจเกิดความยิ้มแย้มขึ้นมา แล้วเราก็ได้กินอาหารต่อพร้อมกับพ่อบ้านอยู่จนเวลาพอสมควร เราต่างก็ได้ลาเจ้าของบ้านกลับด้วยไม่ค่อยสบายใจนัก

เพื่อนคนหนึ่งจะอาสาขับรถมาส่งถึงบ้าน แต่อิฉันเห็นว่าบ้านเราอยู่กันคนละทิศละทางไม่ใช่ทาง

2H.31883 430
ท318ก ร6665 ขน.

ทางผ่าน อิฉันจึงขอลงปากซอย ตกลงเพื่อนผู้ใจดี ก็ยอม อิฉันคว้ากระเป๋าถือติดมือลงมาด้วยเมื่อลงจากรถแล้ว ตั้งใจจะคอยรถประจำทางเพราะยังไม่ดึกมากนัก แต่รู้สึกกระเป๋าที่อิฉันถือนั้นมันหนัก ๆ ผิดปกติ จึงหยิบขึ้นมาดูแล้วเบิ่งออก อิฉันต้องตกใจ ตายแล้วอิฉันเอากระเป๋าของใคร มีเงินอยู่ภายในมาก มันไม่ใช่ของอิฉันแต่รูปร่างภายนอกเหมือนกันทุกอย่าง แต่มันไม่ใช่ของเรา นึกได้ว่ามันต้องเป็นของเพื่อนผู้เป็นเจ้าของบ้าน อิฉันไม่รู้จะทำอย่างไรดี คิดตกลงใจว่าจะต้องนำเข้าไปคืนให้เพื่อนในบ้านให้เร็วที่สุด นึกตำหนิตัวเองที่ไม่สังเกตเมื่อแรกหยิบ มีกระเป๋าอยู่รวมกันหลายใบ หากไม่ใช่ของเพื่อนก็เอาไว้บ้านเพื่อน เมื่อเป็นของใครหายเขาคงจะกลับมาตามเอาคืนไป เมื่อคิดได้เช่นนั้นก็รีบเรียกสามล้อที่ปากซอย เพราะจะเดินเข้าไปคนเดียวทั้งในกระเป๋ามีเงินมากไม่เหมาะกับ

เวลากลางคืน และเห็นในกระเป๋ามีเศษเงินอยู่เพียงพอให้ค่าสามล้อแล้วใช้คืนก็คงไม่เป็นไร

หลังจากอิฉันขึ้นสามล้อไปลงหน้าบ้านเพื่อนประตูใหญ่หน้าบ้านยังไม่มีใครมาบีดจึงเข้าไปได้อย่างสะดวก ทั้งสุนัขสามตัวที่อยู่ในบ้านก็ไม่รู้ว่าหายไปไหน อิฉันจึงมีโอกาสเดินเข้าไปถึงห้องรับแขกซึ่งยังเบิดไฟสว่างไสว แต่อิฉันยังไม่ทันพรวดพราดเข้าไปในห้องรับแขกก็ได้ยินเสียงสามีภรรยาโต้ตอบกันอย่างชัดเจน จึงต้องยืนนิ่งอยู่นอกห้องข้างประตูโดยคนในห้องไม่มีใครรู้ แต่จะเสียกิริยาอยู่บ้างก็มิได้ตั้งใจ เป็นเพราะเหตุบังเอิญทั้งสองคงไม่นึกว่ามีผู้ได้ยินในคำโต้เถียงกัน

เสียงภรรยาพูดว่า “เมื่อคุณกลับมาแสดงกิริยารุกรน แต่เมื่อเห็นเพื่อนอิฉันคุณก็กลับเปลี่ยนแสดงกิริยาปกติเหมือนไม่มีอะไร ฉันสงสัยจริง ๆ คุณมีเรื่องอะไรหรือ”

เสียงสามีตอบภรรยาไม่ตรงต่อคำถามว่า “นี่เธอสมมุติว่าเราได้ข่าวที่ไม่ดี เป็นข่าวร้ายเธอจะทำ

ใจให้เป็นปกติได้ไหม สมมุติว่าเหตุร้ายมันเกิดขึ้นแล้ว เราแก้ไขอะไรไม่ได้ ถึงเราจะเสียใจเพียงไรก็ไม่เกิดประโยชน์อะไรขึ้น มีแต่จะเกิดโทษ แล้วเธอจะดับความเสียใจเป็นทางเกิดทุกข์ออกได้ไหม”

เสียงภรรยาพูดว่า “มีเรื่องอะไรเกิดขึ้นหรือ ดูคุณพูดเป็นปริศนาพั่งแล้วยังไม่รู้เรื่อง จะพูดตรง ๆ ไม่ได้หรือ”

เสียงสามีพูดปลอบว่า “ทำใจเย็น ๆ ไม่ใช่ปริศนาอะไรหรอก เป็นแต่เพียงซ้อมความรู้สึกหากข่าวร้ายแรงเกิดขึ้นจะได้ควบคุมสติไว้ได้ เช่นตัวพี่ไปเกิดอุบัติเหตุบ่จจุบันทันด่วน เมื่อเธอทราบข่าวจะได้คุมสติอยู่ ไม่เกิดเสียอกเสียใจเกินไป เพราะเหตุเกิดขึ้นแล้ว ก็ให้มันผ่านไป ไม่มีอะไรช่วยได้ พระท่านสอนให้ทำใจอยู่ในอุเบกขา เพราะทุกสิ่งทุกอย่างในโลกนี้ไม่มีอะไรแน่จะต้องจากทุกสิ่งทุกอย่างที่เรารักได้ทุกเวลา ทุกคนจะต้องผจญความทุกข์ตามกฎแห่งกรรม หนีไม่พ้น”

เสียงภรรยาพูดขัดขึ้น “ทำไมคุณจึงพูดให้ร้าย

แก่ตัวเอง อิฉันไม่อยากพั่ง พูดอะไรไม่เบ็นมงคล เหมือนคนเสียสติ พอทีอิฉันไม่ชอบพั่ง”

เสียงสามีพูดขึ้นว่า “เธอจำเบ็นต้องพั่ง เพราะเรื่องเช่นนี้เบ็นเรื่องของชีวิต อาจจะเกิดขึ้นได้ทุกเวลา และเกิดขึ้นได้แก่คนทุกชั้น ฉะนั้นควรจะผึกความรู้สึกให้เห็นเบ็นของธรรมดาเกิดขึ้นได้เสมอจำเบ็นแก่ทุกคนจะศึกษาหลักอุเบกขาไว้ เมื่อยามมีทุกข์ก็จะได้บั่ดเบ่าให้เบาบางลงได้ โดยเฉพาะเธอควรผึกจิตไว้ หนักก็จะได้กลายเบ็นเบา” เสียงภรรยาพูดขึ้นว่า “ฉันมีจิตใจความรู้สึกเข้มแข็งพอทนต่อความทุกข์ได้ หากจะมีอะไรเกิดขึ้น ฉันจะระงับได้ไม่เสียใจเกินไป” สามีแสดงว่าใช้ความคิดครู่หนึ่งแล้วตัดสินใจพูดขึ้นว่า “ถ้าเธอมีจิตใจเข้มแข็ง ฉันจะบอกให้เธอทราบว่า สมมุติว่าบัดนี้ลูกชายของเราได้เกิดอุบัติเหตุตายเสียแล้ว เธอจะรู้สึกอย่างไร”

พอสิ้นเสียงสามีพูด เสียงของภรรยาก็ร้องโฮออกมาด้วยความหักใจไม่ได้ “ฉันรู้แล้วนี่เบ็นเรื่อง

จริงไม่ใช่สมมุติแล้ว เพราะเพื่อนฉันได้เห็นลูกยืนร้องไห้อยู่ริมรั้ว" อิฉันยืนนิ่งพ่งก็ยังใจสั่น มือเท้าเย็นหมด จึงได้ถือโอกาสเดินเข้าไปในห้อง พอเพื่อนเห็นอิฉันเข้าก็โผเข้ามาเหมือนเด็กโผเข้าหาผู้ใหญ่ให้ช่วยเมื่อมีทุกข์ รู้สึกเธอมีความปวดร้าวในหัวใจอย่างแสนสาหัสอิฉันโอบแกไว้ในวงแขน ปากก็ปลอบแกเท่าที่จะหาคำพูดที่จะเกิดประโยชน์ในเวลานั้นว่า "ทำใจดี ๆ อย่าเป็นทาสของความทุกข์ ทุกสิ่งเกิดแล้วก็ผ่านไป เราต้องทำใจให้เข้มแข็งไว้ ใช้อำนาจจิตเข้าต่อสู้อย่าให้ความทุกข์อยู่เหนือเรา "อิฉันได้เคยอ่านหนังสือจึงนำข้อความที่นึกได้มาใช้กับเพื่อนในยามทุกข์หนักส่วนสามีของเพื่อนเห็นอิฉันเดินเข้าไปในเวลาที่เหมาะซึ่งกำลังต้องการผู้ปลอบใจภรรยาเพื่อระบายทุกข์ แต่ครั้งแรกสามีของเพื่อนเมื่อเห็นอิฉันเดินเข้าไปก็แปลกใจ อิฉันรีบอธิบายให้ทราบอย่างรีบร้อนว่า อิฉันหยิบกระเป๋าผิดได้นำมาคืน จึงทำให้คลายข้อสงสัยลง แกคงนึกดีใจ

ว่ามาทันเวลาอยู่เป็นเพื่อนช่วยปลอบใจภรรยาระบายคลายความทุกข์ลงได้บ้าง

เพื่อนอิฉันฟูมฟายน้ำตาปากก็พูดอย่างคนร้องไห้แกมสอื้นว่า “ฉันไม่นึกเลยที่เธอพูดเมื่อหัวค่ำว่าจะเป็นเรื่องจริงคิดว่าเธอตาฝาด เพราะฉันไม่เคยเชื่อเรื่องวิญญาณหรืออะไรที่หาแก่นสารไม่ได้ และฉันก็ไม่เคยนึกว่าลูกชายฉันจะอายุสั้นอย่างนี้ โธ่ลูกของแม่มันเป็นความผิดของแม่คนเดียวที่ตามใจลูกทุกอย่างมิได้เฉลียวใจว่าจะเกิดอะไรขึ้นกับลูก แม่ทอดทิ้งลูกมิได้คอยดูแลอย่างใกล้ชิดอย่างแม่คนอื่นเขาเลย ลูกสาวตายไปคนหนึ่งแล้วยังไม่เข็ดลูกชายเหลือคนเดียวยังต้องจากไปอีก แม่รู้ตัวว่าชั่วช้าต่อลูกเพียงไหนที่ขาดการเอาใจใส่ต่อลูก “เธอร้องไห้แล้วก็ตีอกชกหัวคล้ายคนบ้า อิฉันเห็นแล้วก็สงสาร เห็นใจเพื่อนแหละตัวเองก็น้ำตาไหลออกมาอย่างไม่รู้สึกตัว นึกถึงอกเขาอกเราได้แต่ปลอบเท่าที่หาคำพูดเหมาะสมและนึกได้ สามีของเธอยืนนิ่งใช้ความคิด อิฉันเห็นว่าแกมีความอดทน

มิได้แสดงความเสียใจออกมาให้เห็น แม้หน้าตา
แสดงความยุ่งยาก อิฉันเดาว่าคงจะคิดแก้บัญหา
เฉพาะหน้า คือคิดแต่ว่าจะทำอย่างไรจะให้ภรรยา
ของแกหายคลายความโศกเศร้าได้ แล้วพูดออกมาว่า
“ฉันเสียใจที่ไม่สามารถช่วยเธอให้หายทุกข์ได้
เพราะเวลาผึกใจให้เข้าถึงความรู้สึกนั้นน้อยมาก และ
ข่าวร้ายติดตามมาอย่างกระทันหัน ความรู้สึกยังไม่
อยู่ตัวพอที่จะต้านทานทุกข์ไว้ได้ และฉันก็จะบอก
ให้เธอทราบด้วยว่า ลูกชายของเธอมิได้ไปในงาน
ทัศนาจรหรือทอดกฐินตามที่เธอเข้าใจ แกไปคบ
กับพวกที่ชั่วชักจูงให้ประพฤติตัวไม่ดีแนะไปในทาง
ชั่วพวกชั่วปรนปรือให้แกมีความสุขสนุกสนานทุก
อย่าง ผึกความชั่วให้แกโดยไม่รู้ตัว ต้องการอะไร
ก็จัดให้แกจะได้มีความสุขความสบาย ให้แกลืมพ่อ
ลืมแม่หวังจะเอาแกเป็นเครื่องมือประกอบกรรมชั่ว
ต่อไปถ้าหากไม่ตายเราก็ได้รับความเดือดร้อน อับ
อายขายหน้า เสื่อมเสียชื่อวงศ์ตระกูลไม่มีที่สิ้นสุดพระ
ไม่เข้าข้างคนผิดที่สุดรถที่พวกคิดทุจริตพาไปก็พลิก

ค่ำตกถนนลง ลูกเราก็คอหักตายกำลังจะไปประกอบกรรมชั่ว เด็กในวัยนี้ความรู้สึกอ่อนไหว หากผู้ใหญ่ไม่คอยควบคุมสั่งสอน เมื่อคบเพื่อนชั่วหมู่มาก ก็มักจะพากันไปเสียคนได้ง่าย เช่นลูกของเราเป็นตัวอย่าง ฉันได้ไปดูศพที่โรงพยาบาลแล้ว หลังจากทราบข่าวร้ายจากเพื่อน แต่ฉันระงับใจไว้ได้ไม่เกิดทุกข์เกินไป และฉันสั่งให้เขาช่วยจัดการให้เรียบร้อย ตลอดจัดการฝากทางวัด

เสียงภรรยาบ่นขึ้นทั้งน้ำตาว่า “คุณนี่ใจเย็นจริงนะ ข่าวร้ายเรื่องลูกตายคุณอุบนิ่งไว้ได้ ฉันใจเย็นอย่างคุณไม่ได้ ลูกตายทั้งคนหัวเราะไม่ออก คุณมาพบเพื่อนของฉันเหมือนไม่มีอะไรเกิดขึ้นหน้าตายิ้มแย้ม คุณใจเย็นเหมือนคนไม่มีหัวใจ คุณไม่ทุกข์ ไม่ร้อน คุณหัวเราะได้ทั้งที่ลูกเพิ่งตายสด ๆ ร้อน ๆ” สามีเห็นภรรยาบ่นตัดพ้อต่อว่าถ้าปล่อยก็จะไปกันใหญ่จึงพูดตัดบทขึ้นมาว่า “นี่เธอจงฟังฉันก่อนแล้วคิดดูเราอยู่ในศาสนาพุทธ หลักธรรมของพุทธศาสนานั้นข้อใหญ่สอนให้เราพิจารณาหาทาง

ทำลายความทุกข์ ฉันเพิ่งได้ศึกษาธรรมะหลังจาก
เราต้องเสียลูกสาว ฉันเสียใจแทบจะเป็นบ้าหมด
อาลัยในชีวิตแต่ไม่เกิดประโยชน์อะไรเลย กลับ
เพิ่มทุกข์หนักมากขึ้น แทบจะเป็นบ้าคิดอยากจะ
ตาย เพราะเรามีลูกสาวคนเดียวฉันรักแกมากแต่
พอฉันได้ยิน พระท่านสอนธรรมะในทางวิทยุ
กระจายเสียง ทำให้ฉันกลับมีสติจึงต้องเข้าพึ่งศาสนา
เพื่อหาหลักธรรมดับความทุกข์ ทำจิตให้เข้มแข็ง
อดทน หาทางดับความเสียใจ หาต้นเหตุทำให้
เกิดทุกข์ พิจารณาแล้วหาทางทำลายให้หมดสิ้น
ด้วยสติปัญญา จริงฉันตั้งใจจะบอกข่าวร้ายกับเธอ
ฉันนึกมาตลอดทางว่ากลับถึงบ้านจะทำอย่างไร
ดีที่จะไม่ให้เธอเศร้าโศกเสียใจได้ เพราะไหน ๆ
ลูกก็ได้ตายไปแล้ว ครั้นฉันกลับมาถึงบ้านก็พบ
เพื่อนผู้งของเธอมากหน้าหลายตา กำลังสนุกสนาน
กำลังสบายใจ แล้วฉันจะมาทำลายโดยเอาข่าวร้าย
ทุกข์เศร้าสลดใจมาแจกจ่ายให้เพื่อน ๆ ของเธอเขา
พลอยไม่สบายใจไปด้วยเรื่องอะไร ฉันต้องการให้

ทุกคนไม่มีทุกข์ แล้วทำไมฉันจะเอาทุกข์มาแจกในเมื่อเรากำลังสนุกสนานสบายใจกันเช่นนี้ เพราะเรารู้ว่าทุกคนไม่ต้องการทุกข์ ไม่ต้องการเสียใจ ฉะนั้นฉันถึงต้องพลอยสนุกสนานไปด้วย นี่เป็นความรู้สึกของฉัน จะผิดถูกอย่างไรสำหรับคนอื่น ฉันไม่ทราบ" เสียงสามีพูดต่อไปว่า "เรื่องนี้มีตัวอย่างมาแต่โบราณแล้ว พระท่านได้นำมาเทศน์สั่งสอนเป็นตัวอย่างให้ญาติโยมฟัง เรื่องมีว่าในสมัยนั้นมีชาวนาผู้หนึ่งกำลังไถนา มีคนมาบอกว่าลูกชายเอาข้าวมาส่งถูกงูกัดตายอยู่ใต้ต้นไม้ ชายผู้กำลังไถนาบอกว่า "ไหน ๆ มันก็ตายแล้ว ขอไถนาให้มันเสร็จเสียก่อน อย่าให้เสียเวลา เสียลูกชายไปแล้วก็อย่าให้งานไถนามันเสียไปอีก" อิฉันสังเกตดูกิริยาท่าทางฝ่ายภรรยารู้สึกจะเห็นด้วย เพราะแกคลายความเศร้าเสียใจลงไปมาก ทำให้อิฉันคิดจดจำคำพูดของชายผู้เป็นสามีของเพื่อน เอามาคิดแล้วก็เห็นใจและเห็นจริง คืนนั้นอิฉันอยู่จนเห็นว่าเพื่อนของอิฉันได้คลายความเศร้าโศกเสียใจ

ลงแล้ว จึงได้ลากลับ มาระหว่างทางอดนึกอดคิด ไม่ได้ว่าพูดไปก็เหมือนนินทาเพื่อน ถ้าการพูดนินทาเรื่องของเพื่อนจะเป็นประโยชน์เป็นตัวอย่างเกิดเป็นคติต่อส่วนรวมแล้ว อิฉันก็ยอมเสียให้คนตราหน้าว่าเป็นคนนินทาเพื่อนลับหลัง ทั้งที่อิฉันไม่ชอบคนนินทา เพื่อนของอิฉันและสามีของเธอเป็นคนมั่งคั่ง มีเงินทองเหลือใช้จ่าย จึงตามใจลูกในเรื่องเงินทอง เข้าใจว่าจะทำให้ลูกมีความสุข การตามใจเช่นนี้ย่อมจะมีแต่โทษ และเงินก็เหมือนดาบสองคมมีทั้งคุณมีทั้งโทษ เมื่อปีกว่ามานี้นับแต่คืนวันนั้น บุตรสาวกำลังรุ่นกำลังงามก็ต้องจบชีวิตลง เพราะดื่มยาพิษฆ่าตัวตาย นำส่งโรง-พยาบาลช้าเกินไป นายแพทย์จึงไม่สามารถช่วยชีวิตไว้ได้ เพราะฝ่ายแม่ก็มัวแต่ออกสังคม ไม่ค่อยจะมีเวลาอยู่ติดบ้าน ส่วนพ่อก็มัวแต่หาเงิน ต่างอยู่ไม่ติดบ้านด้วยกันทั้งคู่ น่าเสียดายเด็กสาวต้องจบชีวิตลงในวัยรุ่น กำลังสวยกำลังงามด้วยใจน้อยคิดสั้น สาเหตุที่อิฉันทราบแต่ก็ไม่แน่ชัด

นักเพราะเขาบีด เราก็ไม่กล้าถามเป็นธรรมดา เพราะเป็นเรื่องที่ไม่ค่อยงาม ทราบแต่เพียงว่าหญิงสาวถูกขัดใจ ผิดหวังเรื่องเงิน ๆ ทอง ๆ เหตุเกิดขึ้นก็เพราะมีเพื่อนชายมาออกปากยืมเงิน หญิงสาวเป็นคนใจใหญ่ก็รับปากเพราะเห็นโลกน้อยเกินไป จึงขาดสติยับยั้งยังอ่อนสังคม คิดว่าอย่างไรเสียเมื่อขอร้องแล้วพ่อแม่ก็ต้องให้เพราะไม่เคยขัดใจมาก่อน แต่ครั้งนี้กลับตรงกันข้าม หญิงสาวต้องผิดหวังแต่ก็น่าเห็นใจพ่อแม่ที่รักลูกสาวและตามใจจนเคยตัว จึงคิดว่าเพียงแต่ตามใจแต่ลูกสาวก็หนักพออยู่แล้ว นี่ยังจะต้องเผื่อแผ่ไปถึงเพื่อนชายของลูกด้วยนั้น ยากที่พ่อแม่ของลูกคนใดจะปฏิบัติได้ ทั้งชายผู้เพื่อนของลูกสาวนั้นไม่รู้หัวนอนปลายตีนมาจากไหน และก็ไม่รู้ว่าจะมาไม้ไหน พ่อแม่ไม่โกรธก็นับว่าเป็นบุญแล้ว

แต่ลูกสาวถูกตามใจไม่เคยผิดหวังตลอดมา แต่ต้องมาผิดหวังถูกขัดใจเพียงครั้งเดียวก็น้อยอกน้อยใจ เอาแต่อารมณ์เพราะถูกตามใจจนเคยตัว

ไม่ได้หาเหตุผลว่าผิดหรือถูก เพียงถูกขัดใจผิดหวังครั้งเดียวก็เสียอกเสียใจไม่อยากอยู่เป็นผู้เป็นคน เห็นจะเป็นเพราะอ่อนวัยขาดสติคิดว่าจะเอาสิ่งใดก็ต้องเอาให้ได้ เมื่อไม่ได้ก็น้อยใจ เพราะรับปากกับเพื่อนชายไว้เป็นมั่นเหมาะ เมื่อไม่สมดังใจก็เกิดอับอายขายหน้าที่สุดก็คิดสั้นทำลายตัวเองจบชีวิตลง มันเป็นความผิดของพ่อแม่ที่ถนุถนอมตามใจจนเกินไป เมื่อถูกขัดใจไม่สามารถจะอดทนที่จะสู้กับความผิดหวัง ต้องกระทบกระเทือนใจจนทนไม่ได้ ผิดตกอยู่กับพ่อแม่ไม่เคยอบรมสั่งสอนตามใจจนเกินไป สิ่งใดไม่ควรก็ไม่ตามใจปล่อยให้รู้สึกผิดหวังเสียบ้าง ให้ชีวิตเกิดความชิน และให้เหตุผลประกอบไปด้วย เพราะฉะนั้นอิฉันไม่ยอมตามใจลูก ส่งเสริมในทางที่ผิด ถ้าทำเช่นนั้นก็เหมือนเลี้ยงไม่รู้จักโต ไม่รู้จักผจญชีวิตไม่มีความอดทนอิฉันสอนลูกให้แก ใช้สติปัญญาให้รู้เท่าทันคน บางคนปรนปรือลูกจนจมไม่ลง อิฉันเคยได้ยินว่าบางคนเขาให้รถยนต์ราคาแพงส่งรับลูกไปโรงเรียนและกลับบ้าน วันไหนเอารถ

ราคาต่ำเช้าก็จะไม่ยอมไปโรงเรียน ถ้าเย็นก็ไม่ยอมกลับบ้าน พ่อแม่ทำให้ลูกหัวสูงจนเคยตัว อิฉันเตือนลูกอยู่เสมอว่าเราต้องหมั่นเล่าเรียนศึกษาหาวิชาความรู้ด้วยความอดทน ผู้มีวิชาความรู้และมีความซื่อสัตย์สุจริตมีมนุษยธรรมนั้นเหมือนมีขุมทรัพย์อยู่ในตัวใช้ไม่รู้หมด นับวันจะนำไปสู่ความเจริญรุ่งเรือง เราลำบากแต่เด็กเมื่อโตขึ้นเราก็สบาย ดีกว่าสบายแต่เด็ก ๆ โตขึ้นลำบาก พวกที่พ่อแม่ตามใจแต่เด็ก ๆ ไม่เอาใจใส่เล่าเรียนศึกษาปล่อยให้เวลาเรียนผ่านพ้นไป เมื่อโตขึ้นไม่มีความรู้เมื่อขาดพ่อแม่ก็ต้องลำบาก ทรัพย์สินสมบัติเป็นของไม่แน่นอนรักษาไว้ไม่ดีก็หมดจนได้ ขอให้มีความพยายามมีความอดทนหาความรู้ใส่ตัวจนแล้วก็มั่งมีได้เช่นกันมีตัวอย่างมากมาย บางคนนึกว่าพ่อแม่มีเงินมีทองก็ได้ถึงไม่เรียนก็ไม่ต้องกลัวอดตาย จึงขาดความรู้ขาดความฉลาด ขาดสติแม้จะมีมรดกก็ฉิบหายได้เหมือนกัน ตามใจลูกเกินไปก็เกิดโทษ เข้มงวดลูกเกินไปก็เกิดโทษ ทุกอย่างควรปฏิบัติอย่างกลาง ๆ ไม่ขาด

ไม่เกิน เท่าที่อิฉันรู้พ่อแม่เป็นคนมั่งมีแต่ขาดความเอาใจใส่ความเป็นอยู่ของลูก ตระหนี่จนเกินไปทำให้ลูกโง่ถูกคนฉลาดหลอกลวง เช่น ให้ยืมเงินสองพันใช้ก่อนแต่ทำใบกู้เป็นหมื่น สัญญาว่าพ่อตายรับมรดกแล้วจ่ายให้ทันที คิดดูแล้วเป็นเล่ห์เหลี่ยมของพวกหากินในทางขูดเลือดขูดเนื้อ ถ่ายเทกระเป๋าคนโง่ได้ง่าย ๆ เพราะพวกนี้ได้สืบดูแน่นอนว่าเงินจะไม่สูญแน่ เพราะผู้กู้เป็นผู้รับมรดกแน่นอนอยู่แต่เวลาช้าหรือเร็วเท่านั้น

ในยุคนี้คนจิตใจต่ำเห็นแก่ตัว หากินในทางไม่สุจริตมีมาก ฉะนั้นอิฉันจึงคอยระวังลูกอิฉันอย่างใกล้ชิด ไม่ยอมให้คบเพื่อนที่มีจิตใจต่ำแต่งตัวเป็นพวกบ้า ๆ บอ ๆ และนำไปสู่ความพินาศหมดอนาคตที่จะแจ่มใสต่อไปคืนนั้นอิฉันคิดถึงลูกเหลือเกิน เมื่อกลับไปถึงบ้านแม้จะเป็นเวลาดึกแล้วอิฉันก็ยังตรงเข้าไปห้องนอนของลูก ๆ ทั้งหญิงและชาย อิฉันจูบแกทั้ง ๆ ที่กำลังหลับอย่างสุขสบายอยู่บนที่นอน อิฉันน้ำตาไหลเพราะดีใจที่ลูกอยู่ใน

โอวาท อิฉันเริ่มจูบลูกคนโตตลอดจนลูกคนเล็กพวกโต ๆ หลับสนิทไม่รู้เรื่องอะไรแต่เมื่ออิฉันก้มลงจูบลูกคนเล็กซึ่งแกกำลังหลับสนิท เมื่ออิฉันจูบแก้มแกรู้สึกว่าแกยิ้มและแกเอามือเล็ก ๆ มาโอบคออิฉันทั้ง ๆ ที่แกหลับไม่รู้สึกตัว น่ารักน่าเอ็นดูอย่างไม่เคยมีสา อิฉันพูดพึมพำว่า "ทูนหัวของแม่ความสุขของแม่อยู่ที่แม่มีลูกดี"

พ่อบ้านเมื่อเห็นอิฉันแสดงกิริยาผิดแปลกเช่นนั้น ก็ค่อย ๆ ย่องเดินตามหลังเข้ามาในห้องลูก เมื่อเห็นอิฉันจูบลูกอย่างชื่นอกชื่นใจก็กระซิบถามว่า "คืนนี้ทำไมเธอไม่พูดไม่จาอะไรตรงเข้ามาในห้องลูกแล้วจูบเอาจูบเอา ไปรบกวนลูกซึ่งกำลังหลับสนิทหลับสบายทำไม" อิฉันเอามือประสานกุมไว้ที่หน้าอกแล้วส่ายหน้าพูดว่า "อิฉันสบายใจเหลือเกินที่ลูกของเราอยู่ในโอวาทเคารพนับถือพ่อแม่ครูบาอาจารย์"

เสียงพ่อบ้านพูดว่า "ทำไมเธอเพิ่งจะรู้เดี๋ยวนี้เองหรือว่าลูกเราเอาใจใส่ในการเรียน อยู่ใน

โอวาทของพ่อแม่” และอิฉันบอกว่ารู้มานานแล้ว แต่ยังไม่มีอะไรเปรียบเทียบ เพิ่งจะนึกเปรียบเทียบคืนนี้” แล้วอิฉันก็เล่าเรื่องเหตุการณ์เริ่มที่ได้เห็นวิญญาณลูกของเพื่อนมายืนร้องไห้อยู่ริมรั้วตลอดจนสามีของเพื่อนมาบอกเรื่องลูกชายรถคว่ำคอหักตาย พ่อบ้านของอิฉันนิ่งฟังด้วยความสนใจ แล้วก็ออกความเห็นว่า “อันคนเราอยู่ที่ควบคุมจิตใจ คนที่ไปไหนมาไหนนั่งรถราคาแพง มีเครื่องทำความเย็นภายใน แล้วจะให้มาโหนรถประจำทางหรือเดินข้างถนน พวกนี้คงทนไม่ไหวเพราะเคยตัว แม้ไม่มีใครเขาสนใจว่าใครจะโหนรถประจำทางหรือรถเก๋งราคาแพง ตัวของตัวเองนั่นแหละที่ทำให้คิดไปต่าง ๆ รู้สึกไปเอง คนทั่วไปไม่มีใครสนใจเรื่องของใคร นอกจากคนที่เคยอิจฉาริษยาคนอื่นมาก่อนแล้ว เป็นพวกที่จมไม่ลง ก็ต้องกลัวคนอื่นเขาจะกลับเอาเรื่องของตัวไปนินทาเช่นกัน” อิฉันฟังแล้วจึงพูดว่า “ถึงอิฉันไม่มั่งมีอิฉันก็พอใจแล้ว เพราะเราไม่เดือดร้อนอะไรไม่เป็นหนี้สินใครพอมีพอกิน เป็น

สุข มีผู้ถามว่า นั่งรถประจำทางไม่ลำบากแย่หรือ ฐานะก็พอมีรถใช้ได้แล้ว หาความสบายดีกว่า อิฉันบอกว่าความสบายก็คือความพอใจ รถส่วนตัวไม่อยู่ในสิ่งที่เราพอใจ อิฉันห้อยโหนรถประจำทางจนเคยไม่รู้สึกลำบากเพราะเคยชิน ทำให้แข็งแรงดี อิฉันทราบว่าแต่ก่อนท่านเป็นขุนนางชั้นพระยาแลรัฐมนตรีบางท่านก็ยังนั่งรถประจำทาง ท่านเหล่านี้ล้วนแต่มีผู้ยกย่องว่าเป็นคนดี อิฉันพอใจในสภาพของตัวเอง พ่อบ้านและอิฉันเราต่างก็เข้าใจกันดีมีความเห็นตรงกัน เราต่างก็มุ่งหน้าช่วยกันผีกฝนให้ลูกเรามีวิชาความรู้ มีศีลธรรม จะได้เป็นพลเมืองดีของชาติต่อไป ฉะนั้นเราจึงอยู่กันด้วยความหวังอันสดชื่น มีความเป็นอยู่อย่างพอใจ จิตใจเราจึงมีความสงบสุขตลอดมา

นี่เป็นคำบอกเล่าของสุภาพสตรีผู้หนึ่ง ได้มาเล่าให้ข้าพเจ้าผู้เขียนฟังในเช้าวันเสาร์ - ในปลายเดือนธันวาคม คำบอกเล่าของท่านสุภาพสตรีผู้นี้ คิดว่าคง จะเกิด ประโยชน์ แก่คน ในยุค ปัจจุบันนี้ บ้างไม่มากก็น้อย

สวัสดิ์

เรื่องที่ ๕๔

ทางโลกกับทางธรรม

เมื่อต้นปี พ.ศ. ๒๕๑๒ ผ่านไปไม่นานยังอยู่ในเขตต้นเดือนของปีใหม่ ข้าพเจ้าก็ได้รับจดหมายพร้อมด้วยบันทึกฉบับหนึ่งส่งมาทางไปรษณีย์ จากพระมหารูปหนึ่งอยู่วัดที่มีชื่อเสียงทางจังหวัดธนบุรี

ความจริงเคยได้รับบันทึกจากพระภิกษุหลายรูป ซึ่งท่านได้ส่งมาให้ข้าพเจ้าทางไปรษณีย์บีก่อน ๆ หลายเรื่องด้วยกัน ยาวบ้างสั้นบ้างซึ่งยังไม่ได้เขียน เพราะยังขาดข้อความบางตอนขัดต่อเหตุผลยังไม่สมบูรณ์ ส่วนมากเป็นเรื่องของฆราวาสบางเรื่องก็มีข้อสงสัยได้เขียนจดหมายไปถาม ขอให้ช่วยชี้ข้อความให้แจ่มกระจ่างกว่านี้ก็ยังไม่ได้รับตอบ จึงเป็นเรื่องที่ยังไม่สมบูรณ์พอที่จะเขียนขึ้นได้

แต่เมื่อข้าพเจ้าได้อ่านและพิจารณาบันทึกของพระมหารูปนี้แล้ว เห็นว่าเป็นเรื่องที่มีสาระสำหรับสงฆ์ และเป็นเรื่องของเพื่อนสงฆ์ของท่านผู้บันทึก จึงคิดว่าเป็นเรื่องทางธรรมกับทางโลก ผู้ที่อยู่ในบรรพชิตเมื่อยังมีกิเลสแม้จะบวชตั้งแต่เป็นเณร จนครบอายุบวชเป็นพระภิกษุก็ดีหากยังไม่รู้ซึ้งทางธรรมให้รู้ว่าเราบวชเพื่ออะไรแม้ร่างกายจะอยู่ในผ้าเหลือง แต่จิตใจยังมีโลภรักโกรธหลง ก็ยังอยากจะออกมาผจญในทางโลกีย์ดูบ้าง เพราะมองเห็นโลกนี้เมื่ออยู่ห่าง ๆ เห็นมีแต่สิ่งสวยงามยียวนน่าถนุถนอมน่าจะมีความสุขมีแต่สิ่งประเล้าประโลมบำรุงบำเรอทางจิตใจ เห็นเขา มีความสุข สนุกสนาน จึงเกิด กิเลส ตัณหาขึ้นทางจิตใจคิดว่า อยาก จะลอง ออกมาเป็นฆรา วาสกินข้าวเย็นเป็นอิสระดูบ้าง คิดมากผ้าเหลืองร้อนก็ลาสิกขาบท ออกมาผจญชีวิตในทางโลก ซึ่งเห็นกงจักรเป็นดอกบัว อยากจะเปรียบเทียบธรรมชาติกับวิทยาศาสตร์ในยุคปัจจุบันนี้เป็นข่าวสำคัญของโลก เพราะเมื่อปลายปี พ.ศ. ๒๕๑๑ จรวดยานอะปอลโล ๘ ได้นำมนุษย์นักบินอวกาศสามนาย ยานอะปอลโล ๘

แล่นจากโลกมนุษย์ขึ้นสู่โคจรรอบดวงจันทร์เป็นผลสำเร็จเป็นครั้งแรก และเป็นครั้งสำคัญในประวัติศาสตร์ของโลก เพราะเป็นทางเริ่มต้นที่จะส่งมนุษย์ขึ้นไปบุกเบิกค้นคว้าบนดวงจันทร์ในขั้นต่อไป เป็นความพยายามของมนุษย์ต้องเสี่ยงภัย และเสียทรัพย์สินมากมายเพื่อสำรวจสิ่งลี้ลับบนดวงจันทร์ มนุษย์ที่เกิดมาในโลกทุกชาติทุกภาษา ตามป่าตามถ้ำตามเขาและตามเมืองที่เจริญรุ่งเรืองแล้วหรือทุกแง่ทุกมุมของโลก นับแต่ครั้งโบราณตลอดมาจนยุคปัจจุบัน ชีวิตกับดวงจันทร์บนท้องฟ้าเป็นของคู่กันตลอดมา เหมือนอาหารทางใจ อาหารทางตา ที่มนุษย์ทุกคนต้องการ ความแจ่มกระจ่างในคืนเพ็ญดวงจันทร์ส่องแสงที่นวลใยอยู่บนท้องฟ้า เป็นภาพที่เย็นตาเย็นใจเป็นที่เพลิดเพลินสุขใจสบายตาของหมู่มนุษย์ทั่วไปในโลก ซึ่งมนุษย์ต่างก็นึกคิดใฝ่ฝันไปต่าง ๆ นา ๆ บางคนก็คิดว่า บนดวงจันทร์คงจะเป็นวิมานเมืองฟ้า เป็นที่อยู่ของเทพบุตรเทพธิดาเสวยสุขเป็นอมตะไม่รู้แก่ไม่รู้ตาย เป็นที่มนุษย์หวัง

จะขึ้นสู่บนจันทร์ตามความเพ้อฝันของมนุษย์แต่สมัยโบราณที่จะคิดเห็นตามอารมณ์จะวาดภาพที่สวยงามตามใจชอบแต่ละบุคคล ต่างก็ฝันถึงความสุขบนดวงจันทร์ จนนำมาตั้งชื่อหนุ่มสาวได้สมรสกันในเดือนแรกข้าวใหม่ปลามันเรียกว่า ดื่มน้ำผึ้งพระจันทร์ คงจะมีน้อยคนที่คิดว่าบนดวงจันทร์นั้นมีสิ่งตรงกันข้ามกับความรู้สึกของมนุษย์เพ้อฝัน ที่เราเห็นที่อยู่ห่างไกลนั้น อาจเป็นนรกของมนุษย์ก็ได้เมื่อเข้าใกล้ หรือขึ้นไปอยู่บนดวงจันทร์แล้วจึงจะรู้สึกว่ามีความลำบากยากแค้น ไม่เหมือนเมื่อเรามองเห็นจากโลกมนุษย์อยู่ห่างไกล ที่นึกคิดว่าเป็นแดนสวรรค์ชั้นวิมานเมืองแมน เช่นเดียวกับนักบินอวกาศชาติอเมริกัน ๓ นาย ได้ขึ้นไปโคจรรอบดวงจันทร์มองเห็นโลกมนุษย์ เมื่อห่างออกไปประมาณสองแสนไมล์ ได้บรรยายถึงความสวยงามของโลกมนุษย์อย่างชื่นชมยินดีว่าไม่สามารถจะพรรณนาถึงความสวยงามที่เห็นด้วยตา ความรู้สึกทางใจให้ใกล้ความจริงได้ และเป็นครั้งแรกนักบิน

อวกาศสามนายได้เห็นโลกมนุษย์ระยะห่างประมาณสองแสนไมล์ว่าสวยงามเพียงไร ข้าพเจ้ายกเว้นไม่กล่าวถึงดวงจันทร์ตามที่นักบินอวกาศรายงาน ขอกล่าวเพียงโลกมนุษย์ทำให้ชาวโลกที่สนใจพากันตื่นเต้นถึงความงามของโลก แต่ข้าพเจ้าก็ไม่แปลกใจ เพราะเคยคิดอยู่แล้วว่า อันโลกมนุษย์นี้เต็มไปด้วยภูเขาลำเนาไพรมีไม้ดอกไม้ใบต่าง ๆ สีสวยสดงดงามอยู่แล้ว และทั้งมีมหาสมุทรสีครามมีลำน้ำใหญ่น้อยมากมาย และมีทั้งภูเขาไฟและภูเขาหิมะ เราอยู่ห่างออกไปก็จะมองเห็นจุดกลมล่องลอยอยู่บนกลางอากาศ เมื่อต้องแสงอาทิตย์รวมสีสรรค์เป็นจุดเดียวย่อมจะสวยสดงดงามตามธรรมชาติเป็นธรรมดา ดังที่นักบินอวกาศบรรยายยกย่องอย่างหยดย้อยถึงความงามของโลกมนุษย์เมื่อเห็นแต่ไกล ย่อมตื่นเต้นสำหรับผู้รักธรรมชาติทั่วไป แต่มีใครบ้างที่คิดว่าโลกที่สวยงามลอยอยู่กลางอากาศนี้ เป็นที่น่าอยู่น่าอาศัยน่าจะมีความสุขความสบายและเพลิดเพลินนั้น มีความสกปรกโสมมแฝงอยู่ในจิตใจมนุษย์

เป็นพลโลกไม่น้อยมีทั้งความเห็นแก่ตัวความอิจฉา ริษยาพยาบาท ความมักใหญ่ใฝ่สูง คอยช่วงชิง อำนาจล้วนแต่หนาแน่นด้วยกิเลส ตัณหา ล้วนแต่เป็นต้นเหตุแห่งทุกข์ด้วยกันทั้งสิ้น โชคมนุษย์ยังดีที่มีหลักธรรมของพระพุทธศาสนาชี้ให้เห็นทุกข์และชี้ให้เห็นทางกำจัดทุกข์ เพราะสอนให้รู้ว่าในโลกนี้ไม่มีอะไรเที่ยงแท้แน่นอนมีการเกิดมีการดับอยู่ตลอดเวลา ฉนั้นมนุษย์ที่ยังหลงใหลใฝ่ฝันงมงายว่าในโลกนี้เป็นที่น่าอยู่น่าอภิรมย์ กิเลสบดบังมองไม่เห็นทุกข์มองไม่เห็นธรรม ต่อมาผจญกับความทุกข์จึงมองเห็นธรรม แต่บางคนก็สายเกินไปที่จะแก้ไข บางคนก็ยังไม่สาย แล้วแต่ความเข้มแข็งและอดทนของจิตใจแต่ละบคคลไม่เหมือนกัน เพราะบางคนแทนที่จะแก้ทุกข์ด้วยเหตุผลและธรรมะกลับแก้ทุกข์ด้วยการทำลายตัวเอง และดังเรื่องตัวอย่างชีวิตซึ่งจากข้อความบันทึกของท่านมหา เล่าโดยพระภิกษุรูปหนึ่งว่า เรื่องได้เกิดขึ้นแก่ตัวผมเองแต่ครั้งสึกออกมาเข้าไปสู่ชีวิตเป็นฆราวาสเมื่ออยู่ใน

ทางโลก จริง ๆ เข้าแล้วก็เริ่มรู้สึกผิดหวังไม่เหมือน ตามที่นึกที่คิดไว้เมื่อครั้งยังเป็นนักบวช เพราะมองเห็นชาวโลกเขาครองเรือนกันมีความสุขสนุกสบาย แต่เพียงภายนอกเผิน ๆ มิได้พิจารณาชีวิตการครองเรือนให้ลึกซึ้งลงไป ฉนั้นสิ่งใดที่มองเห็นภายนอกว่าเป็นสิ่งที่สวยสดงดงามน่าจะมีความสุขสนุกน่าสบายแล้ว ที่แท้แก่นของความจริงก็คือทุกข์เข้าไปอยู่ในกองกิเลสตัณหา การที่เห็นเขามีความสุขสนุกสบายแต่ภายนอก ยากนักจะหาความสุขสบายทั้งภายนอกและภายใน ส่วนมากหน้าชื่นอกตรม หาความราบรื่นได้ยาก ได้กับตัวผมมาแล้วแต่ก็เป็นความรู้สึกแต่ละบุคคลไม่เหมือนกัน เมื่อเข้ามาอยู่ทางโลกก็ต้องใช้ชีวิตต่อสู้เพื่ออยู่ต้องทำงานเพื่อเลี้ยงปากเลี้ยงท้องถ้าอยู่นิ่ง ๆ ก็อดตาย ผมไม่มีมรดกทรัพย์สินแม้จะมีเงินติดตัวอยู่บ้างก็ไม่มีความหมายอะไรมากนัก เกือบจะพูดได้ว่าสึกออกมาก็มีแต่ตัวเพราะต้องใช้จ่ายประจำวัน ค่าอาหารและค่าที่พักพิงอาศัย จำเป็นจะต้องหางานเป็น

อาชีพเพื่ออยู่ต่อไป เป็นเรื่องใหญ่ จะหางานชนิดนั่งโต๊ะขีดเขียนวิชาความรู้ก็ไม่พอ แม้แต่คนที่มีความรู้สูง ๆ ก็ยังตกงาน จะหางานเบา ๆ ที่ไม่ต้องใช้วิชาความรู้และไม่ต้องใช้กำลังแรงเข้าแลกเพื่อมีชีวิตอยู่ต่อไปก็หาไม่ได้ การครองเรือนอยู่ในโลกก็ต้องดิ้นรนต่อสู้กับความจน การสึกออกมาใหม่ ๆ ก็เหมือนเป็นคนใหม่ต่อโลกมืดแปดด้าน ไม่รู้จะจับงานอาชีพอะไรเพื่อหาเลี้ยงปากเลี้ยงท้องเพื่อไม่ต้องอดตาย ด้วยอาศัยที่ชาวบ้านที่ใจดีมีเมตตาจิตช่วยแนะนำหาทางช่วย ที่สุดผมก็มีอาชีพขับสามล้อเครื่องมีรายได้พอสมควรจึงยึดเป็นอาชีพขับสามล้อต่อไป คิดว่าคงจะเป็นอิสระดีไม่ต้องอยู่ใต้บังคับบัญชาของใครขยันมากได้มาก ขยันน้อยได้น้อย มีรายได้พอจะพาชีวิตผ่านไปโดยไม่คับแค้นนัก ไม่เดือดร้อนอะไรพอกินพอใช้ เพราะผมถือสันโดษมักน้อย จึงอยู่ได้อย่างสบาย คนเราย่อมมีปัญหาที่จะต้องขบคิดอยู่ตลอดเวลา แรกก็ปัญหาอาชีพพอผ่านพ้นไปในเรื่องอาชีพแล้ว ปัญหาต่อ

ไปในเรื่องคู่ครอง การมีชีวิตอยู่โดดเดี่ยวทางโลกก็รู้สึกว้าเหว่ไม่สดชื่นไม่สนุกเหมือนมีคู่ครองเรือน ที่สุดก็ได้พบหญิงที่ถูกอกถูกใจคนหนึ่งในสายตาของผมก็เห็นว่าเธอเป็นคนดี เพราะผมรักเธอ เมื่อรักกันอะไร ๆ ก็ดีทั้งนั้น ไม่ต้องเสียเวลาคอยดูกันนาน ๆ ที่สุดเราก็มีใจตรงกัน จึงได้ร่วมหัวจมท้ายด้วยวิธีง่าย ๆ เราครองเรือนด้วยความเป็นอยู่อย่างสามีภรรยา ก็ราบรื่นตลอดมาจนเกิดพยานรักออกมา แต่ผมก็ต้องทำงานหนักขึ้นเป็นเงาตามตัว ฐานะอย่างผมก็ตรงกับโบราณว่า มีลูกคนจนไป ๓ ปีคงไม่ผิด เมื่อก่อนผมหาเลี้ยงตัวเองคนเดียว อาหารไม่เป็นห่วงโรงครัวมีอยู่ทั่วไปหิวที่ไหนกินที่นั่น มีเงินหาอาหารได้เพียงข้าวแกงจานเดียวสองจานก็อิ่ม แต่เมื่อมีครอบครัวแล้วทุกอย่างต้องขยายการใช้จ่ายต้องเพิ่มขึ้น ค่าเช่าบ้าน ค่าข้าวสาร ค่ากับข้าว ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าถ่านความเหน็ดเหนื่อยเวลาทำงานมากขึ้น เพราะต้องตื่นแต่เช้ามืดขับสามล้อเครื่องออกจากบ้านตระเวน

หารับคนโดยสาร กว่าจะกลับถึงบ้านก็มืดค่ำ เวลาพักผ่อนมีน้อยเพื่อให้รายรับพอกับรายจ่าย จะทำเหมือนอยู่เป็นโสดไม่ได้เพราะต้องเลี้ยงหลายปากหลายท้อง วันไหนได้เงินมากกว่าธรรมดาก็ซื้ออาหารพิเศษและขนมมาฝากเมียฝากลูก เพื่อความสุขในครอบครัวที่สุดเราก็เกิดพยานรักขึ้นมาอีกหนึ่งคน การใช้จ่ายในครอบครัวมากขึ้นเพียงไร ผมก็ต้องเพิ่มเวลาหาเงินมากขึ้น บางคืนก็ต้องกลับบ้านถึง ๒ ยาม ตี ๑ สายตัวแทบจะขาด แต่ไม่เคยบ่น คิดว่าต้องกัดฟันทนเหมือนเราขี่เสือลงไปไม่ได้แล้วให้มันวิ่งต่อไป เพราะเป็นความประสงค์ของเราอยากหาความสุขในทางโลกเองไม่มีใครเขาใช้จะบ่นอะไรกับใครไม่มีใครชักจูง หลอกลวงให้เรามาผจญทุกข์ก็ต้องมีความอดทนต่อไปใช้กรรมที่หลงผิดเป็นชอบจนกว่าจะถึงที่สุด เคราะห์ดีที่ครั้งเมื่อบวชเรียนผมได้ธรรมะของพระพุทธเจ้ายึดถือเป็นหลักไว้ คอยเตือนใจให้มีความอดทนให้ละความโกรธ และแผ่เมตตาธรรมให้อยู่ในศีล ๕

ฉนั้นผม จึง ต้อง ผจญชี วิต ต่อไปโดยไม่ย่อท้อ และ ไม่เสียใจไม่ดีใจมีจิตใจหนักแน่น นึกว่าคนเราอยู่ได้ด้วย ทำงาน ความ ยาก ลำบาก ความ ผิด หวัง ความ สม หวัง ความ เสียใจ ความดีใจนั้น เป็น มรดก ที่มนุษย์แต่ละบุคคลเกิดมาในโลกหนีไม่พ้น จิตใจก็ปรกติเมื่อเอาธรรมะเข้าช่วยความยากจนไม่ใช่เป็นสิ่งที่น่าอับอาย เมื่อจิตใจเราบริสุทธิ์และไม่ได้เกียจคร้านไม่งอตีนงอมือ หากินในทางสุจริตหาเงินมาเลี้ยงครอบครัวด้วยกำลังแรงงาน และความอดทน พยายามได้เงินมาด้วยความบริสุทธิ์ ผมต้องตื่นแต่มืดยังไม่สว่างดีก็ออกขับสามล้อเครื่องกว่าจะกลับเข้าบ้านก็เวลาค่ำคืน ชีวิตของมนุษย์ยังมีกิเลสตัณหาอยู่ในเวียนว่ายตายเกิด ย่อมจะมีเหตุการณ์อย่างไม่นึกไม่ฝันเกิดขึ้นได้เสมอทุกเวลา ผมก็ได้ประสบมากับตนเองในวันหนึ่ง เมื่อขับสามล้อกลับเข้าบ้านแต่วันเพื่อจะเห็นหน้าลูกหน้าเมีย เพราะได้รับเงิน รางวัลเนื่องจากได้นำกระเป๋าเอกสารที่คนโดยสารลืมไว้บนรถ นำกลับไปคืนให้ผู้โดยสารที่บ้าน

เจ้าของกระเป๋าเอกสารดีใจมอบเงินให้เป็นรางวัล เมื่อได้รับเงินรางวัลจำนวนหนึ่งมากสำหรับกรรมกรขับสามล้อเครื่องอย่างผมจะหาได้เป็นเดือน ๆ วันนั้นจึงกลับเข้าบ้านเร็วกว่าวันธรรมดา เพราะดีใจที่ได้ลาภอย่างไม่เคยคิดมาก่อน และไม่ลืมที่จะหาซื้ออาหารและขนมและผลไม้ที่ลูกและเมียชอบไปฝากเมียและลูก พร้อมกับจะไปแจ้งให้ทราบว่าได้รับเงินรางวัล เมื่อผมโผล่เข้าไปในห้องบนบ้าน ได้ยินแต่ลูกร้องไห้หาแม่ทั้งสองคนต่างอยู่กันแต่ลำพังไม่พบแม่ของเด็ก ผมถามเด็กว่าแม่ไปไหนก็ไม่ได้เรื่องถามชาวบ้านใกล้เคียงก็ไม่มีใครรู้ โชคดีที่ผมได้กลับบ้านแต่วัน มิฉนั้นลูกจะต้องถูกทิ้งไว้ให้อดข้าวอดน้ำกว่าจะถึงค่ำคืน ผมปลอบตัวเองว่าแม่เด็กคงจะไปธุระไม่ช้าไม่นานคงจะกลับมา แต่แล้วเวลาผ่านไปรุ่งขึ้นก็ยังไม่กลับจึงนึกแน่ใจว่าเธอคงจะหนีไปกับชายชู้ นึกว่าดีเหมือนกันจะได้สุดสิ้นชีวิตผัวเมียเสียที เรามีเงินให้ความสุขเขาไม่เพียงพอ เขาจึงต้องหนีไปคงจะไม่มีวันกลับมาอีกผมก็

คิดว่าหญิงที่หนีผัวไปกับชู้ เราก็ไม่ควรอาลัยอาวรณ์ เพราะหญิงที่ไม่รักผัวเมื่อจะอยู่กันต่อไปก็เป็นภัย ผมก็ตัดความอาลัยลงได้เป็นห่วงแต่ลูกยังเล็กไหนจะห่วงการอาชีพ ที่สุดก็ต้องฝากลูกไว้กับเพื่อนบ้านที่ใจดี รักเด็กช่วยดูแลเวลากลางวันเมื่อผมออกไปขับสามล้อเครื่อง ให้ค่าเลี้ยงดูเล็ก ๆ น้อย ๆ เท่าที่จะให้ได้เพื่อสนองน้ำใจอันดี เวลาผ่านไปประมาณ ๖ เดือน แม่ของเด็กก็กลับมาหาผมที่บ้านอย่างคนโซไม่มีอะไรติดมา นอกจากมีท้องอ่อน ๆ ประมาณ ๓—๔ เดือน ติดมาด้วย แม้ผมจะได้รับความข่มขื่นผิดผอมเพียงไร แต่เมื่อเห็นเขาหนีร้อนมาพึ่งเย็นก็ไม่พูดอะไรให้กระทบกระเทือนใจเพราะคิดว่าชู้มันคงไม่เลี้ยงจึงได้บากหน้าซมซานมาหาลูกมาหาผัวเก่าที่เธอทิ้งไปอย่างไม่ใยดี คิดว่าเราให้ความสุขเขาไม่พอเขาก็หนีไป หากไปอยู่ที่ใดเกิดรับทุกข์ไม่สบายยิ่งกว่าผัวเก่าก็ต้องซมซานกลับมาเป็นธรรมดาของหญิงหลายใจ ตกลงไม่ว่าผมจะพอใจหรือไม่ผมก็ต้องรับเธอไว้เพื่อเห็นแก่เด็กซึ่งยังไม่

รู้เดียงสาไม่อยากจะให้ขาดแม่ไปเมื่อยังเล็ก เมื่อเธอคลอดบุตรแล้วผมก็ต้องรับเลี้ยงเด็กไว้อีกหนึ่งคน แม้จะไม่ใช่ลูกผมแต่ก็สงสารเด็กที่ไม่มีส่วนรับผิดชอบอะไร มันเป็นการทำของผู้ใหญ่ เมื่อคิดว่าเราจะต้องอยู่ร่วมกันต่อไปแล้วผมก็ไม่พูดอะไรให้เป็นที่แสลงสะเทือนความรู้สึก ความทำผิดของเธอก็ประจานความรู้สึกอับอายชาวบ้าน ทรมานจิตใจเธอพอแล้ว การที่เธอกลับมาหาผมก็แสดงถึงความหมดหนทางยอมทนความอายบากหน้ากลับมาหาผมอีก ผมไม่ซ้ำเติมด้วยคำพูดและกิริยาให้เธอช้ำใจอีกเราจึงอยู่กันเป็นปรกติเหมือนไม่มีอะไรเกิดขึ้น ชาวบ้านเขาจะว่าผมโง่เป็นควายเหมือนเป็นคนไม่มีหัวใจผมก็ไม่สนใจ เพราะมันเป็นเรื่องของผมชาวบ้านไม่ต้องเดือดร้อน มนุษย์เรามีนิสัยแปลก ๆ ไม่เหมือนกัน เช่นแม่ของเด็กนั้น ครั้งแรกทำผิดไปแล้วเมื่อกลับมาก็เล่าทั้งน้ำตาถึงความยากลำบากได้รับความขมขื่นทารุณจากชายชู้ จนไม่สามารถทนอยู่ต่อไปได้ที่สุดก็หนีกลับมาหาผม รับ

ว่าคราวนี้เข็ดจนตายไม่ขอประพฤติชั่วเช่นนี้แลไม่ขอจากลูกจากผัวไปอีก ผมเองไม่คิดอะไรมากขอเพียงให้ลูกอย่าขาดแม่เพราะเด็กขาดแม่แล้วก็ว้าเหว่น่าสงสารและเห็นใจ และเป็นปมด้อยของเด็กที่จะมีชีวิตต่อไป เพราะเป็นประวัติที่ไม่งามน่าอับอาย มนุษย์ในโลกนี้มีหลายจำพวกที่ชั่วก็มีที่ดีก็มาก ความรู้สึกความประพฤติย่อมไม่เหมือนกัน บางคนทำชั่วแล้วก็กลับตัวได้เข็ดไม่ยอมกลับทำชั่วซ้ำสองอีก บางคนทำชั่วครั้งหนึ่งแล้วได้รับความยากลำบาก พอสบายนานเข้าก็ลืมความยากลำบากกลับประพฤติตนชั่วอีก เห็นการทำชั่วเป็นธรรมดาเมื่อเคยทำมาแล้ว แต่สำหรับแม่ของเด็กเธอเข็ดแต่เพียงแรก ๆ ตอมานาน ๆ กลมตัว ผมเองการหาเลี้ยงชีพด้วยการขับขี่สามล้ออาชีพตามเดิม ไม่ได้มีฐานะดีกว่าเดิม ต้องออกหากินแต่เช้ามืดกลับบ้านค่ำมืด เพราะค่าครองชีพสูงขึ้นงานก็ต้องหนักขึ้น สมาชิกในครอบครัวก็เพิ่มขึ้น นี่เป็นชีวิต

ในทางโลกที่ผมมองเห็นเผิน ๆ ห่าง ๆ ว่ามีความสุข สนุกสนานตามความนึกคิด แต่เมื่อเข้ามาผจญชีวิตจริง ๆ แล้วก็เหมือนกระโจนเข้าสู่ในกองทุกข์ยากลำบากไม่สิ้นสุด หลังจากนั้นเราอยู่กันเป็นปรกติแรมปี อยู่มาคืนหนึ่ง ผมกลับจากขับสามล้อกลับบ้าน พอเข้าไปในบ้านทุกอย่างเงียบเชียบเหมือนป่าช้า มืดไม่มีแสงไฟ ไม่มีเสียงเด็กร้องเด็กเล่นกันสนุกสนานเหมือนทุกคืน ผมใจคอหายหมดเพราะในบ้านนั้นว่างเปล่า หัวใจผมแทบจะหยุด ผมงงหมดเห็นสภาพของบ้านก็นึกว่าคราวนี้เธอไม่ได้ไปคนเดียว ขนเอาเด็กทั้งสามไปด้วย ทำให้ผมหมดความอดทน เลือดของความแค้นใจ ความเจ็บใจเกิดโทสะอันแรงพุ่งขึ้นมาผมระงับไม่อยู่ โกรธมากที่มันพรากเอาเด็กไป ผมโกรธจนตัวสั่น ถ้าพบหญิงใจร้ายผมสามารถจะขยี้ให้ตายคามือผมได้เพราะความแค้น หลักธรรมที่ผมเคยปฏิบัติได้ผลอยู่นั้นต้านความรู้สึกโกรธแค้นของผมได้ ไม่ไหวได้ถูก

ทำลายหมดแล้ว คิดว่าคราวนี้กูจะล้างแค้นอีหญิงใจชั่วให้มันตายคามือถึงจะสมแค้น ผมลืมหลักศีลธรรมหมดแล้วเพราะผมกำลังจะเป็นบ้า ผมเที่ยวถามชาวบ้านแถวนั้นก็ไม่มีใครรู้ว่ามันพาเอาเด็กไปทางไหน ผมได้ขับสามล้อออกติดตามไม่เป็นอันจะหาเงิน ถ้าผมพบมันนางหญิงใจชั่วผมคงจะต้องเป็นผู้ต้องหาฆ่าคนตายแน่ ผมพยายามค้นหาในกรุงเทพฯ แทบจะพลิกแผ่นดิน ก็ไม่มีข่าวไม่มีวี่แววจะพบ ความคิดผมตันหมดมืดแปดด้าน ชีวิตผมหมดความหมาย ผมเริ่มดื่มเหล้าแก้กลุ้มแก้ความเสียใจ ผมกำลังจะเป็นคนดุร้ายจิตใจกำลังจะเหี้ยมโหด ต้นเหตุเพราะหญิงชั่วมันทำลายผมหมดทุกสิ่งทุกอย่าง ผมพยายามตามหาทุกตรอกทุกซอกทุกมุมแต่ก็ไม่มีร่องรอยว่าจะพบ เย็นกลับมาก็ดื่มเหล้าตามปรกติผมไม่เคยดื่มเมื่อดื่มแล้วก็เมานอนสลบไสลเช้าก็ต้องออกขับรถไปเที่ยวค้นหาใหม่ จนมีคุณบ้าผู้ใจบุญอยู่ไม่ไกลจากบ้านเช่าของผมมากนัก ไม่

สามารถจะทนดูผมที่เคยเป็นคนดีกำลังจะกลายเป็นคนชั่ว เกิดความสงสารจนทนไม่ไหว จึงแอบมากระซิบแกมสั่งสอนว่า "พ่อทิดเคยบวชเคยเรียนมาแล้ว ทำไมไม่ทำจิตใจให้เป็นสมาธิเสียบ้าง พิจารณาถึงสิ่งดีสิ่งชั่ว ทำไมมาดื่มเหล้าเมายาย้อมใจด้วยของชั่ว กำลังจะเสียผู้เสียคนอย่างนี้ผิดหลักธรรม นึกถึงธรรมะคำสอนให้ยึดไว้ปฏิบัติก็จะพ้นความชั่ว ลูก ๆ เท่าที่บ้าทราบแม่เขานำเอาไปยกให้นายทหารที่เขารักเด็กหมดแล้ว ไม่ต้องเป็นห่วงเด็กคงอยู่สุขสบายดี คงได้รับการศึกษาเล่าเรียนเพราะทราบว่าเป็นคนรักเด็กและไม่มีลูก เมื่อผมทราบข่าวเช่นนั้นก็ดีใจรีบถามบ้าว่านายทหารคนนั้นเขาอยู่ที่ไหน คุณบ้าก็ไม่รู้เหมือนกันแต่บ้าอยากจะขออะไรพ่อทิดสักอย่างหนึ่งได้ไหม ผมก็รีบรับปากว่า "ถ้าผมสามารถก็ยินดีให้คุณบ้า" คุณบ้าแสดงความยินดีแล้วพูดว่า "บ้าขอให้พ่อทิดเลิกดื่มเหล้าเด็ดขาดเสียที รับปากกับบ้าซิ ให้บ้าชื่นใจ

สักหน่อย” ผมได้ยินเช่นนั้นก็ตกลงใจเด็ดขาด แล้วตอบไปว่า “ครับผมจะเลิกดื่มเหล้าแต่วันนี้เป็นต้นไป” คุณบ้ายิ้มด้วยความดีใจแล้วพูดว่า “บ้าดีใจเหลือเกินที่พ่อทิดเลิกดื่มเหล้าได้บ้าก็ได้บุญกุศลด้วยทพ่อทิดเชอบา ผมกลาวกบคุณบาพรอมทั้งพนมมือน้ำตาคลอแล้วพูดว่า “คุณบ้าให้สติผมอยากให้ผมเป็นคนดีผมหลงผิดคุณบ้าจูงเข้าหาทางถูกเหมือนจูงผมออกจากที่มืดมาสู่แสงสว่าง ผมไม่มีญาติผู้ใหญ่ที่ไหนผมขอยึดคุณบ้าเป็นที่เคารพนับถือ” ผมกราบคุณบ้าด้วยหัวใจจริงของผม เพราะนับถือว่าเป็นผู้หวังดีต่อผมคุณบ้าเองก็พูดเสียงสั่น ๆ ว่า “พ่อคุณของบ้าขอให้พ่อเจริญ ๆ เถิด” บ้าอยากจะให้ข้อคิดเพื่อเตือนให้พ่อทิดเคยศึกษาเล่าเรียนมาแล้วคงจะลืมเสียก็ได้ จึงท่องจำไว้เป็นคาถาอย่าลืมว่า เวรย่อมระงับด้วยการไม่จองเวร ความดีย่อมชนะความชั่ว” อโหสิกรรมย่อมจะเปลื้องทุกข์ทางจิตใจ ผมกราบคุณบ้าด้วยความ

เคารพอีกครั้งหนึ่ง แล้วพูดว่า “คุณป้าเตือนผมเหมาะกับเวลาเพราะผมหมดทางจะแก้ปัญหาตัวเอง ผมหมดสติเพราะประมาท ทั้งศีลธรรมความดีที่เคยปฏิบัติมาแล้ว ผมกำลังจะเป็นบ้าคิดว่าหากผมพบแม่ของเด็กแล้วผมจะฆ่ามันล้างแค้น แล้วผมจะฆ่าตัวเองให้ตายให้สุดสิ้นกันทีในชีวิตนี้แต่บัดนี้ผมได้สติแล้วเพราะคำเตือนของคุณป้าหูตาของผมสว่างขึ้นเห็นความทุกข์ได้แจ่มแจ้ง ความสุขทางโลกที่เมามัวหลงใหลนั้นคือความทุกข์ ความสุขเกิดจากความสงบเป็นความสุขอันแท้จริงสูงกว่าความสุขใด ๆ ในโลกจะหาได้ในพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า

แต่ชาตินี้ชีวิตของผมต้องผจญต่อความทุกข์ทางโลกเสียก่อนจึงรู้คุณค่าของธรรมะว่าเป็นสิ่งประเสริฐสุด ลาแล้วความสุขทางโลกีย์ที่มนุษย์หลงใหล หลังจากนั้นผมก็รวบรวมของเท่าที่มีอยู่แจกจ่ายให้เพื่อนบ้านตามที่ควร กราบลาคุณป้าผู้ใจดีมีพระคุณเตือนสติและขอร้องให้คุณป้าช่วยสืบหาเด็ก ๆ ที่

นายทหารรับไปเลี้ยงดูว่าอยู่ที่ไหน มีความสุขสบายดีหรือไม่ ใช้สติปัญญาพิจารณาดูมนุษย์เราทุกคนมีกรรมเป็นมรดกต้องชดใช้หนี้กรรมจนกว่าจะสุดสิ้น บัดนี้ผมได้สุดสิ้นหนี้กรรมแล้วจิตใจผ่องใส แล้วผมก็เดินทางจากพระนครซึ่งบัดนี้ผ่านไปเป็นอดีตแห่งความหลังที่เคยหวานสดชื่นและขมขื่นพร้อมทุกข์ยากลำบากอย่างแสนสาหัสไปสู่ต่างจังหวัด หาวัดที่เงียบสงบแล้วขอให้ท่านสมภารที่ผมเคยเคารพนับถือมาก่อนช่วยให้ผมมีโอกาสเข้าเป็นสาวกขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าอีกครั้งหนึ่ง บัดนี้ผมได้สละจากทางโลกกลับเข้าไปอยู่ทางธรรมแล้ว คราวนี้ผมมีจิตใจผ่องใส เพราะได้รู้ซึ้งถึงความทุกข์ทางโลก ไม่มีอะไรสงสัยอีกแล้ว ผมจึงเกิดเลื่อมใสศรัทธาด้วยใจจริง บัดนี้ผมบวชทั้งกายและทั้งใจผิดกับบวชครั้งแรก เพราะมองเห็นแล้วว่าความสุขใดจะเทียบเท่าความสุขทางสงบในธรรมะนั้นไม่มี คำใดจะประเสริฐล้ำเลศกว่าคำสอนใน

พระธรรมนั้นหาไม่ได้ ถ้าผู้ใดเรียนรู้แล้วปฏิบัติ
ก็จะเกิดผลสงบสุขทางจิตใจ และหลุดพ้นจากเวียน
ว่ายตายเกิดได้อย่างไม่มีข้อสงสัย บัดนี้อาตมาได้
กลับเข้าไปสู่ในร่มโพธิ์ของพระศาสนาแล้วอีกครั้ง
หนึ่ง อาตมาได้ผ่านทั้งทางโลกและทางธรรมมา
แล้ว และจะไม่ยอมเห็นผิดเป็นชอบอีกต่อไป

สวัสดี

เรื่องที่ ๙๕

ชีวิตผ่าน

เมื่อข้าพเจ้าได้เขียนเรื่อง “ทางโลกกับทางธรรม” เสร็จเรียบร้อยเป็นเรื่องที่ ๙๔ หลังจากนั้นก็จะหาเรื่องให้เหมาะสมในวันสำคัญคือ วันวิสาขบูชาเป็นเรื่องที่ ๙๕ สำหรับปีนี้ข้าพเจ้ามีความประสงค์จะเขียนสัก ๕ เรื่อง ยังไม่ทันลงมือเขียนเรื่องที่ ๙๕ ก็มีเพื่อนฝูงหลายท่านได้พากันมาชักชวนให้เดินทางไปพักผ่อนทางภาคอิสาน รู้สึกเพื่อนมีความหวังดีอยากให้ข้าพเจ้าได้มีโอกาสพักสมอง และให้คลายความเคร่งเครียดในการงาน จะได้ปล่อยอารมณ์ให้เพลิดเพลิน หาความสนุกสบาย และเพื่อนได้จองที่พักตามระยะทางไว้เรียบร้อยแล้ว ข้าพเจ้ากล่าวตอบตกลงเพราะอยากพบหน้าเพื่อนฝูงเก่า ๆ ทาง

ภาคอิสาน ซึ่งเมื่อสมัยวัยหนุ่มเราคุ้นเคยและรักนับถือกันมาก แต่เราไม่ได้พบกันนานเป็นเวลาสามสิบกว่าปีแล้ว เมื่อได้เวลาการเดินทางโดยรถยนต์ก็ออกจากกรุงเทพฯ เวลาย่ำรุ่งวันที่ ๕ เมษายน พ.ศ. ๒๕๑๒

ก่อนหน้าเมื่อปลายเดือนมีนาคม มีหลายท่านได้มาทักท้วงขอให้เลิกคิดการเดินทางไปภาคอิสานด้วยความหวังดีว่า “ภาคอิสานในเดือนเมษายนนั้นร้อนมาก มีผู้เดินทางกลับจากภาคอิสานบอกว่าอิสานกำลังร้อนจัด คนที่ไม่คุ้นเคยกับอากาศร้อนก็แทบจะเป็นบ้า เกรงว่าจะหาความสบายดังใจไม่ได้” ข้าพเจ้ากล่าวขอบคุณในความหวังดีและบอกว่า “เมื่อพี่น้องชาวภาคอิสานทนได้ พวกเราก็ทนได้ เราได้ตั้งใจไว้แล้ว ความร้อนไม่สามารถเปลี่ยนใจเราได้” บังเอิญข้าพเจ้าเคยคิดอยู่ในใจว่าอยากจะไปภาคอิสานเพื่อเยี่ยมเพื่อนเก่า ๆ สักครั้งหนึ่ง แต่

ยังไม่บอกให้ใครรู้ พอดีเพื่อนมาชวนจึงเหมาะกับความตั้งใจ

ครั้นเมื่อออกเดินทางจากกรุงเทพฯ อากาศตอนเช้าเย็นสบาย รถเราอ้อมไปทางปราจีนเส้นทางสายใหม่ เมื่อเข้าเขตเมืองนครราชสีมาก่อนเที่ยง อากาศเหมือนย่ำรุ่ง มองไม่เห็นแสงแดดก็รู้สึกว่าอากาศเยือกเย็นผิดปกติ เพราะประชาชนต่างก็สวมเสื้อหนังกันหนาว ซ้ำยังเห็นนักขับขี่จักรยานยนต์มีไม่น้อยที่สวมหมวกถุงบีดหูบีดคาง โผล่แต่ตากับจมูก และใส่ถุงมือ แสดงว่าอากาศหนาวจัด พวกเราไม่ได้เตรียมตัวมารับลมหนาวจึงมีแต่เสื้อบาง ๆ แต่ก็คิดว่าอากาศหนาวดีกว่าอากาศร้อน พวกเราทุกคนก็สบาย สนุกสนานดีเพราะทนได้

เมื่อผ่านโคราช บ้านไผ่ ร้อยเอ็จ ยโสธร เราหยุดเบ็นระยะก็มาถึงอุบล ข้าพเจ้าก็ตั้งใจไว้แล้วว่าอยากจะมาเยี่ยมเพื่อนฝูงเก่า ๆ เมื่อสมัย ๔๐ กว่าปี แต่ก็เศร้าใจเพราะได้ทราบว่าคนเก่า ๆ ที่รักนับถือต่างก็จากโลกนี้ไปเบ็น ส่วนมากมีอยู่ ท่านหนึ่งเพิ่งจะ

ถึงแก่กรรมลงก่อนหน้าที่ข้าพเจ้ากำหนดจะเดินทางมาภาคอิสานไม่นาน ท่านผู้นี้ตั้งโรงแรมเก่าแก่เมื่อสมัยข้าพเจ้ายังหนุ่ม ๆ และเป็นพ่อครัวมือดีในทางปรุงอาหารจีนและฝรั่งในเมืองอุบลสมัยนั้น ข้าพเจ้ารู้จักท่านผู้นี้ครั้งสมัยรัชกาลที่ ๖ เป็นเวลาที่ข้าพเจ้ายังอยู่ในวัยฉกรรจ์ ทุกครั้งที่เดินทางมาถึงอุบลราชธานีก็จะพักโรงแรมนี้เป็นประจำ เมื่อได้สนทนาแล้วก็ถูกนิสัยกัน รู้จิตใจกันดีท่านผู้นี้เป็นคนซื่อมีจิตใจโอบอ้อมอารี ให้ความสนิทสนมเป็นกันเองกับข้าพเจ้าเป็นพิเศษทุกครั้งเมื่อได้เห็นข้าพเจ้ามาถึงเมืองอุบลเข้าไปในที่พัก แสดงความดีใจที่ได้พบ และข้าพเจ้าก็มีความปีติยินดีเมื่อได้เห็นท่าทางของท่านผู้นี้แสดงออกมาจากความจริงใจ

ครั้งหนึ่งท่านผู้นี้ได้เดินทางมากรุงเทพฯบังเอิญเงินไม่พอซื้อของ จึงได้ไปหาข้าพเจ้าจะเป็นการลองใจหรือไม่ข้าพเจ้าก็ไม่แน่ใจจนบัดนี้ เพราะจำนวนเงินไม่เกินความสามารถ ข้าพเจ้ามอบให้ด้วยความยินดี เมื่อท่านผู้นี้กลับมาถึงจังหวัดอุบลก็รีบจัดส่งเงินคืนไปให้ทันที

หลังจากนั้นเมื่อข้าพเจ้าไปจังหวัดอุบลครั้งใด ท่านผู้นี้ก็ได้บริการให้ความสะดวกสบายทุกอย่าง แม้บางครั้งข้าพเจ้าสั่งจัดอาหารโต๊ะเลี้ยงเพื่อนฝูงจำนวนสิบก็ดี ท่านก็จัดให้ด้วยความยินดีและเต็มใจ แสดงผีมือปรุงด้วยตนเอง ที่สุดเมื่อวันจะกลับท่านก็ไม่ยอมคิดทั้งค่าที่พักและค่าสุราอาหารบอกว่าขอให้ท่านได้มีโอกาสต้อนรับข้าพเจ้า ทำให้ข้าพเจ้าไม่สบายใจ ข้าพเจ้าไม่ชอบการเบียดเบียน การเอาเปรียบแม้จะเป็นความตั้งใจของท่าน ข้าพเจ้าก็ยอมให้ผ่านไปไม่ได้ จึงยื่นคำขาดว่าหากทำเช่นนี้แล้วเท่ากับไล่ข้าพเจ้าไม่ให้มาพักที่นี่อีก เพราะถ้าข้าพเจ้าไม่ได้จ่ายเงินจำนวนนี้ ข้าพเจ้าก็ไม่มีความสุขความสบายใจ มันเป็นการทรมาน ทั้งเกรงใจและละอายใจ ฝ่ายหนึ่งต้องการจ่าย ฝ่ายหนึ่งไม่ยอมรับ ที่สุดตัดบัญหาจ่ายเพียงครึ่งราคา บัดนี้ผู้นั้นได้จากโลกนี้ไปแล้วคงเหลือความดีไว้เป็นอนุสรณ์ นี่คือเราพบคนดีต่างก็มีมิตรจิตมิตรใจ ต่อมาเรามีความสนิทสนมยิ่งขึ้น แม้จะมีสิ่งใดที่ข้าพเจ้าต้องการท่านผู้นี้จะยินดีช่วยเหลือ

ไม่ว่ายากหรือง่ายไม่คิดถึงความลำบาก นับว่าเป็นพระคุณยิ่งนี่ เป็นเรื่องเก่า ๆ คุณงามความดีของท่านข้าพเจ้าไม่เคยลืมและจะไม่ลืมตลอดไป

เมื่อเกิดสงครามโลกครั้งที่ ๒ ข้าพเจ้าก็ไม่มีโอกาสเดินทางไปจังหวัดอุบล เราจึงไม่ได้พบกันประมาณสามสิบกว่าปี ก่อนหน้านี้ข้าพเจ้าได้รับจดหมายจากคุณประทิน ซึ่งเป็นเพื่อนเก่าแก่ในจังหวัดอุบลที่ยังเหลืออยู่ ว่าท่านผู้นี้ป่วย เมื่อคุณประทินไปเยี่ยมครั้งใดก็พูดถึงบ่นถึงข้าพเจ้าให้คุณประทินฟังเสมอ ข้าพเจ้าได้ฟังก็เศร้า คิดจะหาเวลาเดินทางมา แต่เหตุบังเอิญเพื่อน ๆ ชวนให้พักผ่อนทางภาคอิสาน มีอุบลราชธานีจังหวัดหนึ่ง ข้าพเจ้าจึงจดหมายถึงคุณประทินพูดถึงเราจะเดินทางขึ้นมาในเดือนเมษายนนี้ และตั้งใจจะมาเยี่ยมท่านผู้นี้ด้วย แต่ข้าพเจ้าก็สลดใจยิ่งเพราะได้รับจดหมายตอบจากคุณประทินว่า ท่านผู้นั้นถึงแก่กรรมเสียแล้ว และทางเจ้าภาพได้จัดงานศพเป็นที่เรียบร้อย นี่ก็เห็นจะตรงกับคำขององค์พระศาสดาว่า มนุษย์เราเกิดมา

หนีไม่พ้นทุกข์ ความทุกข์ความเศร้าโศกเกิดได้ทุกเวลา วันนี้หัวเราะ พรุ่งนี้ร้องไห้ วันนี้ดีใจ พรุ่งนี้เสียใจ ไม่มีอะไรแน่นอน แม้ข้าพเจ้าจะเดินทางมาเมืองอุบลแต่ก็ไม่มีโอกาสได้เห็นท่านผู้นี้อีก ทั้งไม่มีโอกาสได้ช่วยอะไร จึงอยากเขียนไว้อาลัยในคุณธรรมความดีของท่านผู้นี้ไว้เป็นอนุสรณ์ เพื่อระลึกถึงวันเก่า ๆ ที่ชีวิตได้ผ่านพ้นไปหลังจากสามสิบกว่าปีที่ข้าพเจ้าไม่ได้มาจังหวัดอุบล แม้บ้านเมืองจะเปลี่ยนแปลงไปจนข้าพเจ้าจำไม่ได้ก็ดี แต่ความดีของผู้ที่ได้สร้างไว้นั้นข้าพเจ้าไม่มีวันลืม มนุษย์เราทุกวันนี้หากเกรงอกเกรงใจกันด้วยคุณงามความดีแล้ว โลกก็จะสดใสน่าอยู่กว่านี้อีกมาก

เริ่มเมื่อเราได้มาถึงเมืองอบลแล้ว คุณเทียมได้บริการทั้งอาหารสามเวลาและการนำเที่ยวทุกแห่ง เราได้รับความสะดวกสบายทุกอย่าง ทำให้เราไม่สามารถจะลืมได้

ในวันที่ ๖ เมษายน เวลาบ่ายหลังจากไปเที่ยวเกาะแก่ง แล้วคุณเทียมได้พาพวกเราเข้าไปใน

สำนักวัดหนองป่าพงที่อำเภอวารินทรชำราบ วัดนี้อยู่ในป่าเป็นที่สงบเงียบ ห่างไกลจากหมู่บ้านคนมาก มีความวิเวกวังเวงเหมาะสมกับผู้ที่ตั้งใจจะสละกิเลสตัณหาในทางโลก ผึกทำสมาธิจำศีลภาวนา เพื่อความหลุดพ้นจากทุกข์ที่โลกมนุษย์ต้องผจญความวุ่นวายมัวเมา หลงใหล เห็นความชั่วเป็นความดีอยู่ทุกวันนี้ เมื่อรถเราเข้าไปในเขตวัดก็รู้สึกว่ามีความร่มเย็นเกิดความอบอุ่นขึ้นทางจิตใจ แม้อากาศภายนอกจะหนาวเย็น แต่ใจสบาย วัดนี้แวดล้อมไปด้วยป่าธรรมชาติ มีทางเข้าไปสู่ลานกว้างใหญ่ มีศาลาหลังใหญ่อยู่กลาง มีต้นไม้นานาชนิดขนาดกลางขึ้นระยะห่าง ๆ มองดูปลอดโปร่ง มีลมพัดเย็นสบาย ทำให้จิตเกิดปีติตลอดเวลาเมื่ออยู่ในเขตวัด ข้าง ๆ ลานเห็นพระภิกษุแลสามเณร และยังเห็นชายในวัยฉกรรจ์โกนหัวนุ่งผ้าขาว กำลังช่วยกันทำงาน ออกกำลังหล่อเสาคอนกรีตทั้งพระทั้งเณรและผู้นุ่งห่มขาว ช่วยกันทำอย่างกุลีกุจอ ทำให้ข้าพเจ้านึกคิดเอาเองว่าท่านที่นุ่งห่มขาวชายฉกรรจ์

เหล่านี้ ถ้าไม่ใช่ทิดสึกใหม่ ก็คงเป็นผู้เตรียมการศึกษาให้เข้าใจรู้แจ้งทางศาสนา และธรรมะให้ลึกซึ้งจนเกิดเลื่อมใสศรัทธาขึ้นเอง รู้ว่าเราบวชเพื่ออะไร และปฏิบัติอย่างไรถึงจะหลุดพ้นจากทุกข์ยากลำบากที่มนุษย์ต้องผจญอยู่ทุกวันนี้ ฟอกจิตใจให้สะอาดเห็นบุญบาปเสียก่อน เป็นการบวชใจให้เป็นพระก่อนที่จะบวชตัวห่มผ้าเหลืองเป็นองค์พระสงฆ์ภายหลัง เมื่อมาเห็นสำนักศึกษาธรรมอยู่กลางป่ากลางดงเช่นนี้ ทำให้ข้าพเจ้าเกิดความศรัทธาเลื่อมใสปีติขึ้นภายในจิตใจนึกว่าเราได้มาถึงสำนักที่บริจาคธรรมเป็นทาน คิดว่าท่านอาจารย์เจ้าสำนักคงเป็นผู้มีความรู้แก่กล้าและมีคุณธรรมสูง จึงได้แสวงหาที่ตั้งสำนักได้เหมาะสม มีความสงบตามธรรมชาติ แม้ปุถุชนธรรมดาก็สามารถจะหาความสงบได้ อย่างน้อยก็ห่างไกลจากกิเลสที่เกิดจากทางหูทางตา เพราะสถานที่นี้ไม่มีโทรทัศน์จะดู ไม่มีวิทยุจะฟัง ไม่มีการซื้อการขาย เราถามคุณเทียมในสิ่งที่เราอยากรู้อยากทราบ คุณ

เทียมก็กรุณาเล่าให้ฟังเท่าที่รู้ จึงได้ทราบว่าท่านอาจารย์เจ้าสำนักนี้ เป็นที่เคารพนับถือของชาวเมืองและชาวจังหวัดใกล้เคียง ตลอดจนในพระนครและทั่วไป มีนามว่า อาจารย์ชา สุภัทโท บางท่านก็คงจะได้ยินกิตติคุณเล่าลือว่า ท่านเป็นนักปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานชั้นสูงองค์หนึ่ง ซึ่งในยุคปัจจุบันนี้ไม่มีมากองค์นัก ข้าพเจ้าจะไม่ขอพูดถึงปาฏิหาริย์และอภินิหารต่าง ๆ ตามที่ชาวบ้านเล่าลือเกี่ยวกับท่านอาจารย์เท่าที่คุณเทียมได้รู้ได้เห็นมา ในที่นี้จะขอกล่าวแต่เนื้อแท้แก่นของหลักธรรมที่ท่านปฏิบัตินับว่าเป็นสงฆ์ที่ควรแก่การเคารพบูชา ก่อนจะกล่าวต่อไป ข้าพเจ้าจะพาท่านไปชมบริเวณวัดอันราบรื่นร่มเย็น เมื่อเราเข้าไปถึงลานกว้างใหญ่ก็เห็นรถเก๋งจอดอยู่ในบริเวณนั้นหลายคัน ดูเลขทะเบียนแล้วส่วนมากเป็นรถไปจากกรุงเทพ ฯ เมื่อรถเราหยุดข้างลานเรียบร้อยแล้ว เราต่างก็ลงจากรถเพื่อชมบริเวณวัดอันกว้างใหญ่ มีศาลาหลังใหญ่ตั้งอยู่ เราพากันเข้าไปในศาลา สิ่งแรกที่เราพบก็คือ โครง

ร่างกระดูกมนุษย์คู่หนึ่งอยู่ห่างกันพอควร มีครบทุกส่วนของกระดูก ที่มีอยู่ในตัวของมนุษย์เมื่อยัง มีชีวิตอยู่ ข้าพเจ้ามีความสนใจเข้าไปพิจารณาดูโครงกระดูกมนุษย์อย่างถี่ถ้วน ทราบว่าร่างหนึ่งเป็นหญิงอีกร่างหนึ่งเป็นชาย พิจารณาแล้วโครงร่างนี้เมื่อตายต่างก็อยู่ในวัยหนุ่มสาว เสียดายที่ไม่สามารถที่จะสืบถามประวัติของโครงกระดูกทั้งสองร่างว่า เมื่อมีชีวิตอยู่ได้มีอะไรที่น่าศึกษาบ้าง คิดว่าคงไม่มีใครทราบและไม่มีใครบอก นอกจากท่านอาจารย์ แต่เวลาของเราจำกัด จึงจำเป็นที่จะใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ให้มาก ข้าพเจ้าจึงเดาจากโครงกระดูกเท่าที่เห็นและได้พิจารณาดู ก็รู้สึกว่าเจ้าของร่างที่เป็นหญิงนั้นเริ่มพิจารณาจากหัวกระโหลก ก็เห็นฟันทุกซี่อยู่ในสภาพเรียบร้อย ฟันเป็นระเบียบไม่ใหญ่ไม่เล็กเรียงรายเป็นระดับอยู่ครบทุกซี่ หากไม่ใช่คนแต่งภายหลังตายก็นับว่าหญิงสาวผู้นี้มีเรือนหน้าฟันที่สวยงามคนหนึ่งเมื่อยังมีชีวิตอยู่ ส่วนกระดูกนิ้วทุกนิ้วสมส่วน คิดว่าเมื่อมีชีวิตคงเป็นผู้ที่มีนิ้วและมือที่เรียว

งาม ส่วนสูงต่ำนับว่าเป็นคนมีร่างสันทัด นับว่าเป็นหญิงสาวที่มีร่างสวยผู้หนึ่ง และเดาไม่ผิดคงเป็นชาวเมืองหลวง คงอุทิศร่างให้แก่สถาบันหนึ่ง หากเดาผิดก็ขออภัยเพราะข้าพเจ้าไม่รู้ เพียงแต่เป็นการเดาอาจผิดตรงกันข้ามก็ได้ เพราะการเดาไม่ผิดก็คงถูก ส่วนโครงร่างทุกส่วนของชายนั้นเมื่อพิจารณาแล้ว เป็นร่างที่เข้มแข็ง พันมีครบทุกซี่เช่นกันและคิดว่าเมื่อยังมีชีวิต อยู่คง เป็นชายหนุ่ม ในวัยฉกรรจ์ โครงกระดูก ๒ ร่างนี้แม้จะดับจากโลกนี้ไปแล้ว แต่ก็ยังได้ทำประโยชน์แก่ผู้ได้พบได้เห็น ทำให้นึกถึงตัวเราก็เช่นกัน เกิดมาเป็นมนุษย์ความตายเป็นของแน่นอน ต้องพบด้วยกันทุกคน ใครอยากตายหรือไม่อยากตายก็หนีไม่พ้น เมื่อถึงเวลาไม่มีอะไรช่วยไม่ให้ตายได้ ทรัพย์สินเงินสมบัตินานาเป็นของกลางเมื่อมีชีวิตอยู่ก็เป็นของเรา เมื่อตายไปแล้วก็เป็นของคนอื่นต่อไป ถ้าได้มาไม่สุจริตก็ต้องไปใช้หนี้กรรม โครงกระดูกสองร่างนั้นสอนให้เราอย่าหลงใหลมัวเมาจนเกินไป ไม่ว่าหญิงหรือชายอย่าคิดว่า

ทรัพย์สินเงินทองมันเป็นเครื่องรับใช้ บำรุงบำเรอความสุขให้มนุษย์อย่างซื่อสัตย์ อย่านึกว่าความสุขอยู่ที่เงิน จะทำให้มนุษย์หลงผิด ทุกวันนี้มันปล้นฆ่ากันตายก็เพราะเงิน มันพยายามจองล้างทำลายชีวิตกันก็เพราะเงิน เพราะความโลภความหลงบูชาเงินเป็นพระเจ้า ต่างก็เห็นแก่ตัวเพื่อเงิน ไม่นึกว่าหามาในทางผิดหรือถูก ไม่สนใจว่าจะทำลายศีลธรรม นำความเดือดร้อนมาให้ผู้อื่น เป็นการประหารทำลายตัวเอง ทรัพย์สินเงินทองจะไม่ให้ความสุขสบายแก่ผู้ได้มาในทางชั่ว มนุษย์อยู่ในความโลภหลง มีความรู้สึกแตกต่างกัน บางคนรู้จักหาเงินแต่ไม่รู้จักใช้เงิน บางคนรู้จักใช้แต่ไม่รู้จักหา มีเงินก็ทุกข์ ไม่มีเงินก็ทุกข์ โกงกันทำลายกันก็เพราะเงิน ถ้าพิจารณาดูแล้วก็จะเห็นได้ว่า ความสุขไม่ได้อยู่ที่เงิน ความสุขอยู่ที่ใจของเรา เงินถ้าเราใช้ให้มันเกิดประโยชน์แก่ส่วนรวม เกิดบุญกุศล เราก็สบายใจ เงินจะให้ความสุขและประโยชน์แก่ผู้รู้จักใช้ หากใช้ไปในทางผิดเราก็ทุกข์ใจ คนที่หาเงินในทาง

ผิดใช้เงินในทางผิด **ตลอดชีวิตก็ไม่มีความสุข** ถ้าจะพิจารณาให้ลึกซึ้งถึงองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า เมื่อพระองค์ยังเป็นเจ้าชาย พระองค์มีพร้อมทุกอย่างเหนือความเป็นอยู่ของบุคคลทั่วไป แต่พระองค์ก็ทรงเห็นว่า ไม่มีอะไรในโลกเป็นความสุขอันแท้จริง พระองค์จึงสละทุกอย่างออกแสวงหาสัจจธรรม ถ้าเราจะพิจารณาร่างโครงกระดูกนั้น แล้วคิดก็จะรู้ว่าร่างนั้นได้เตือนเราว่า อย่าได้ทะนงตนว่าเรายังหนุ่มยังสาว ยังแข็งแรง ยังไม่ตายง่าย แต่ความตายไม่เลือกเวลา ไม่เลือกวัย หากว่าเกิดความประมาท ไม่ว่าผู้นั้นจะเป็นเด็ก หรือหนุ่มสาว หรือคนแก่คนเฒ่า คนมีอำนาจสูงศักดิ์หรือไพร่ผู้ดี คนมั่งมีหรือยากจน ทุกคนก็ต้องตายเช่นเดียวกัน หากประมาทย่อมตายก่อนอายุขัย ทรัพย์สมบัติมหาศาลบางท่านมีเงินมากมายใช้ไม่รู้จักหมดแต่กลับไม่มีความสบายใจ ต้องนอนเอามือก่ายหน้าผาก เพราะเป็นทุกข์ใจ หาความสุขไม่ได้ มีตัวอย่างไม่น้อย ทรัพย์สินเงินทองอำนาจวาสนาไม่ใช่เป็นของเที่ยงแท้แน่นอน มีเวลารุ่งเรืองมีเวลาเสื่อม มีเวลา

มั่งมีก็มีเวลายากจนได้เช่นกัน ความตายไม่เลือกคน จนคนมี สูงศักดิ์ต่ำศักดิ์ ไพร่ผู้ดี สิ่งที่เห็นว่าเลิศประเสริฐสุดเหนือทรัพย์สินเงินทอง ข้าพเจ้าคิดว่าสิ่งนั้นคือ "ทำความดี สร้างความดีจะทำให้ใจเราเป็นสุข เพราะความสุขอยู่ที่ใจ เราทุกคนรู้ถึงความตายที่รอเวลาคอยอยู่ในวันหนึ่งข้างหน้าแล้ว จะมัวเมาทำความชั่วให้เกิดทุกข์ทางใจเพื่ออะไร หาความดีใส่ตัวละทิ้งความชั่วให้ห่างไกล ถ้าทุกคนเห็นร่างโครงกระดูกแล้วคิดได้ ความโลภความหลงความเห็นแก่ตัว ความอยากได้เป็นโน่นเป็นนี่ อยากมีอำนาจวาสนา อยากกอบโกยทรัพย์สินเงินทองในทางไม่สุจริตอย่างไม่รู้จักอิ่มไม่รู้จักพอ ก็คงจะยับยั้งลงได้ การฆ่าฟันด้วยความอาฆาตพยาบาท ความหวาดกลัวของผู้สุจริตก็จะสุดสิ้นลง

ร่างโครงกระดูกนี้คงจะทำประโยชน์ให้แก่ท่านผู้ได้พบได้เห็น มีความสนใจแล้วคิดพิจารณาก็จะเกิดผลทางธรรมะ บางท่านเมื่อได้ดูได้เห็นเป็นธรรมดาแล้วผ่านไปอย่างไม่สนใจ ไม่คิดก็คงมีไม่น้อย บาง

ท่านกลัวผีเมื่อเห็นก็คงหวาดกลัวไม่อยากมองไม่อยากเข้าใกล้ เดินอยู่ห่าง ๆ เพราะไม่อยากเห็น จิตไม่สงบสดุ้งกลัว ท่านเหล่านี้คงยังมืดมัวในชีวิต ยังไม่เห็นแสงธรรม เพราะไม่ยอมพิจารณาเรือนร่างสังขารให้รู้ถึงแก่นของความจริง พระพุทธองค์ทรงค้นคว้าสัจจธรรม ก็ค้นได้ภายในสังขารของตนเอง พระอรหันต์หรือนิพพานก็อยู่ในตัวเรา ถ้ารู้ถึงแก่นของความจริงทุกคนเหมือนกัน หนีไม่พ้นความตาย เราก็จะมีความสบายใจไม่มีความสดุ้งหวาดกลัวต่อไป แล้วใช้สติปัญญาปฏิบัติให้เห็นแสงธรรม

เราไม่มีเวลามากนัก เพื่อน ๆ ได้ผ่านขึ้นไปนมัสการพระพุทธรูป ข้าพเจ้าไม่ลืมที่จะแผ่ส่วนกุศลเป็นการแผ่เมตตาธรรม กุศลใดที่ข้าพเจ้าเคยมีทั้งอดีตชาติและปัจจุบันนี้มากน้อยเท่าใดก็ดี ขออำนาจของบุญกุศลนั้น จงตลบันดาลให้ดวงวิญญาณของโครงกระดูกทั้งสองจงไปสู่สุคติ เสวยความสุขในสัมปรายภพ จนกว่าจะหลุดพ้นทุกข์ พ้นภพ พ้นชาติต่อไป เมื่อข้าพเจ้าอธิษฐานจิตแผ่ส่วนกุศลแล้ว

ก็ตามเพื่อน ๆ ขึ้นไปนมัสการพระพุทธรูป ซึ่งอยู่ห่างไปอีกมุมหนึ่ง การนมัสการพระพุทธรูปเมื่อก่อนเห็นเขากราบ เราก็กราบบ้างเป็นพิธี เป็นเพียงกิริยาภายนอก ภายในจิตใจก็รู้สึกเฉย ๆ เพียงแต่มองดูพระพุทธรูปนึกแต่ว่าองค์เล็กหรือองค์โต เป็นพระพุทธรูปปางไหน สวยไหม คิดติชมอยู่ในใจ และคิดว่ามีไม่น้อยที่มีความรู้สึกเช่นเดียวกับข้าพเจ้า แต่ต่อมาข้าพเจ้าคิดว่า เรายังนมัสการพระพุทธรูปยังไม่ครบ เพียงแต่กราบไหว้ด้วยกิริยาภายนอกเท่านั้นยังไม่ถูกต้อง เหตุเพราะครั้งหนึ่งข้าพเจ้าได้ไปพบเห็นท่านผู้หนึ่งซึ่งข้าพเจ้าไม่เคยรู้จัก เข้าไปในโบสถ์นมัสการพระพุทธรูปพร้อมกัน ท่านผู้นี้ได้กล่าวคำนมัสการระลึกถึงสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปด้วย เพราะข้าพเจ้าอยู่ใกล้จับหางเสียงที่ท่านกล่าวเบา ๆ แต่ได้ยินชัดเจนว่า ข้าพระพุทธเจ้าขอนมัสการองค์พระศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงพระคุณอันล้นโลก ทรงพระปรีชาสามารถเป็นยอดบุรุษ อันเหนือสัตว์โลกและมนุษย์เทวดาทั้งปวง ทรงแสดงสัจจธรรมเพื่อ

โปรดสัตว์ทั้งหลายให้พ้นความเกิดแก่เจ็บตาย หลุดพ้นเวียนว่ายตายเกิดไม่รู้สิ้นสุด ข้าพเจ้าขอนมัสการด้วยใจวาจากาย ขอให้ข้าพระพุทธเจ้าได้ปฏิบัติสัจจธรรมของพระองค์จนหลุดพ้นจากเวียน ว่าย ตาย เกิดให้สมดังข้าพระพุทธเจ้าตั้งใจไว้

ข้าพเจ้าเมื่อได้ยินได้ฟังก็เกิดปีติได้จดจำไว้ได้ เพราะเป็นคำไทยสามัญทั่ว ๆ ไป ทั้งที่ข้าพเจ้าอยากเข้าไปสนทนากับท่านแต่ก็ไม่กล้า เพราะไม่รู้จักท่านมาก่อน ทั้งท่านก็มีวัยสูงกว่า ข้าพเจ้าก็ได้แต่จดจำเอาไว้ปฏิบัติ ฉะนั้นต่อมาเมื่อข้าพเจ้านมัสการกราบพระพุทธรูป ก็ตั้งสมาธิพร้อมทั้งจิตใจวาจากาย จึงเกิดผลคือ เกิดความปีติขึ้นทางใจทุกครั้งไป เมื่อออกจากนมัสการพระพุทธรูปในศาลาใหญ่แล้ว ก็ตั้งใจจะเข้าไปนมัสการหลวงพ่อ เราเดินไปตามลานกว้างใหญ่ ซึ่งเรามองดูต้นไม้เบญจพรรณขึ้นในลานวัดเราชมว่าท่านปลูกเป็นระยะทำให้เป็นลานโปร่ง และกว้างใหญ่ เรามองดูขอบริมลานเป็นป่าทึบรอบด้าน เสียงไก่ป่าขันทั่วไป ขอบลานที่กว้างใหญ่เรามอง

เห็นกุฏิหลวงพ่ออยู่ห่างจากศาลาใหญ่ทางหลังไม่ไกลนัก เราเดินออกจากศาลาใหญ่ครู่หนึ่งก็ถึงกุฏิของหลวงพ่อ หรือเป็นที่สำหรับรับแขกของท่าน ข้าพเจ้าไม่แน่ใจนัก เพราะไม่มีโอกาสได้ถามใคร เห็นมีอุบาสกและอุบาสการวมทั้งแขกที่มาหาหลวงพ่อนั่งกันแน่น หลวงพ่อกำลังนั่งสนทนากับแขก เราก็ต้องรออยู่ข้างนอกให้หมดธุระของท่านเหล่านั้นก่อนแล้ว เราจึงจะเข้าไปนมัสการ เราอยู่รอเดินดูเดินชมหมู่ไม้อยู่ที่ลานกว้าง ไม่ทราบว่าในป่าทึบข้างลานนั้นมีกุฏิพระอยู่ภายใน ซึ่งมองจากภายนอกไม่เห็น ได้ทราบว่ามีกุฏิเล็กๆ ประมาณห้าสิบกว่าหลังอยู่ภายในดงทึบ เป็นธรรมชาติแวดล้อมไปด้วยเสียงจักจั่นเรไรและพวกไก่ป่าเป็นฝูงๆ เหมาะสำหรับเป็นที่ปฏิบัติธรรมเพราะห่างไกลจากสิ่งรบกวนและกังวล ปรากฏว่ามีหญิงชายทะยอยกันเข้ามาหาหลวงพ่อไม่ขาดสาย พวกเรามีเวลาน้อยตั้งใจจะนมัสการหลวงพ่อ แสดงความเคารพนับถือท่านเท่านั้น คุณเทียมได้ให้เรารออยู่ข้างนอก แล้วก็ตรงเข้าไปนมัสการ

บอกว่าพวกเรามาจากกรุงเทพ ฯ อยากมานมัสการท่าน หลวงพ่อท่านได้กรุณาให้พวกเราเข้าหาได้ ข้าพเจ้าก็ได้เข้าไปนมัสการท่านด้วยความเคารพ ท่านก็ได้บอกว่า ท่านรู้จากหนังสือที่ข้าพเจ้าเขียนมานานแล้ว แต่ยังไม่เคยรู้จักตัว ที่รู้จักตัววันนี้ท่านก็มีความยินดี ข้าพเจ้าก็กราบนมัสการขอบพระคุณท่าน และแนะนำเพื่อน ๆ ให้รู้จักท่านทั่วทุกคนท่านก็ได้ทักทายปราศรัยทั่วกัน ทั้งที่มีแขกผู้ที่มาหาหลวงพ่อทั้งอุบาสกอุบาสิกานั่งอยู่ในบริเวณนั้นมากมาย ข้าพเจ้าเสียดายที่ไม่มีเวลาและโอกาสที่จะสนทนากับหลวงพ่อพอที่จะได้รับความรู้มากกว่านี้ ใช้เวลาสนทนากับท่านเพียงสิบนาที เพราะมีหลายท่านยังสนทนาค้างอยู่ ข้าพเจ้าจึงถือโอกาสกราบนมัสการลาหลวงพ่อ เพราะเวลาเริ่มเย็นลงแล้ว เราจะเดินทางกลับในเมืองอุบล เพื่อไม่ให้เสียเวลากีดกันผู้อื่นที่มาก่อนข้าพเจ้า จึงเข้าไปกราบนมัสการลาท่าน ท่านได้พูดกับข้าพเจ้าอย่างยิ้มแย้มด้วยความเมตตา ท่านให้พรขอให้พวกเราเดินทางกลับกรุงเทพฯ ด้วยความปลอดภัย ให้มี

ความเจริญสุข แล้วท่านก็บอกกับข้าพเจ้าว่า "คราวหน้ามาใหม่" ซึ่งข้าพเจ้ายังจำได้เพราะเป็นเวลาที่ข้าพเจ้ากำลังคิดว่ามีเวลาน้อยเกินไปสำหรับพิจารณาให้ทั่วถึง หากข้าพเจ้ามีโอกาสจะอยู่ให้นาน ๆ อย่างไม่รู้จักเบื่อ เพราะข้าพเจ้าชอบธรรมชาติป่าเขาอยู่แล้ว เมื่อเข้าในเขตวัดก็เกิดความร่มเย็นบีติขึ้นทางจิตใจ ทำให้เกิดความสุขขึ้นอย่างประหลาด หากข้าพเจ้ามีโอกาสที่จะศึกษาธรรมะในบั้นปลายของชีวิต ข้าพเจ้าก็จะเลือกสถานที่แวดล้อมด้วยธรรมชาติป่าทึบเช่นนี้ เป็นสถานที่สงบทำสมาธิได้ง่าย เป็นที่วิเวกวังเวงเหมาะแก่การศึกษาปฏิบัติธรรมเพื่อความหลุดพ้น เมื่อข้าพเจ้าเดินออกจากกุฏิของหลวงพ่อแล้ว พวกเพื่อน ๆ อยากเห็นไก่ป่าเพราะมีหลายคนไม่เคยเห็นไก่ป่าตัวจริงเห็นแต่ไก่บ้าน หลวงพ่อก็อนุญาตให้ผ่านเข้าไปดู และก็ได้เห็นฝูงไก่ป่า เมื่อเห็นคนแปลกหน้าก็บินหนีและวิ่งหนีหัวซุกหัวซุนไปแอบซ่อนตัว ต่างก็มีความพอใจที่ได้เห็นไก่ป่าอยู่ตามธรรมชาติ ส่วนข้าพเจ้านั้น

ยืนอยู่ในที่แจ้งจึงไม่ได้เห็นไก่ป่าอยู่ในดงไม้ทึบตาม ธรรมชาติ ทำให้ข้าพเจ้าสันนิฐานว่าหลวงพ่อท่านคงใช้อำนาจจิตแผ่เมตตาธรรมแก่ฝูงไก่ป่าและสัตว์ป่าทั้งหลายหากมี พวกไก่ป่าพวกนี้มีสัญชาติญาณคอยระแวงระวังภัยอยู่ตลอดเวลา แต่พวกนี้มีสัญชาติ-ญาณรับรู้ในการแผ่เมตตาธรรมของหลวงพ่อ ฉะนั้นฝูงไก่ป่าจึงพากันออกมาหาหลวงพ่อ เพราะรู้ว่าท่านเป็นมิตรไม่เป็นภัยที่ ไหนมีศีลบริสุทธิ์ที่นั้นมีแต่ความกรุณาปราณี ไม่มีภัยไม่มีศัตรู มีแต่เมตตาเอ็นดู ฉะนั้นฝูงไก่ป่าจึงได้บารมีธรรมของหลวงพ่อคุ้มครองได้อยู่ขอบเขตรับความร่มเย็นเป็นสุขตามสภาพของสัตว์นั้นจะมีได้

อำนาจแห่งเมตตาธรรมนั้นหากได้แผ่ไปแห่งใดแห่งนั้นจะต้องได้รับความร่มเย็นเป็นสุข เป็นหลักธรรมสูง หากผู้ใดสนใจอยากพิสูจน์การแผ่เมตตาธรรมจงศึกษาปฏิบัติ จะได้เห็นผลพบความจริงทุกสิ่ง การพิจารณาศึกษาค้นคว้าอยู่ภายในตัวของเรา

เอง อานิสงส์ในการแผ่เมตตาธรรมนั้นสูงกว่าที่เรา
เคยคิดไว้ ผู้ใดปฏิบัติได้ ผู้นั้นไม่มีศัตรูมีแต่มิตร
กุศลจะเกิดขึ้นแก่ตัวเราเอง ข้าพเจ้ากับพวกออก
จากสถานที่อบรมสั่งสอนปฏิบัติธรรมแห่งวัดหนอง
ป่าพงด้วยความเสียดายที่เรามีเวลาน้อยไม่ได้ใช้เวลา
ให้เกิดประโยชน์เท่าที่ควร เราได้มาถึงสถานที่แห่ง
นี้โดยไม่เคยคิดมาก่อนว่าจะเกิดเลื่อมใสในศรัทธา
เห็นจะเป็นเพราะสิ่งแวดล้อมของธรรมชาติและความ
เงียบสงัดของป่าดงเป็นเครื่องจูงใจผู้รักธรรมชาติอยู่
แล้ว เกิดกุศลจิตความร่มเย็น เหมือนเราอยู่อีก
โลกหนึ่งที่ห่างไกลจากแสงสี ห่างจากความเจริญ
รุ่งเรืองทางวิทยาศาสตร์ ห่างจากภัยที่เกิดจากความ
เจริญของเมืองหลวงห่างจากภัยของสังคมมนุษย์ที่
เห็นแก่ตัว ห่างจากภัยของมนุษย์ใจหยาบไม่มี
ศีลธรรม ฆ่ากันง่าย ๆ สำนักวัดหนองป่าพงเป็น
ดินแดนที่สงบ เป็นดินแดนที่มีแต่ความกรุณาปราณี
ในร่มโพธิของพระพุทธศาสนา เหมือนห่างไกลจาก
โลกภายนอกเป็นดินแดนที่มีแต่ความเมตตากรุณาเป็น

สถานที่ปลดเปลื้องกิเลสตัณหาที่ก่อให้เกิดทุกข์ หวังจะหาทางปฏิบัติเพื่อหลุดพ้น ซึ่งมีหลวงพ่อผู้มีคุณธรรมสั่งสอนอบรมให้ปฏิบัติไปในทางถูก

ข้าพเจ้ามองดูสถานที่นี้อย่างน่าเสียดาย ที่ต้องจากไปมองดูรอบด้านเพื่อจดจำไว้ว่าข้าพเจ้าได้มาสถานที่มีผู้บำเพ็ญธรรมเพื่อหลุดพ้น ข้าพเจ้าต้องจากมาอย่างแสนอาลัย ไม่รู้ว่าเมื่อไรข้าพเจ้าจะได้มีโอกาสมาในสถานที่นี้เพื่อนมัสการหลวงพ่อ เพื่อได้รับการอบรมศึกษาธรรมปฏิบัติให้หลุดพ้น จากเวียน-ว่ายตายเกิดในบั้นปลายของชีวิต

เมื่อข้าพเจ้ากลับถึงบ้านในพระนครก็ได้พกเอาความรู้สึกสดชื่นร่มเย็นสงบเงียบมาขบคิด นึกแล้วเศร้าใจ ที่ในเมืองหลวง บางวัดประชาชน รุกเขตวัดเข้าไปปลูกบ้านติดกับกุฏิพระ มองดูแล้วแยกไม่ออกว่าที่อยู่ของพระหรือชาวบ้าน ย่อมหาความสงบได้ยากใน บั้จจุบัน นี้ มนุษย์ เราต่างก็ มี บัญหา ยุ่งยาก ไม่ว่าคนมีหรือคนจน ส่วนมากมีความเดือดร้อนทาง

ผิดแต่บัญหาที่หนักเบาแตกต่างกันตามฐานะ

ความเป็นอยู่และสิ่งแวดล้อมเท่านั้น ชีวิตนี้หนีไม่พ้นความทุกข์ ต่างก็ดิ้นรนต่อสู้เพื่ออยู่ หากบัญหาหนักเกินทางโลกจะแก้ไขได้ก็ต้องพยายามหาทางเข้าหาผู้ทรงศีลบริสุทธิ์ ระบายความทุกข์ความเดือดร้อนให้ท่านทราบ ท่านก็ให้หลักธรรมะไปปฏิบัติเพื่อดับทุกข์ กำจัดความฟุ้งซ่านให้สงบ ซึ่งที่พึ่งสุดท้ายไม่มีสิ่งใดดีเลิศประเสริฐเท่ากับเข้าหาธรรมะอบรมจิตใจ บำบัดความทุกข์ร้อนเพื่อช่วยให้ผ่อนคลายลงเป็นความร่มเย็น ฉะนั้นเราจึงพบผู้คนฐานะต่างกันเข้าไปพึ่งหลวงพ่อ เพื่อให้ท่านอบรมชี้ช่องหลักธรรมะ ให้คลายความทุกข์ลงได้ นี่ก็มิได้หมายความว่าทุกคนจะต้องมีบัญหาชีวิตไปหาหลวงพ่อ ผู้ที่ไปหาท่านเพื่อแสดงความเคารพท่านอย่างธรรมดาก็มีไม่น้อย หากข้าพเจ้าเดาผิดก็ขออภัยด้วย บัดนี้ข้าพเจ้ากลับเข้าสู่ความวุ่นวายของสังคมเมืองหลวงที่เจริญรุ่งเรืองแต่หาความสงบได้ยาก และจะต้องใช้ชีวิตอย่างจำเจจอแจไม่รู้สิ้นสุด เมื่อเปรียบเทียบ

กับธรรมชาติกลางป่ากลางดงของสถานที่อบรมเพื่อปฏิบัติธรรมแล้ว เหมือนเราอยู่กันคนละโลก ความเจริญทางโลกส่วนมากพวกมีกิเลสตัณหายิ่งหนักขึ้นทุกวัน ผิดกับทางธรรมะที่อยู่กันด้วยความสุขสงบ มีแต่แผ่เมตตาธรรมมีความร่มเย็น ทั้งมนุษย์และสัตว์ต่างก็ได้พึ่งบารมีธรรมะ ไม่มีภัยอันตรายใด ๆ ตรงข้ามกับทางโลกที่ต้องคอยระวังภัยระวังตัว ประมาทไม่ได้ ภัยเมืองหลวงมีมากมาย ภัยเกิดจากเพลิงไหม้ ภัยจากโจรกรรม ภัยจากยวดยาน และอื่น ๆ เพราะเมืองหลวงเป็นศูนย์กลางรวมทั้งคนดีและคนชั่ว มีทั้งคนหลอกลวงหาประโยชน์ใส่ตน มีอันธพาลคอยก่อกวนความสงบสุข และมีทั้งวัยรุ่นกำลังจะมีจิตใจต่ำลงเป็นปัญหาหนักใจของผู้ปกครองประเทศ ที่มนุษย์ทุกวันนี้โดยเฉพาะเยาวชนชอบเอาอย่างความชั่วติดนิสัยง่าย ลูกขาดความเคารพพ่อแม่ ศิษย์ขาดการเคารพครูบาอาจารย์ เยาวชนขาดความสามัคคี คนชั่วทำให้คนดีพลอยเสียไปด้วย การยับยั้งความรู้สึก

ของเยาวชนคนชั่วเหล่านี้ที่เห็นผิดเป็นชอบ ให้จิตใจกลับมีศีลธรรม เป็นพลเมืองดี ไม่มีอะไรจะดีกว่าอบรมด้วยหลักธรรมของพระพุทธเจ้า พอจะชี้ให้เห็นแสงสว่างที่จะกำจัดความรู้สึกผิดในทางที่จะเกิดความเสียหายแก่ส่วนรวมและประเทศชาติ

เมื่อข้าพเจ้านึกถึงสำนักท่านอาจารย์ชา สุภัทโท นึกถึงบริเวณที่เงียบสงัด นึกถึงพระสงฆ์ปฏิบัติธรรม ฉันอาหารวันละครั้ง และให้ธรรมทานโดยอบรมอุบาสกอุบาสิกาให้เกิดปัญญาปฏิบัติธรรมจนมีผู้เลื่อมใสจนเล่าลือกันออกไปไกล

ข้าพเจ้าหวนนึกถึงเวลาอยู่ในบริเวณวัดนั้นไม่เกินหนึ่งชั่วโมง และข้าพเจ้าได้สนทนากับท่านอาจารย์เพียงสิบนาทีเท่านั้น ย่อมจะน้อยเกินไปสำหรับผู้สนใจในธรรมะ ฉะนั้นจึงไม่สามารถจะนำเอาธรรมะที่ท่านอบรมอุบาสกอุบาสิกามาเผยแพร่ได้ นี่เป็นเรื่องของเวลาที่เราไม่ได้กำหนดล่วงหน้าไว้ก่อน แม้จะรู้ว่าเราต้องเดินทางไกลมาถึงสถานที่นี้และไม่รู้ว่าเมื่อไรจะได้มาอีก แต่เราก็ต้องปล่อย

โอกาสอันดีให้ผ่านไป เพราะผู้ที่มีความจำเป็นหา
ท่าน และมาก่อนยังมีอีกมาก ฉะนั้นข้าพเจ้าจึง
ได้แต่นำความรู้สึกในสิ่งแวดล้อมของสถานที่ได้
ประกอบขึ้นจากความนึกคิดสันนิษฐานมาเล่าให้ท่าน
ฟัง หากมีท่านผู้สนใจมีโอกาสเดินทางไปนมัสการ
ขอศึกษากับท่าน ข้าพเจ้าคิดว่าคงได้ความรู้นำมา
ปฏิบัติให้เกิดผลได้

เมื่อได้พบเห็นในสิ่งที่ควรนึก ควรคิด บวก
เข้ากับเรื่อง "ทางโลกกับทางธรรม" ของพระภิกษุ
แล้ว ทำให้ข้าพเจ้าคิดมากเลยคิดถึงตัวเอง คิดถึง
ชีวิต ได้ผ่านประสบการณ์มามากทั้งทางดีและทาง
ชั่วและไม่ดีไม่ชั่ว หากจะนำความรู้สึกในทางผิด
พลาดของชีวิต ชี้ให้เห็นว่าสิ่งใดที่ปฏิบัติไปแล้ว
เกิดคุณหรือเกิดโทษ ความผิดพลาดในอดีตอาจ
เป็นบทเรียน เกิดประโยชน์ เป็นตัวอย่างต่อไป
เป็นแนวทางชีวิตของผู้เคยผ่านมาแล้ว พอจะชี้
ให้เห็นสิ่งใดผิดสิ่งใดถูก ยิ่งอยู่ในวัยรุ่นหากไม่มี
หลักคอยยับยั้งจิตใจแล้วก็มีทางเสียคนง่าย แบบ
เพื่อนมากลากไป ถ้าคบเพื่อนดีก็จะนำไปสู่ทางดี

หากคบเพื่อนชั่วก็จะนำไปสู่ทางต่ำลง อาศัยประสบการณ์ของผู้ใหญ่ที่เคยเป็นเด็กผ่านวัยรุ่นและวัยฉกรรจ์มาแล้ว วาดเป็นแผนที่ชีวิตเป็นระยะ เราควรจะรู้เมื่อชีวิตเราไม่เคยผ่านมาก่อน จะให้บทเรียนนำทางเรา คอยเตือนให้เรารู้ไม่ประมาทเตรียมตัวรับเหตุการณ์ถ้าหากจะเกิดขึ้น จึงขอใช้ชีวิตผ่านในอดีตที่ผิดพลาดมาเป็นบทเรียนเล่าสู่กันฟัง

สมัยก่อนพวกเราชาวพุทธหรือเราผู้ถือพุทธศาสนาเป็นหลักปฏิบัตินั้น เมื่อย่างเข้าวัยรุ่นผ่านจะเข้าวัยที่บวชเรียนศึกษาธรรมนั้น มีข้าพเจ้าผู้หนึ่งไม่เคยสนใจมาก่อน จึงไม่ซึ้งถึงหลักธรรม ปฏิบัติอย่างไร เพื่ออะไร คำว่าศาสนาพุทธหมายความว่าอย่างไร และธรรมะคืออะไร ข้าพเจ้าขอสารภาพว่ายังไม่รู้ ฉะนั้นเมื่อมีอายุในวัยปลาย ได้เรียนธรรมจากตำรา จึงรู้ว่าศาสนาพุทธมีคุณประโยชน์ใหญ่หลวงแก่ชาวโลก นึกเสียดายเวลาที่ผ่านไป พุทธศาสนาควรเริ่มเรียนแต่เด็ก ๆ อย่างน้อยก็ควร

ให้รู้ว่าพุทธศาสนามีความหมายอย่างใด ธรรมะคืออะไร การบวชเพื่ออะไรเมื่อข้าพเจ้าได้บันทึกเรื่อง "ทางโลกกับทางธรรม" และได้ไปท่องอิสานได้ประสบการณ์ ทำให้ข้าพเจ้าคิดถึงชีวิตผ่านที่ได้ผิดพลาดมาแล้วในอดีต จึงไม่อยากจะให้อนุชนรุ่นหลังที่กำลังอยู่ในวัยเดียวกับที่ข้าพเจ้าได้เคยผ่านมาแล้วต้องผิดพลาดเช่นกัน ครั้งแรกอยากจะเห็นท่านที่จะบวชในพระพุทธศาสนา ให้ท่านได้บวชใจของท่านเสียก่อน ให้เกิดความรู้สึกเลื่อมใสศรัทธามองเห็นธรรมะเกิดประโยชน์แก่ผู้ปฏิบัติ เมื่อนั้นท่านก็บวชกายของท่านเข้าปฏิบัติธรรมะด้วยทั้งใจและกาย จะเป็นพระภิกษุที่ผุดผ่องบริสุทธิ์

ก่อนที่ข้าพเจ้าจะอุปสมบทปฏิบัติธรรมในพระพุทธศาสนา ข้าพเจ้ามีงานทำประจำเป็นหลักมีเงินเดือน ๆ ละ ๙๐ บาท แรกเริ่มเข้าผึกงานได้รับค่ารถเดือนละ ๑๕ บาท สมัยนั้นเงินมีค่าสูง ค่าครองชีพต่ำ จึงไม่รู้สึกเดือดร้อนอะไร อาหารธรรมดาข้าวราดแกง ชนมจีน หรือ ข้าวแกงกาหรี่ซื้อได้

ตามหาบจานละ ๓ สตางค์ ๒ จานอีม ข้าพเจ้าเป็นคนกินจุก็แทบไม่หมด ส่วนอาหารเช้าเย็นไม่ต้องเสียกินที่บ้าน ฉะนั้นเพียงค่ารถเดือนละ ๑๕ บาท ก็ไม่เดือดร้อนอะไรในเมื่อเรารู้จักใช้ในสิ่งที่ควร ทำให้เรานึกว่าหากได้เงินเดือนเพียง ๓๐ บาท เราก็คงเหลือใช้เหลือจ่าย และก็มีเงินเก็บสะสมเป็นก้อนเป็นกำ แต่แล้วเมื่อถึงเวลาได้เงินเดือนเพิ่มตามลำดับ ก็กลับจ่ายเพิ่มขึ้น กลายเป็นเงาตามตัว ได้น้อยใช้น้อย ได้มากใช้มาก ไม่รู้ประหยัด ได้เท่าใดก็พอจ่ายเท่านั้น ความอยากมากขึ้น อยากโน่นอยากนี่ไม่รู้พอ

เมื่อได้เงินเดือน ๓๐ ถึง ๘๐ เป็นลำดับ หัวกชกจะสูงขึ้น มองเห็นข้าวราดแกงเป็นของตา จะกินข้าวแกงข้างถนนไม่ได้ชักอาย จะดูหนังชั้นละสลึงก็ไม่ได้ ชักจะสิวิไลซ์เสียแล้วต้องนั่งชั้นละสองสลึงหรือหนึ่งบาท มันก็หนังเรื่องเดียวกัน แต่ใจเราคิดว่าที่นั่งมันโก้หน่อย ต้องออกสังคม ต้องมีเพื่อนไปกินตามร้าน กินคนเดียวไม่ได้

เพื่อนฝูงมากมาย พอได้เงินเดือน ๙๐ บาทก็ต้องขึ้นเหลา ตามร้านมันชักจะเล็กไม่สมเกียรติ์ไปแล้ว กลางวันกินอาหารฝรั่งมื้อละ ๑ บาท ที่สูงหน่อยก็บาทห้าสิบสตางค์ ลืมคุณของข้าวแกงจานละ ๓ สตางค์ที่เคยกินให้ความอิ่มเท่ากัน มื้อละ ๑ บาท หรือหกสลึงก็อิ่มท้องเหมือนกัน แต่ความรู้สึกข้าวแกงจะอิ่มท้องมากกว่า เงินเพิ่ม การใช้จ่ายเพิ่มก็เป็นเงาตามตัว ฟุ่มเฟือยอย่างไม่จำเป็น แต่เวลานั้นไม่มีความคิด อยากแสดงเด่น ตราวนี้รู้จักเพื่อนฝูงมากขึ้น มีทั้งดีทั้งไม่ดีพากันชักชวนไปดื่มเหล้าดื่มเบียร์ เห็นเป็นของโก้เก๋ เหล้าฝรั่งตราขาวตราดำขวดละ ๓.๕๐ – ๔.๐๐ บาท ความรู้สึกของคนในวัยหนุ่มว่าตัวมันชักจะพองขึ้นตามฐานะเงินเดือน ไม่ตัวลีบเหมือนกินข้าวแกงจานละ ๓ สตางค์ ความสนุกสนานตามความพอใจหลงตัวเองมันก็เกิดขึ้นตามวัยตามทุนทรัพย์ที่พอมีจะจ่ายได้ เหล้าเข้าปากความอายก็หายไป เข้าไหนเข้าได้ พวกมากลากไปเชยาภาษาคนเมางานไหนงานนั้น บางครั้ง

ก็นั่งรถคอพับคออ่อนกลับบ้าน สิ่งที่จะขาดเสียไม่ได้ก็คือ วันเสาร์วันอาทิตย์ต้องดื่มเหล้ากับเพื่อน ๆ ในสโมสรและตามบ้านเรือนเมาเป็นประจำ เคราะห์ดีหน่อยที่สมัยนั้นนักเลงอันธพาลหายาก เห็นจะเป็นเพราะไม่มีใครเดือดร้อนค่าครองชีพ แม้แต่ขอทานก็อยู่ดีกินดี ไม่ต้องกลัวอดตาย เดือดร้อนก็เห็นจะมีแต่พวกสูบฝิ่นกับนักการพนันเท่านั้น การยกพวกเข้าชกต่อยทำร้ายร่างกายหรือยิงแทงกันถึงชีวิตด้วยเหตุเล็ก ๆ น้อย ๆ เหมือนพวกอันธพาลวัยรุ่นเช่นทุกวันนี้ไม่มี เพราะคนดื่มคนเที่ยวราตรีต่างเห็นใจ เมื่อเห็นคนเมามักจะอภัยให้กัน บางครั้งเมื่อเห็นคนอื่นเมาเราไม่เมาก็รับพาขึ้นรถไปส่งบ้าน คนกินเหล้ารู้จักกันง่าย เราได้เพื่อนรู้จักกันตามสถานที่หาความสำราญตามบาร์เหล้า บางคนยังไม่เคยรู้จักกันมาก่อน แต่เมื่อถูกอัธยาศัยก็ชอบพอนับถือกันตลอดมาถึงปัจจุบัน สาเหตุเมื่อเห็นเราเมาจัดเขาก็ช่วยพามาส่งถึงบ้าน นี่เป็นชีวิตเก่า ๆ และพวกนักเลงเก่า ๆ เขามีใจคอหนัก

แน่น กว้างขวาง อารมณ์เย็น อดทน เห็นอก เห็นใจ แม้ต่อมาภายหลัง ก่อนสงครามโลกครั้งที่ ๒ ไม่นานนัก หากไปพบคุณหลวงขาไม้ใจดีกว้างขวาง เป็นที่รู้กันว่าพี่หลวงชอบพาไปเลี้ยงดูปูเสื่ออาหาร เหล้ายาฟรี เวลานั้นจะไปเที่ยวไหนเมาเปะปะจน สว่างเงินทองไม่เคยหาย

เมื่อแม่เห็นข้าพเจ้าชักจะลุ่มหลง รูป รส กลิ่น เสียง ขืนปล่อยก็จะเสียผู้เสียคนเพราะทำตัวให้ต่ำลงทุกวัน จึงขอร้องให้ข้าพเจ้าลางานบวช เพื่อจะให้พ่อแม่ได้ชื่นชมยินดีที่ได้เห็นชายผ้าเหลืองของลูก จะได้เป็นกุศลของลูกด้วยที่ได้บวชแทนคุณพ่อแม่ ความจริงเวลานั้นข้าพเจ้าไม่เคยนึกถึงเรื่องศาสนา ยังไม่อยากบวชเพราะกำลังอยู่ในวัยสนุกสนาน มีงานมีเพื่อนฝูงมาก เป็นวัยที่ไม่สนใจอะไรมากกว่าดื่มเที่ยวหาความสำราญ ถ้าเราพูดถึงเรื่องศาสนาเข้าวัดเข้าวา รู้สึกว่าตัวเราแก่ลงไปถนัดใจ เพราะเราคิดว่าเรื่องศาสนาเป็นเรื่องของคนแก่คร่ำคร่า คนหนุ่มต้องพูดถึงเรื่องดื่มเที่ยว

หาความสนุก สุภาษิตขี้เมาว่า วันนี้เป็นของเรา กินให้มันเมาอิ่มหนำสำราญ พรุ่งนี้หมดกระเป๋า อยู่บ้านกอดเข่ากินข้าวกับเกลือ แต่เมื่อแม่มีความประสงค์เช่นนั้น แม้จะไม่ชอบข้าพเจ้าก็ไม่ขัดใจ แม่ เพื่อความกตัญญูนึกถึงพระคุณที่เลี้ยงดูมาก็ตกลงรับว่าจะบวช และลางาน ข้าพเจ้าไม่เคยสนใจศาสนามาก่อน จึงไม่รู้อะไรมากนัก เมื่อกำหนดจะบวชใกล้เข้ามาก็ยังไม่ได้ปรับปรุงจิตใจให้เข้ากับเหตุการณ์ รับเวลาเป็นพระ กลับปล่อยเวลาให้ผ่านไปด้วยความสนุกสนานตามเคย ขานนาคไม่ได้ท่อง สวดมนต์ ๗ ตำนาน ๑๒ ตำนานไม่เคยหยิบขึ้นมาดูการบวชโดยมีดแปดด้าน ตามปรกติคนที่จะบวช สมัยก่อนเขาต้องไปอยู่วัดเป็นเดือน ๆ หัดขานนาค หัดกราบพระ ท่องหนังสือสวดมนต์ให้คล่อง เข้าผึกปฏิบัติพระให้ท่านสอน พอบวชเป็นองค์พระทุกสิ่งก็ปฏิบัติได้เพราะเรียนรู้หมดแล้ว ก่อนวันรุ่งขึ้นจะบวชคืนนั้นแม้จะไม่ออกไปไหน ข้าพเจ้ากับเพื่อนก็ยังดื่มฉลองในบ้านอย่างสนุกสนาน

ผู้ใหญ่ได้ตักเตือนว่าพ่อนาคอย่าดื่มให้มากนักเดี๋ยวจะเสียการ ข้าพเจ้าก็ตอบแต่เพียงว่า ขอให้ผมดื่มฉลองในวันสุดท้ายก่อนจะบวช แล้วอดไปอีกหลายเดือนข้างหน้า ผมไม่ยอมให้เสียงานเป็นอันขาด มาคิดได้เวลานี้ก็ยังนึกละอายใจไม่หาย นึกดูหมิ่นตัวเองว่านี่หรือชาวพุทธแม้กำลังจะบวชก็ยังผิดศีล ๕

รุ่งขึ้นเป็นวันบวช เมื่อโกนผมอาบน้ำส้มป่อยขัดสีร่างกายให้สอาดบริสุทธิ์ทาขมิ้นแล้วก็แต่งเครื่องของนาค มีแห่กันตามสมควร กำหนดเวลาบวชบ่ายโมง ที่สุดก็จูงญาติโยมเข้าไปในโบสถ์เป็นทิวแถว ญาติทุกคนทั้งที่มาจากบ้านนอกและในพระนครต่างก็ชื่นชมยินดีอยากให้พ่อนาคจูงเข้าโบสถ์ หรือหมายถึงจูงขึ้นสวรรค์ เพราะบุญบารมีของพ่อนาคที่จะบวชเป็นองค์พระนั้นเป็นบุญกุศลสูงยิ่งนัก ทุกคนพอใจที่พ่อนาคได้จูงเข้าไปนั่งในโบสถ์เพื่อรอเวลาคอยโมทนาจะได้รับส่วนบุญ เมื่อได้เห็นผ้าเหลืองที่จะครองเป็นองค์พระสำหรับตัวเอง ทั้งตื่นเต้นและไม่สบายใจพร้อมกัน เพราะไม่รู้ว่าจะต้องทำ

พิธีท่าไหน เวลาทำพิธีบวชนานเท่าใดจะต้องมีอะไรบ้าง ใครบอกให้ทำอะไรก็ทำตามเหมือนคนตาบอด เพราะก่อนไม่เคยสนใจ ทั้งก่อนหน้าทางวัดก็มีการบวชนาคหลายองค์ นึกเสียใจว่าเราควรจะหาเวลามาดพิธีบวชแล้วก็จำไว้เป็นตัวอย่าง ก็จะไม่ลำบากใจเหมือนเวลานี้ เมื่อถึงเวลาเราบ้างก็จะทำตามได้อย่างถูกต้องไม่ต้องมาเป็นทุกข์เป็นร้อนแต่บังเอิญเคราะห์ดีท่านใหญ่ หรือเจ้าอาวาส วัดดอนทวายหรือพระอธิการจั่นผู้เป็นพระอุปัชฌา ท่านใจดีท่านรู้ว่าข้าพเจ้าไม่เคยท่องบ่น หัดซ้อม ขานนาคมาก่อน ท่านก็สอนหมดทุกคำ เริ่มต้นตั้งแต่เข้าไปขอบรรพชา กล่าวเป็นคำมคธ ถวายเครื่องสักการะแก่องค์อุปัชฌาแล้วนั่งคุกเข่าสองข้างพนมมือ ก้มลงกราบ ก้ม ๆ เงย ๆ กราบลง ๓ ครั้ง แล้วกล่าวเป็นคำมคธตามที่ท่านใหญ่ได้บอกนำ จากนั้นก็ก้ม ๆ คลาน ๆ ถอยหลัง เดินหน้า ครองผ้าแล้วเข้า ๆ ออก ๆ มานอกประตูโบสถ์ตามพระคู่สวดจะสอนนำและแนะให้ยืนให้ก้ม สพายบาตรไว้ข้าง

หลังยืนพนมมือแล้วก็กลับเข้าไปในโบสถ์ ในท่ามกลางประชุมสงฆ์เป็นลำดับ ยี่สิบห้ารูป จะมีพิธีอะไรต่อไปข้าพเจ้าก็ไม่ได้จดจำ ความรู้สึกเหมือนครึ่งหลับครึ่งตื่น

ขอยอวาเมื่อเป็นองค์พระแล้ว หลังจากรับของที่ญาติโยมนำมาถวายแล้ว ข้าพเจ้าก็ตรวจน้ำแล้วก็ขึ้นอยู่บนกุฏิที่จัดไว้ มีพวกศิษย์ยกของขึ้นมาเป็นแถว

พอขึ้นถึงกุฏิด้วยความอ่อนเพลียเพราะกลางคืนอดนอน พอเด็กปูเสื่ออ่อนลงเสร็จข้าพเจ้าก็เอนหลังเลยม่อยหลับไป แม้เพื่อนฝูงญาติโยมจะมาภายหลังนั่งรอคอยถวายของอยู่หน้ากุฏิ เพราะบางท่านมาถวายของในโบสถ์ไม่ทันก็ตามขึ้นมาบนกุฏิเมื่อมาเห็นข้าพเจ้าหลับก็นั่งคอย จนมีภิกษุอาวุโสรูปหนึ่ง เห็นว่าหากปล่อยให้จำวัดต่อไป ก็จะทำให้ญาติโยมคอยนานเกินไปไม่รู้ว่าข้าพเจ้าจะตื่นเองเมื่อใด ท่านจึงเข้ามาสกิดตัวให้รู้สึกว่า **“คุณ ตื่นเถิด ญาติโยมเขามาคอยถวายของ”** ข้าพเจ้าพอรู้สึกตัวก็ยังงัวเงียลืมตาไม่ขึ้น ใจนั้นยังนึกว่าเป็น

ฆราวาสอยู่ คิดว่าใครนะบังอาจมารบกวนคนกำลังนอนหลับสบาย เมื่อลุกขึ้นคลำดูหัวโล้น ก็ตกใจ ลืมตามองดูเครื่องนุ่งห่มเป็นสีเหลือง เห็นญาติโยมมาคอยอยู่นอกกุฏิ มีถาดใส่ของ เพื่อมาถวายพระบวชใหม่ ความรู้สึกกลับคืนมาว่าเวลานี้เราได้บวชเป็นภิกษุแล้ว จึงรีบลุกขึ้นนั่งสำรวมตัวให้เหมาะสมกับเป็นผู้ทรงศีล เวลานั้นไม่ได้นึกอะไร แม้เหตุการณ์นั้นผ่านพ้นไปแล้วนานปี แต่ปัจจุบันนี้เมื่อนึกถึงครั้งใดก็ทำให้เกิดความละอายใจรู้ตัวว่าในครั้งนั้นเราบวชแต่ตัวส่วนใจนั้นยังมัวเมาด้วยกิเลสตัณหา เมื่อหลับจิตใจจึงกลับเข้าสู่ในสภาพของฆราวาส สิ่งที่ข้าพเจ้าไม่มีความสบายใจเวลานั้น คือกลัวเขาจะนิมนต์ไปสวดมนต์ฉันอาหารตามบ้าน หรือไปในงานพิธีต่าง ๆ เช่น ไหว้ครู งานมงคล หรืองานศพ ชาวบ้านชอบนิมนต์พระบวชใหม่ เพราะความเข้าใจว่าพระบวชใหม่ยังมีศีลบริสุทธิ์เคร่งต่อการปฏิบัติ แต่สำหรับข้าพเจ้านั้นเดือดร้อนเพราะยังสวดมนต์ไม่ได้ แม้จะหยิบ ๗ ตำนาน ๑๒ ตำนานขึ้นมา

ท่องบ่น ในเวลาเป็นพระท่องเท่าไหร่ก็จำไม่ค่อยได้ รู้สึกว่าขาดความอดทนไม่พยายาม แต่ก็ยังมีเพื่อนพระที่บวชในพรรษาเดียวกันหลายองค์เป็นนักดื่ม นักเที่ยวลาบวชเช่นเดียวกัน มีความเป็นอยู่ไม่ผิดกับข้าพเจ้า คือสวดมนต์ไม่ได้ แต่ส่วนมากพระบวชใหม่ที่ท่านเป็นชาวสวนชาวนานั้น ท่านคล่องในทางสวดมนต์และปฏิบัติ เพราะท่านมาอยู่วัดก่อนบวชเป็นเดือน เพื่อศึกษาท่องบ่นสวดมนต์จนได้คล่อง เมื่อบวชท่านจึงไม่รู้สึกเดือดร้อนเหมือนพวกเรา การบวชครั้งนั้นไม่เคยทำให้ข้าพเจ้าสบายใจเลย การบิณฑบาตรพระแถวประจำวัดมีท่านใหญ่หรือท่านสมภารเดินนำหน้า ตามติดด้วยพระลูกวัด ตามลำดับอาวุโส ท้ายแถวเป็นสามเณร เรียกว่าพระแถว ท่านใหญ่เดินนำออกจากวัดเป็นระเบียบน่าดู เข้าตรอกโรงบ่อนเก่าออกถนนเจริญกรุง เลี้ยวเข้าตรอกบ้านแบบ อ้อมกลับวัดทางตรอกยายกับตา พระแถวเดินผ่านหมู่บ้านชาวทะวายส่วนมากเป็นผู้ศรัทธาใส่บาตรเป็นประจำวัน ส่วน

ข้าพเจ้าต้องไปโปรดญาติ ซึ่งไม่อยู่ในแนวผ่านของพระแถว ฉนั้นจึงออกบิณฑบาตรเดี่ยว เวลาออกบิณฑบาตร เมื่อได้ครองผ้าตามที่พระอาวุโสได้สอนและทำให้ดูก็ไม่ยากอะไรนัก แต่พอเวลาเดินไปตามถนนเราเอามือจับชายจีวรที่ม้วนกลม ๆ ให้แน่นผ้าจีวรที่ห่มคอยแต่จะหลุดลงจากบ่าให้ได้ จึงต้องคอยระวัง ทั้งเวลาออกบิณฑบาตรต้องถอดรองเท้าเราใส่รองเท้าจนชินจนเคยแล้ว เมื่อต้องมาถอดรองเท้าเดินเท้าเปล่ารู้สึกไม่มีความสุข ถ้าต้องไปเดินบนก้อนหินเล็ก ๆ ที่เขาโรยถนน และพวกอิฐหักที่เขาทุบซ่อมถนนก็ต้องเดินกระต้วมกระเตี้ยมเดินทีละก้าวกระย่องกระแย่ง อิฐหักส่วนแหลมมันตำผ่าเท้าแทบน้ำตาตก เวลานั้นทางถนนเจริญกรุงหรือถนนทั่ว ๆ ไปไม่สอาดเรียบร้อย เป็นหลุมเป็นบ่อต้องซ่อมกันตลอดเวลา ใช้หินบ้างอิฐหักบ้างถมลงหลุมกลางถนนข้างถนน เมื่อมีทางหลีกก็เดิน หลีกไปเมื่อไม่มีทาง หลีกก็ต้องเดินผ่านย่ำบน

กองอิฐกองหินที่ถมใหม่ ๆ มันทรมาน บางครั้งก็เดินบนถนนดินตามซอยที่ราบเดินไม่ค่อยระวังก็ไม่ได้ เพราะทางเดินสะดวกนั้นสุนัขมักจะชอบถ่ายไว้ตามถนน ถ้าวันไหนไปเหยียบชนิดสังขยาเข้าก็กรรมอีก บางเวลามัวแต่มองอย่างอื่นไปเหยียบเอากากอ้อยมีพวกมดคันไฟเข้า มันรุมกันเล่นงานกัดเท้าและตามซอกนิ้วมัน ปวดแสบปวดร้อนเหลือทน ถ้าเป็นฆราวาสก็เต้นระบำซอยเท้า แต่เป็นพระทำเช่นนั้นไม่ได้ ส่วนมากพวกจีนชอบกินอ้อยทั้งท่อนทั้งเปลือก ชอบเอาพั่นกัดฉีกท่อนอ้อยออกเป็นชิ้นติดทั้งเปลือกทั้งเนื้อ แล้วก็กัดดูดน้ำหวานเมื่อหมดหวานก็คายทิ้งตามถนนตลอดทาง เพราะพวกนี้ชอบเดินกันเดินแทะทางชานอ้อยตามระยะทางที่ผ่านไป ไม่ว่าตามถนนหรือตรอกซอกจะต้องพบชานอ้อยเกลื่อนไปหมด เป็นที่ชอบของพวกมดคันไฟ เมื่อไปเหยียบถูกเข้ามันก็จะรุมกัด พวกนี้กัดตามนิ้วติดเนื้อไม่ยอมปล่อย เมื่อคิดว่าเราเป็นพระออกจะยุ่งมากสักหน่อย เพราะมันกัดเจ็บและ

คัน เมื่อทนที่จะจับออกทีละตัวไม่ทันก็ต้องยกเท้าขึ้นมาลูบทนเอาจะเป็นตายบ้างไว้ไปปลงอาบัติที่วัดถนนซอยสมัยก่อนเขาเรียงด้วยอิฐมอญเอาสันขึ้นบางอันมันสูงกว่าธรรมดาไม่เรียบร้อยเราเดินไปสดุดเข้าก็ได้เลือด ส่วนมากหัวแม่เท้า

เมื่อข้าพเจ้ากลับมาถึงวัดแล้วได้เล่าเรื่องลำบากให้พระผู้มีพรรษาอาวุโสฟัง แล้วถามว่าหากข้าพเจ้าจะไม่ออกบิณฑบาตรเท่าที่ญาติโยมส่งสำรับก็พอฉันแล้ว พระอาวุโสท่านก็เห็นใจบอกว่า การบิณฑบาตรถือว่าเป็นกิจของสงฆ์โดยตรงที่ควรแก่การปฏิบัติ แม้องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านก็ยังทรงออกโปรดสัตว์ทุกเช้า คุณออกไปโปรดสัตว์เพียงวันสองวันก็เบื่อเสียแล้ว เป็นพระต้องมีความอดทนปฏิบัติให้ถูกต้อง การออกโปรดสัตว์เช้า ๆ นั้นก็ได้ประโยชน์มากเพราะได้ออกกำลังกายทุกเช้าเป็นประจำตามปกติพระไม่ค่อยมีเวลาออกกำลังทั้งได้ไปโปรดญาติโยมที่เลื่อมใสศรัทธาจะทำบุญใส่บาตรเช้า ๆ ด้วย หากพระทุกองค์ไม่ออกโปรด

สัตว์แล้วศาสนาจะได้รับความเสียหายเพียงใด เมื่อญาติโยมคอยใส่บาตรแต่ไม่มีพระ

อีกครั้ง ยังไม่เข้าพรรษา พอถึงวันพระข้าพเจ้าก็จำไม่ได้ว่าวันสำคัญอะไร เราต้องลงศาลาฉันอาหารเช้า ข้าพเจ้าไม่สบายใจนักเพราะเมื่อลงศาลาจะต้องสวดมนต์ต่อหน้าอุบาสกอุบาสิกาผู้มาทำบุญ เราก็หนักใจเพราะยังสวดมนต์ตามไม่ได้ และก็มีหลายองค์มีความรู้สึกเช่นเดียวกัน เมื่อลงศาลาจะไปนั่งนึ่งบีดปากไม่ได้ จะสวดก็สวดไม่ได้ เพราะในศาลาผู้มาทำบุญมีทั้งเด็กและผู้ใหญ่ หญิงชาย หนุ่มสาว ผู้เฒ่าผู้แก่มากมาย มองจากกุฏิลงไปเห็นพวกสีกาแต่งกายสีเขียว ๆ แดง ๆ ก็ทำให้ประหม่า เมื่อเดินลงไปนั่งศาลาที่เขาจัดไว้สำหรับพระสงฆ์นั่งตามลำดับด้วยใจไม่สบายนัก เคราะห์ดีหน่อยที่ไม่ได้เป็นองค์สุดท้าย ถัดจากข้าพเจ้าลงไปก็ยังมีพระที่บวชหลังข้าพเจ้าอยู่ ๒ องค์ ถัดเหนือข้าพเจ้าขึ้นไปก็มีหลวงพี่ดำซึ่งท่านบวชก่อนหน้าข้าพเจ้าหนึ่งวัน การที่เราเรียกหลวงพี่ดำเพราะท่านมีร่าง

กายกำยำ ผิวดำ ตาเหล่ แข็งแรง เสียอย่างเดียว หลวงพี่ดำถนัดมือซ้าย เมื่อเวลาฉันอาหาร มือซ้ายของหลวงพี่ดำกับมือขวาของข้าพเจ้าจะต้องชวิดกันเสมอ ๆ เพราะเรานั่งใกล้ชิดกัน บางครั้งเผลอ ๆ เวลายกช้อนขึ้นซดน้ำแกงหรือเบิดข้าวในบาตรเข้าปาก ข้าวหรือน้ำแกงก็จะเลยปากเข้าจมูกพอดี เพราะโดนแรงข้อศอกของหลวงพี่ดำแกยกขึ้นยกลง มันเป็นธรรมดาของผู้ถนัดมือซ้ายและมือขวา ครั้งใดที่ช้อนน้ำแกงหรือข้าวเกือบเข้ารูจมูก หลวงพี่ดำก็จะหันมายิ้ม เพราะหลวงพี่ดำเป็นผู้ที่มีอารมณ์ขัน ข้าพเจ้าก็ยิ้มตอบอย่างแห้ง ๆ เพราะตัวเล็กกว่านิดแช่งชักอยู่ในใจ เพราะทำให้เป็นเป้าสายตาของผู้ที่มาทำบุญในวันนั้น คนที่เห็นก็รีบหันหน้าหนี เพราะกลัวจะอดกลั้นไม่ไหวปล่อยหัวเราะออกมาต่อหน้าคน หัวเราะพระหัวเราะเจ้ากลัวจะบาป นอกจากนั้นถึงเวลาฉันเสร็จแล้วก็เริ่มสวดมนต์ข้าพเจ้าสวดไม่ได้ไม่รู้จะทำอย่างไร ก็ต้องนั่งเฉย ๆ แต่รู้สึกว่ามันคันตามเนื้อตามตัวไม่เป็นสุข พยายามไม่

มองดูชาวบ้าน แต่เช่นนั้นก็ยังเห็นพวกเด็กที่ตามพ่อแม่พี่น้องมาทำบุญก็พากันชี้มายังข้าพเจ้าให้พวกเพื่อนเด็ก ๆ ดู แต่ข้าพเจ้าไม่ได้ยินว่าเด็กพูดอะไร เพราะเสียงพระสวดมนต์กลบหมด แต่นึกชังน้ำหน้าอยู่ในใจ ที่มาเอาใจใส่กับข้าพเจ้า คงชี้แล้วพูดว่าเฮ้ย ดูพระองค์นั้นนั่งอยู่เฉย ๆ ไม่สวดมนต์โว้ย แล้วก็ชี้กันให้ดูข้าพเจ้า แต่แล้วก็ได้ยินเสียงผู้ใหญ่ดุขึ้นว่า "อ้ายเด็กเปรต พระท่านบวชใหม่ก็ยังสวดไม่ได้ แล้วเอ็งจะให้ท่านทำอะไรล่ะ ไม่อยู่เฉย ๆ อ้ายพวกนี้ปากไม่อยู่สุข ไปว่าพระว่าเจ้านรกจะกินกะบาล"

ข้าพเจ้าคิดว่าทำไมข้าพเจ้าจึงเป็นเบ้าสายตาของเด็ก ๆ พวกนั้นผู้เดียว เพราะหลวงพี่ดำก็สวดมนต์ไม่ได้เช่นกัน นึกสงสัยมีเสียงข้าง ๆ เอียงหูฟังก็ได้ยินเสียงออกจากปากหลวงพี่ดำแต่ฟังไม่ถนัด รู้ว่าไม่ใช่สวดมนต์เพราะหลวงพี่ดำก็สวดมนต์ไม่ได้ ข้าพเจ้าจึงชำเลืองดูก็เห็นหลวงพี่ดำทำปากงับ ๆ คล้ายจะสวดมนต์ยิ่งนึกสงสัยได้พยายามตั้งใจ

พังดูให้ชัดแล้วก็แทบจะกลั้นหัวเราะไม่ไหว เพราะหลวงพี่คำท่านใช้เสียงเบ็น จังหวะกระทุ้งสนับสนุนเสียงสวดมนต์พอได้ยิน สวดพ่อ สวดพ่อ สวดเข้าไป สวดเข้าไป สวดพ่อ สวดพ่อ สวดเข้าไป ปากก็หมุบหมิบข้าพเจ้าพยายามกัดริมผีปากบนกับริมผีปากล่างเม้มแน่นเข้า กลัวจะกลั้นหัวเราะไม่ได้ พวกเด็กอยู่ไกลไม่ได้ยินเสียงเห็นแต่ปากคงจะนึกว่าท่านสวดมนต์ เมื่อชำเลืองดูทางซ้ายก็เห็นพระบวชใหม่นั่งใต้ข้าพเจ้าเพราะอ่อนอาวุโส ทำปากงับ ๆ แต่ไม่มีเสียง รู้สึกว่าพระสององค์พยายามจะอ้าปากหุบปากให้ได้ระยะกับเสียงสวดมนต์ พยายามใช้ริมผีปากให้ได้จังหวะ แม้จะไม่ตรงเสียงทีเดียวก็ดีท่านก็เอาตัวรอดจากพวกเด็ก จอมแก่น จอมซนไปได้ เมื่อเวลาผ่านไปสวดมนต์จบ ข้าพเจ้ากลับขึ้นบนกุฏิแล้วก็เหมือนยกภูเขาออกจากอก ครั้งเบิดประตูกุฏิเข้าไปในห้อง ก็ได้กลิ่นสุราพุ่งเห็นขวดเหล้าแตกบนพื้นห้อง เห็นนักเลงสุราและนักท่องราตรีเอาผ้าเช็ดเหล้าที่หกตามพื้นห้อง เพื่อนได้นำเอาสุรา

เข้ามาไว้ในกุฏิในวันพระเตรียมไว้ดื่มตอนบ่าย พวกนี้ถือวิสาสะความสนิทสนมชิดชอบกันเมื่อครั้งยังเป็นฆราวาส เคยเที่ยวเคยดื่มด้วยกัน ถือเป็นกันเองกับพระนำเหล้าเข้ามาไว้ในกุฏิ ข้าพเจ้าไม่พอใจเพราะเป็นสิ่งที่ไม่สมควรเอามาในสถานที่เช่นนี้ แต่ข้าพเจ้าก็มิได้พูดว่าอะไรนึกสังเวชตัวเอง แม้การบวชหรือไม่บวชก็มิได้เปลี่ยนแปลงจิตใจของข้าพเจ้าได้มากนักก็ดี แต่ข้าพเจ้าก็คอยเตือนตัวเองอยู่เสมอว่า เราเป็นนักบวชจะทำอะไรอย่าให้เกินจากขอบเขตของสงฆ์ ควรจะสำรวมจิตใจให้สมกับเราอยู่ในผ้าเหลือง สมกับที่ผู้คนเคารพกราบไหว้ ฉะนั้นข้าพเจ้าก็พยายามรักษาศีลไว้ไม่ให้มีจุดด่าง จึงตำหนิเพื่อนอยู่ในใจ หากจะพูดตำหนิออกไปก็เกรงจะขัดใจกันเปล่า ๆ เมื่อสึกออกมาก็ต้องเที่ยวกันอีก จะพูดรุนแรงก็จะขาดเพื่อน จึงใช้ไม้นิ่ง กุฏิที่ข้าพเจ้าอยู่ก็กลายเป็นที่ประชุมของเพื่อน ๆ สำหรับดื่มเหล้าเวลาเย็น ๆ สนุกเฮฮาไม่แพ้ตามบาร์ จากนั้นบางวันยังพากันมากินข้าวที่วัด เพราะอาหาร

การกินสมัยนั้นตามวัดอุดมสมบูรณ์ พวกผลไม้และขนมวันพระได้ตั้งกระบุง พระเณรลูกศิษย์เหลือฉันเหลือกิน

การทำบุญให้ทานประชาชนมีความศรัทธามาก ฉะนั้นตามวัดจึงเป็นที่อุดมสมบูรณ์ไม่ต้องกลัวอดวัดดอนสมัยนั้นมีหมูวัด หมาวัด ไก่วัดมากมายล้วนแต่อ้วน ๆ ยังมีลิงเลี้ยงไว้ตามกอไผ่ เพราะบริบูรณ์ด้วยอาหาร และไม่มีใครทำอันตราย ทั้งพวกแขกยังนำเอาวัวมาปล่อยให้เป็นวัววัด ในสระน้ำหน้าโบสถ์ก็มีเต่าปลามากมาย ปลาขนาดใหญ่ขนมปั่งปอนด์มันฮุบคำเดียว จึงพูดได้ว่าวัดสมัยก่อนเป็นที่พึ่งของคนและของสัตว์เพราะมีอาหารอุดมและไม่มีใครรังแก พวกสัตว์ก็อยู่ด้วยความร่มเย็น

แม้ข้าพเจ้าจะไม่พอใจที่เพื่อนฝูงทั้งแก่นและไม่แก่น ทั้งดีและชั่วใช้กุฏิเป็นที่ประชุม แต่ข้าพเจ้าก็ไม่ห้าม เมื่อแม่รู้เห็นเมื่อเอาของไปถวายก็คิดว่าหากปล่อยให้อยู่ใกล้เพื่อนฝูงเช่นนี้ต่อไป ข้าพเจ้าคงทนไม่ไหวต้องแหกพรรษาถ้าไม่มีพระยอมให้สึกก็คงสึกกับต้นโพธิ์แน่ เพราะเพื่อนฝูงคอยเล่าเรื่อง

กวนอารมณ์ในทางโลกมีแต่สิ่งที่ยียวนให้พั่งไม่มีความสงบบวชเพียงไม่กี่วันเพื่อนฝูงมาคุยเฮฮาเต็มกุฏิ คิดว่าควรขยับขยายให้ห่างไกลจากเพื่อน ที่สุดแม่ก็นิมนต์ให้ไปอยู่จำพรรษาที่วัดสุธารามฝั่งธนบุรี สมัยนั้นวัดนี้เป็นวัดอยู่กลางสวนห่างไกลจากคมนาคม ต้องลงเรือข้ามฟากขึ้นบกเดินผ่านวัดบางลำภูล่างไปตามสวนบางครั้งก็หลงทางเพราะทางในสวนมันคล้าย ๆ กัน และไม่ทันได้มีโอกาสบอกเพื่อนฝูงข้าพเจ้าตกลงตามใจแม่ เพื่อให้แม่สบายใจไม่ต้องวิตกกังวลว่าข้าพเจ้าจะอยู่ไม่ครบพรรษา วัดสุธารามสมัยนั้นท่านสมภารเป็นหลานของแม่ เพราะเป็นลูกของบ้าฐานะเป็นพี่ข้าพเจ้าชื่อ สมภารโพธิ์ บวชเณรตั้งแต่เด็ก แล้วบวชพระจนได้เป็นสมภาร วัดนี้เขาลือกันว่าผีดุแต่ข้าพเจ้าก็ไม่เคยเห็น การมาอยู่วัดนี้ก่อนเข้าพรรษาหนึ่งวันห่างไกลจากเพื่อนฝูง เพราะการไปมาลำบากนาน ๆ เพื่อนจะมาสักครั้งหนึ่งก็ต้องสืบหาทางเข้าวัดกันแทบแย่ ถ้าเดินผิดทางเข้าไปในบ้านก็มักถูกหมาไล่กัด การที่จะมานอนค้างอ้างแรม

อย่างอยู่วัดในกรุงไม่มี เพราะต้องผจญภัยลำบาก ทั้งจะไปกลับนั้นเสียเวลามาก ข้าพเจ้าก็อยู่ด้วยความสงบตามที่แม่คิดไว้ นาน ๆ เสาร์อาทิตย์จะมีเพื่อนมาหาสักครั้งหนึ่ง แต่แล้วก็รีบกลับ

การบิณฑบาตรตามสวนในสมัยนั้นก็ลำบากมาก ยิ่งกว่าในกรุง ยิ่งเข้าพรรษาฝนตก ถนนดินลื่นไม่เคยเดินก็ต้องคอยยั้งตัวคอยระวังไม่ให้หกล้ม ถนนลื่นทำให้เดินตัวไม่ตรงเฉไปเฉมาเหมือนคนเมาเหล้า บางครั้งก้นจ้ำเบ้าลงไปกับพื้นดินเพราะลื่นยั้งตัวไม่ทัน และเคยมีพระบางองค์ไถลลื่นลงไปนอนแอ้งแม้งอยู่ในท้องร่องสวน แต่เคราะห์ดีที่ในสวนตามทางเดินนั้นไม่ค่อยมีผู้คน เพราะอยู่ตามบ้านกันหมด จึงไม่ค่อยชายหน้ามากนัก เมื่อฝนตกหนักถนนก็เป็นโคลน ก็ต้องย่ำไปบนโคลนจีวรที่ครองนั้นหนีไม่พ้นเปื้อนโคลน พระอาวุโสท่านเตือนว่า “คุณระวังให้ดีนะถ้าไปทำบาตรตก ที่หน้าบ้านใครแล้วเจ้าของบ้านเขาจะให้คุณยืนตีนเดียวสวดมนต์ให้เขากว่าจะจบ ข้าพเจ้าก็จำไม่ได้ว่าจะต้องสวดมนต์บทไหน และ

สวดสักกี่จบ เพราะข้าพเจ้าไม่เคยทำบาตรตก ชีวิตเป็นนักบวชของข้าพเจ้าก็ผ่านถึงเวลาออกพรรษา เมื่อออกพรรษาข้าพเจ้าตกลงใจว่าจะลาสึก ความจริงเราดูปฏิทินกำหนดวันเอาไว้แล้วก่อนบวช ว่าหลังออกพรรษา ๓ วันก็จะสึก ไม่สนใจว่าจะรับกฐินหรือดูฤกษ์ดูยาม เพราะฤกษ์ยามอยู่ในตัวเราเอง ฉะนั้นข้าพเจ้าใช้เวลา ๓ วันไปลาคู่สวดอุปัชฌาอาจารย์ให้เรียบร้อยแล้วตกลงสึก แต่ข้าพเจ้าก็จำนามของพระภิกษุอาจารย์ที่สึกให้ข้าพเจ้าไม่ได้ เพราะเวลาผ่านนานมาแล้วจำได้ว่าเป็นเวลาเช้าอากาศปลอดโปร่งเยือกเย็น ก่อนเข้าโบสถ์พระสงฆ์ที่นิมนต์มาประชุมเป็นพยานในครั้งนั้น ๕ รูป เราต่างก็นั่งยองๆ ปลงอาบัติเพื่อศีลบริสุทธิ์หมดจด ก่อนจะประกอบพิธีลาสิกขาข้าพเจ้าครองผ้าพาดผ้าสังฆาฏิ เมื่อเข้าไปในโบสถ์แล้วก็เข้ากราบพระพุทธรูป ๓ หน แล้วพนมมือว่า นะโม ๓ จบ พระอาจารย์ก็สอนให้ว่าเมื่อจบแล้วให้หันหน้าไปทางสงฆ์ที่ร่วมพิธีเป็นพยานในการลาสิกขาล้วนแต่พระผู้มีอาวุโส ข้าพเจ้าก็

กราบท่าน ๓ ครั้ง แล้วอาจารย์ก็สอนให้ว่าแล้วก็
แปลว่า ข้าพเจ้าผู้ได้บวชเป็นภิกษุ บัดนี้ข้าพเจ้าจะ
ขอลาสิกขาละจากเพศภิกษุออกเป็นคฤหัสถ์ ก็ให้
ท่านจำข้าพเจ้าไว้ จากนั้นพระอาจารย์ก็สอนให้ทำ
จิตสงบนิ่งทำใจให้เที่ยง เป็นเวลาสำคัญที่ต้องทำ
จิตให้นิ่งจนเกิดความรู้สึกว่าเรากำลังจะข้ามเส้นเขต
หลุดพ้นจากพระภิกษุ เข้าสู่เขตการเป็นคฤหัสถ์
ท่านให้ว่าคำมคธสั้น ๆ เพื่อให้จิตสงบ เมื่อรู้ว่าจิต
เราเข้าสู่ฆราวาสหลุดพ้นจากเป็นพระภิกษุแล้วยกมือ
พนมขึ้นสูงเหนือศีรษะ พระอาจารย์ก็จะกะตุกสังฆาฏิ
ออกจากบ่า เป็นอันสุดสิ้นหลุดพ้นจากข้อผูกพันธ
เป็นอิสสระจากนักบวชมาเป็นคฤหัสถ์โดยสมบูรณ์
แต่การสึกสมัยนี้จะเป็นอย่างไร จะถือว่าเป็นเรื่อง
สำคัญหรือไม่ข้าพเจ้าไม่ทราบ แต่คนสมัยก่อนเขา
ถือว่าการสึกเป็นเรื่องสำคัญในชีวิตเท่ากับเกิดใหม่
ฉะนั้นคนสมัยก่อนต้องหาฤกษ์ล่างฤกษ์บนดูยามดู
ยามดูเวลา แต่ข้าพเจ้าถือว่าฤกษ์ดีอยู่ที่ใจ ถ้าขืนถือ
ตามก็คงจะยุ่งใหญ่ รถไฟเรือบินออกตามเวลาไม่

สนใจฤกษ์ยามของใคร พุทธศาสนาไม่ให้ถือลางถือ
ฤกษ์ทันสมัยตลอดมา ความปลอดโปร่งทางใจนั้น
เป็นฤกษ์ดีอาจเป็นแต่ความรู้สึกเฉพาะบุคคล เมื่อ
สังฆาฏิหลุดจากบ่าแล้ว ก็ก้มลงกราบพระสงฆ์ ๓
ครั้งแล้วกถอยออกมาผลัดผ้าเหลืองออก นุ่งขาวห่ม
ขาวที่เตรียมไว้ก่อนแล้ว กลับมากราบพระสงฆ์ ๓
หน พระอาจารย์ผู้เป็นประธานก็สอนให้ว่าเป็นคำ
มคธแล้ว ให้รับศีล ๕ เมื่อเสร็จพิธีก็ออกมาอาบ
น้ำมนต์ซึ่งเตรียมอยู่ในบาตรไว้แล้ว เมื่อพระ
อาจารย์ได้หลั่งน้ำพระพุทธมนต์พระสงฆ์ก็สวดชัยมง
คลคาถา เสร็จแล้วก็ผลัดผ้าขาวอีกครั้งหนึ่ง ครั้ง
นี้เรานุ่งจูงกระเบนเสร็จแล้วก็ถวายอาหารเช้าพระ
ตามที่คนทางบ้านจัดหาไว้แล้ว เป็นเรื่องสิ้นการ
ลาสิกขา

จากนั้นคนส่วนมากก็นุ่งขาวห่มขาวถือศีลอยู่ใน
วัด ๓ วันหรือ ๗ วัน ล้างฐานและกวาดลานวัด
ปฏิบัติพระตามแต่จะศรัทธาหรือคอยดู ฤกษ์ยามเวลา
เข้าบ้านตามแต่ความรู้สึกแต่ละบุคคล แต่ข้าพเจ้า

ไม่คอยฤกษ์ยามหรือล้างฐานวัด เพราะต้องการเข้าบ้านในวันนั้น ส่วนล้างฐานและกวาดลานวัดทำความสอาดนั้น จ้างเด็กลูกศิษย์วัดช่วยล้างกวาดแทน การสึกมาคราวนี้ไม่ทำให้ความประพฤติกินเหล้าเมายาเที่ยวเตร่หาความสาราญลดน้อยลงเลยกลับยังมากขึ้น

ครั้งนั้นข้าพเจ้าไม่ได้อะไรมาปฏิบัติเมื่อเป็นฆราวาสเลย แม้แต่เพียงว่าพระพุทธศาสนา และสัจธรรมหมายถึงอะไร ข้าพเจ้าก็ยังไม่รู้แต่ผ่านการบวชมาพรรษาหนึ่งแล้ว และก็มีหลายคนที่บวชเพราะตามความประสงค์ของพ่อแม่เอาความกตัญญูเข้าตั้ง และมีไม่น้อยบวชเพราะหวังจะได้ลาภหรือจะพูดให้ลูกรับจ้างบวช

ในสมัยนั้นเท่าที่ข้าพเจ้ารู้ว่ามีบิดามารดาบางคนมีศรัทธา แม้ลูกยังไม่อยากบวชไม่ยอมบวชก็จ้างให้ลูกบวช สัญญาว่าเมื่อสึกออกมาจะให้เงินเท่านั้นชั่ง บางรายก็จะแต่งเมียให้ บางคนก็จะยกสวนยกนาให้ เมื่อลูกบวชหวังสินจ้างไม่ได้บวชโดยศรัทธา

เมื่อบวชแล้วก็ตั้งหน้าคอยเวลาผ่านไปให้ออกพรรษา คอยวันเวลาที่จะสึกออกมา การจำศีลภาวนาศึกษาในทางธรรมนั้นเกือบจะพูดได้ว่าไม่มีสนใจเลย ร่างกายเป็นพระเพราะห่มผ้าเหลือง แต่ภายในจิตใจเต็มไปด้วยกิเลสตัณหา บางคนก็เพียงแต่พยายามรักษาศีลไว้ไม่ให้ผิด แต่บางคนก็ประพฤติตนผิดศีลธรรมในเวลาเป็นพระและผิดพระวินัย

หลังจากข้าพเจ้าสึกออกมาแล้วก็ไม่มีอะไรติดตัวมาประพฤติ เมื่อครองเรือนเป็นฆราวาสกลับทำให้เพิ่มความเป็นเจ้าสำราญ เที่ยวเตร่ดื่มจัดขึ้นและออกต่างจังหวัดมีเพื่อนฝูงมากมาย ที่สุดข้าพเจ้าก็ป่วยหนักเพราะดื่มจัดแทบเอาชีวิตไม่รอด ที่สุดก็ผ่านพ้นอันตรายมาได้อย่างมหัศจรรย์ข้าพเจ้าก็ได้ตั้งใจเลิกดื่มตั้งแต่นั้นมา ดังที่ข้าพเจ้าได้เขียนขึ้นในเรื่อง “**ครั้งหนึ่งในชีวิต**” และได้เข้าบวชในพระพุทธศาสนาอีกครั้งหนึ่ง เป็นครั้งที่ ๒ ที่วัดดอนบ้านทวายซึ่งเป็นวัดที่เคยบวชครั้งแรกมาแล้ว การบวชครั้งนี้ท่านอธิการจันอุบัชฌา ได้มรณะภาพไปแล้ว

ครั้งนี้บวชแก้บนเพียง ๗ วัน หลังจากนั้นก็ห่างจากสังคมบ้าง เพราะเมื่อไม่คุ้นเคยก็น้อยลง การป่วยทำให้เห็นบุญเห็นบาปนึกถึงตัวคิดได้ว่ายังห่างไกลจากทางศาสนาและศีลธรรมมากควรหาความรู้จึงค่อยๆ หาตำรับตำราศึกษาใช้เวลาพิจารณาหาเหตุผลศึกษาธรรมเมื่อแก่ ที่สุดก็มองเห็นชีวิตในอดีตที่ผ่านพ้นมาแล้ว มีความผิดพลาดที่น่าละอายใจ แม้เราไม่สามารถจะระลึกชาติก่อนหรืออดีตชาติได้ แต่เราก็ยังระลึกชีวิตผ่านในชาติปัจจุบันได้ ก็นึกละอายตัวเอง ไม่อยากจะนึกไม่อยากจะพูดให้ใครฟัง คิดว่าบวชก็เหมือนไม่บวช

ศาสนาพุทธคืออะไรมีความหมายอย่างไร มีผู้ถามมาส่วนมากรู้สึกจะเป็นปัญหาเริ่มต้น คำที่สองธรรมะสอนหลักอะไร ข้าพเจ้าก็เพิ่งจะสนใจศึกษาในบั้นปลายของชีวิต เมื่อได้พิจารณาดูว่า “**ศาสนาพุทธ**” และคำว่า “**ธรรมะ**” นั้นหมายถึงอะไร คิดว่าเราทุกคนผู้ถือ “**ศาสนาพุทธ**” ควรจะรู้เพราะเป็นความรู้เบื้องต้นรู้หลักศาสนาพอที่จะนำทางให้เรา

เกิดมีความศรัทธาเลื่อมใสเข้าศึกษา ฉะนั้นข้าพเจ้า
จึงพยายามหาตำรับตำราที่นักปราชญ์ทั้งหลายท่านได้
ค้นคว้าจากหลักธรรม เขียนขึ้นเป็นธรรมทาน
ข้าพเจ้านำมารวบรวมพอใกล้เคียง แม้ยังไม่เข้าถึง
จุดตรงเป้าหมายก็ดี และคิดว่าอาจมีปราชญ์ที่ท่าน
สามารถจะชี้แจงขยายข้อความและย่อลงเพื่อให้เข้าถึง
หลักพุทธศาสนาตรงตามความหมายเพื่อเป็นรากฐาน
อันหนักแน่นแน่นอน เพื่ออนุชนรุ่นหลังเข้าใจพุทธ
ศาสนาเบื้องต้นให้ถูกต้องไม่หลงผิดพลาดเช่นข้าพเจ้า
ได้ผ่านมาแล้ว เมื่อรู้หลักศาสนามีสาระอันแท้จริง
เมื่อปฏิบัติก็จะได้ผล เป็นทางสร้างสรรความเจริญ
ทางจิตใจด้วยคุณ ธรรมเป็น ประโยชน์ใน ปัจจุบัน เริ่ม
ตั้นต่ำก็อยู่ภายในครอบครัว และต่อไปในหมู่สังคม
ขยายออกไปถึงประเทศชาติและโลกเพื่อจะอยู่กันด้วย
ความร่มเย็นเป็นสุข ไม่เบียดเบียนชิงดีชิงเด่นต่าง
ให้ความเห็นอกเห็นใจคอยช่วยเหลือซึ่งกันไม่คอยคิด
ทำลายกันเช่นในปัจจุบันนี้ ให้สมคำว่าธรรมย่อมคุ้ม
ครองโลกให้อยู่ในความสงบสันติ นี่อาจเป็นความ

คิดและนึกเพ้อฝันของข้าพเจ้า และอยากจะภาวนาให้เป็นความจริงเกิดขึ้นในอนาคตอันใกล้นี้ เมื่อข้าพเจ้าอยากจะศึกษาความหมายของพุทธศาสนาและธรรมะได้เคยอ่านพบหลายแห่งนักปราชญ์และผู้ทรงความรู้สูงหลายท่านได้เขียนขึ้นไว้เป็นธรรมทานว่าองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ตรัสไว้ว่า "ผู้ใดเห็นธรรมผู้นั้นเห็นตถาคต" เมื่อได้พิจารณาดูแล้วข้าพเจ้าเห็นว่าเป็นพุทธพจน์อันหาค่ามิได้ ควรที่ชาวพุทธให้ความสนใจ พิจารณาเพราะคำสั้น ๆ นี้ มีความหมายอันกว้างขวางลึกซึ้งแฝงไว้ซึ่งความลี้ลับมหัศจรรย์ เหมือนกุญแจไขเข้าไปสู่แสงสว่างนำไปสู่ทางที่องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงผ่านมาแล้ว หากได้ปฏิบัติถูกต้องก็จะเดินตามทางซึ่งพระองค์ทรงบรรลุโมคธรรมด้วยอาศัยทางที่พระองค์ทรงชี้ทางใน "**ธรรม**" ให้ปฏิบัติสิ่งลี้ลับลึกซึ้งมหัศจรรย์มีพร้อมใน "**ธรรม**" อยู่แล้ว ปัญหาอยู่ที่เราจะใช้สติปัญญาอดทนอย่าให้หลงทางเสียก่อนเราก็จะมองเห็นธรรม

เมื่อนั้นก็จะเห็นแสงสว่างทางบรรลุเช่นเดียวกับพระองค์เห็นคือนิพพานเบื้องปลายสันนิษฐานว่าจะเป็นเช่นนี้

เมื่อได้พิจารณาดูแล้วจะเห็นได้ว่าทางวิทยาศาสตร์ทางโลกยิ่งเจริญก้าวหน้าขึ้นเพียงไร พระพุทธศาสนากยิ่งเดินขึ้นเพียงนั้น เพราะพุทธศาสนาเป็นแก่นแท้ของความจริง มีหลักสอนที่บริสุทธิ์ไม่เอียงเอนไม่อ่อนไหวเข้มแข็งเป็นหลักธรรมของโลก เป็นบ่อเกิดที่สอาดสามารถปรับปรุงสร้างความเจริญทางจิตใจ ให้เกิดมนุษยธรรมโดยแท้ จำเป็นที่ชาวโลกจะหันเข้าศึกษาพิจารณา ค้นคว้าหาความจริงมาพิสูจน์ให้เห็น เมื่อใดวิทยาศาสตร์กับพุทธศาสตร์หันเข้าหากัน วิทยาศาสตร์เจริญก้าวหน้าทางวัตถุพุทธศาสตร์เจริญก้าวหน้าทางจิตใจ เดินคู่กันไปแล้วเมื่อนั้นชาวโลกก็จะถึงซึ่งความร่มเย็นสันติสุข ความหวาดกลัวชั่วร้ายอย่างบัจจุบันนี้ก็จะหมดสิ้นไป แก่นแท้ของพุทธศาสนานั้นบริสุทธิ์สอาดดี เลิศประเสริฐเป็นศาสนาหนึ่งในโลก ในบัจจุบันนี้ปราชญ์ต่างประเทศตะวันตกของโลกก็ได้ยกย่องพุทธศาสนาว่า

เป็นยอดศาสนาของโลกเดินนำหน้าวิทยาศาสตร์ตลอดเวลาเหมือนเงาตามตัว

องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นยอดศาสดาแห่งโลก พระองค์ตรัสรู้ทุกสิ่งทุกอย่างในพิภพจักรวาลไม่ว่าในที่ลี้ลับใด ๆ ไม่มีสิ่งใดที่พระองค์จะไม่ตรัสรู้ แต่พระองค์ก็ทรงเลือกสิ่งที่จำเป็นของมนุษย์ตามสติปัญญาพอจะศึกษาสามารถเข้าถึงได้ และปฏิบัติให้ได้ผล ส่วนสิ่งใดลึกเกินสติปัญญามนุษย์ธรรมดาที่จะเข้าถึง พระองค์ก็ไม่ทรงนำมาสอน ไม่จำเป็นเพราะไม่เกิดประโยชน์อันใดแก่มนุษย์ พุทธศาสนาเป็นศาสนาประชาธิปไตย มิได้สอนให้เชื่ออย่างงมงาย พระองค์ไม่ให้เชื่อก่อนที่จะพิสูจน์ให้เห็นความจริงเสียก่อน หลักคำสอนของพระองค์มีความบริสุทธิ์สอาดอย่างสมบูรณ์ไม่มีหลอกลวงเป็นหลักธรรมชาติ แก่นแท้คำสอนของพระองค์จะไม่มีอิทธิปาฏิหาริย์ใด ๆ เกี่ยวข้องด้วยหลักใหญ่ก็คือเรื่อง “กรรม” ผู้ใดทำกรรมดีหรือกรรมชั่วก็หนีไม่พ้นกรรมที่จะใช้หนี้ ธรรมของ

พระองค์สอนให้คนปฏิบัติ ในเรื่องชีวิตในปัจจุบัน ผู้เป็นนักบวชก็ปฏิบัติไปอีกแนวหนึ่ง ผู้ครองเรือนก็ปฏิบัติอีกแนวหนึ่งสามารถจะแก้ไขปัญหาชีวิตและความวุ่นวายของสังคม นอกจากความทุกข์จากภัยของมนุษย์ ก่อกันขึ้นเองแล้ว ยังมีภัยอันใหญ่หลวงไม่รู้ว่าจะเกิดเมื่อใด มีอยู่ทุกแห่ง เช่นภัยธรรมชาติอันเกิดจากพายุใหญ่ ฝนตกหนัก น้ำคนอง น้ำผ่า แผ่นดินไหว ภูเขาไฟระเบิดอุทกภัยน้ำท่วม โรคระบาดภัยนา ๆ ประการ ภัยเกิดจากธรรมชาติ ดิน น้ำอากาศก็ดี แต่ยังไม่ร้ายแรงเท่าภัยเกิดจากใจมนุษย์ชั่วจิตทรามบ้าวาสนาบ้าลัทธิ มุ่งหวังสร้างเสริมอำนาจเพื่อครองความยิ่งใหญ่เป็นภัยร้ายแรงน่าสพึงกลัวจากการทำลายชีวิตใช้อำนาจค้นคว้าทางวิทยาศาสตร์ ค้นคิดอาวุธมหาประลัย เครื่องประหัศประหารที่คอยมุ่งจะทำลายล้างมนุษย์ด้วยกันไม่มีสิ้นสุด พวกบ้าครั่งการเมือง บ้าครั่งสงคราม ตัวตายตัวแทน บ้าอำนาจขาดสติ ไม่สนใจประชาชาติของโลกจะได้ความทุกข์ยากเดือดร้อนเพียงใด เพราะ

ต่างหวาดกลัวเกรงภัยมนุษย์บ้าอำนาจจะก่อกวนขึ้น เป็นทุกข์หนักแก่ประชาชนชาวโลกทั่วหน้าในบัจจุบันนี้ บรรดามนุษย์ชาวโลกไม่ว่าชาติใด เผ่าใด ภาษาใด ต่างกระเสือกกระสนหาที่พึ่งวิงวอนสิ่งศักดิ์สิทธิ์ใดในใลกช่วยค้มครองป้องกันภัยอันตราย หากคนทุกชาติหันเข้ามาสนใจในพระพุทธศาสนา เพื่อแก้ปัญหาของโลกโดยการปฏิบัติทางใจจะทุกข์สุขหวาดกลัว กล้าหาญก็เกิดจากใจภายในตัวของเราเอง เราใช้ศีลสมาธิปัญญาให้เกิดอำนาจจิตตามธรรมชาติ ที่สามารถทำลายล้างทุกข์และความหวาดกลัวให้สิ้นไป โลกก็จะผ่านพ้นวิกฤตไปสู่ความสันติ ร่มเย็นเป็นสุข ประชาชาติก็จะสุดสิ้นความหวาดกลัว ฉะนั้น พุทธศาสนาหมายถึง ประกาศคำสอนของผู้ที่รู้แจ้งเห็นจริงตามธรรมชาติ ไม่แฝงความโบ้ปดมดเท็จหลอกลวง คำสอนที่จำเป็นของมนุษย์ที่จะต้องรู้ต้องศึกษาเพื่อสร้างสรรค์ความเจริญเกิดศีลธรรมทางจิตใจของตนเอง ปลูกความเมตตาธรรม ทำลายล้างความชั่วในจิตใจให้สอาดบริสุทธิ์ ธรรมะเป็นหลักสอน

จากธรรมชาติที่สอาดบริสุทธิ์แน่นอนมั่นคง ผู้ใดประพฤติธรรมผู้นั้นจะไม่ตกไปในทางชั่ว เพราะอยู่ในศีลในสัตย์ นี่เป็นความรู้สึกของข้าพเจ้า หากสิ่งใดผิดพลาดก็ขออภัยท่านผู้รู้ทั้งหลายไว้ในที่นี้ด้วย ความปรารถนาของข้าพเจ้าก็เพียงขอย้ำอีกครั้งหนึ่งว่าอยากจะให้สาธุชนชาวพุทธทั้งหลาย ก่อนที่จะบวชบุตรหลานเข้าเป็นสาวกทางพระพุทธศาสนา ขอให้ได้ศึกษาเข้าใจในพระธรรม ความหมายของพุทธศาสนาแจ่มแจ้งจนมีความเลื่อมใสศรัทธาเกิดขึ้นทางใจ เป็นการบวชใจให้เข้าถึงธรรมเสียก่อน แล้วจึงจัดการอุปสมบท บวชทางกายให้บริสุทธิ์ทั้งภายนอกภายในก็จะได้พระภิกษุที่ทรงคุณธรรมสูงขึ้น เพื่อจะนำหลักสำคัญทางพระศาสนาออกสั่งสอนชี้ทางให้ประชาชนประพฤติถูกต้อง สอนคนเดินทางผิดให้เดินทางถูก ให้สมกับองค์พระศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าหวังจะให้พระพุทธศาสนาคุ้มครองโลก เพราะพุทธศาสนาสั่งสอนให้มนุษย์ให้เกิดเมตตาธรรมไม่เบียดเบียนกัน ไม่เห็นแก่ตัว เป็นบ่อเกิดการศึกษาที่จะนำทางไป

สู่ความหลุดพ้นบรรลุถึงความสุขทางสงบ เป็นยอดปรารถนาของชาวโลก

ข้าพเจ้ายังจำเหตุการณ์เมื่อปี ๒๕๑๑ ก่อนเข้าพรรษามีชายชราพร้อมด้วยภรรยาที่สูงอายุเข้ามาหาข้าพเจ้า ได้แสดงความประสงค์จะขอให้ข้าพเจ้าช่วยเป็นเจ้าภาพจัดการอุปสมบท เพราะยากจนไม่สามารถจะบวชเองได้ เมื่อได้ซักถามว่าเหตุใดที่คิดจะบวชเมื่ออายุก็มากแล้ว มีจิตใจเลื่อมใสในศรัทธาเกิดขึ้นหรือ ข้าพเจ้าก็ได้รับตอบว่า อยากบวชเพราะแก่แล้วหากินอะไรไม่ได้ ภรรยาก็แก่หาเลี้ยงไม่ไหว ข้าพเจ้าถามว่า แล้วจะออกบิณฑบาตรไหวหรือก็ได้รับคำบอกเล่าว่า แกมีวิชาหมอด เมื่อบวชแล้วจะหากินทางด้หมอ ฟังแล้วข้าพเจ้าก็เศร้าใจที่รู้จุดประสงค์ว่าเมื่อหากินทางโลกไม่ได้ก็จะอาศัยผ้าเหลืองหุ้มห่อกายเพื่ออาศัยเลี้ยงปากเลี้ยงท้อง ทั้งยังได้พยายามจะขอวัน เดือนปีจะดูดวงดูโชคชตาราศรีให้ข้าพเจ้า จำเป็นที่ต้องบอกความจริงว่า “ข้าพเจ้าไม่สนใจโชคชตา ข้าพเจ้าเชื่อหลักกรรมของพุทธศาสนา ใครทำดี

ทำชั่วก็ได้แก่ตัวผู้นั้น ฉะนั้นจึงไม่สนใจอย่างอื่น แล้วข้าพเจ้าถามว่า ก่อนจะมาหาข้าพเจ้าตรวจดูตัวเองหรือยัง แกยิ้มแล้วพูดว่า ไม่จำเป็นจะต้องดู เพราะผู้จะบวชให้ก็เท่ากับสร้างพระได้บุญเท่ากับเอาบุญมาให้ ข้าพเจ้าฟังแล้วก็เกิดสลดใจคิดว่าการบวชถ้าไม่เลือกบุคคลว่าเมื่อบวชไปแล้วศึกษาปฏิบัติธรรมสร้างกุศลจำศีลภาวนาหรือมีท่าทางจะทำความเสื่อมเสียให้แก่ศาสนาโดยหวังหาประโยชน์ส่วนตัว ไม่สนใจในความเสียหายส่วนรวม คิดว่าผู้ที่จะบวชให้ แทนที่จะเกิดบุญกุศลกลับจะเกิดโทษทางใจด้วย เพราะเมื่อเรารู้ว่าบุคคลที่เราจะบวชได้ครองผ้าเหลืองไปหากิน เมื่อสัมภาษณ์พังดูและเห็นท่าทางก็เกิดจิตใจหดห่อ เราคิดจะสร้างกุศลด้วยจิตใจหดห่อจะเกิดกุศลได้อย่างไร เมื่อจิตไม่เกิดปีติข้าพเจ้าจึงบอกว่า ข้าพเจ้าตั้งใจจะบวชผู้ที่มีจิตศรัทธาเลื่อมใสมองเห็นทุกข์ ตั้งใจจะปฏิบัติธรรมเพื่อให้หลุดพ้น ก็ยินดีเพราะเป็นการส่งเสริมพระศาสนาให้รุ่งเรือง ไม่ว่าท่านผู้นั้นจะมีอายุมากน้อย

เมื่อเลื่อมใสศรัทธาจริง ๆ ข้าพเจ้าก็บวชให้ด้วยความ
ปีติยินดี แต่ปีนี้ได้ตกลงบวช ๒ นาคเสียแล้วนาค
หนึ่งจะบวชที่วัดดาวคนอง และอีกนาคหนึ่งจะบวช
ที่วัดกระจับนิมิต นาคทั้งสองรายบวชจากเณรมา
เป็นพระ ฉะนั้นต้องขอโทษที่ปีนี้ไม่สามารถจะบวช
ได้มากกว่า ๒ องค์ และขอบใจที่ได้มาบอกบุญ
แม้ว่าจะไม่สามารถจะบวชให้ก็จะขอช่วยเพียงค่ารถ
เล็ก ๆ น้อย ๆ ให้ไป เมื่อแกทราบว่าผิดหวังเพราะ
ข้าพเจ้าไม่รับจะบวชให้ก็แสดงกิริยาไม่พอใจออกมา
ให้เห็น แต่ข้าพเจ้าไม่โกรธกลับปีติดีใจที่ได้เห็น
กิริยาท่าทางแสดงออกมานึกว่าเป็นบุญของเราไม่ได้
บวชให้ชายแก่ผู้นี้ เพราะข้าพเจ้าเคยทราบว่าพระที่
ตั้งใจบวชอาศัยผ้าเหลืองหากิน เพราะไม่ได้เกิดจาก
จิตใจศรัทธาแล้วก็มักหัวดื้อ ถืออารมณ์ตัวเป็นใหญ่
ถือว่าเป็นคนสูงอายุไม่ค่อยลงกับพระอาวุโสที่อ่อน
อายุคิดแล้วก็เศร้า นึกดีใจที่เราไม่รับจะบวชให้ มิ
ฉะนั้นเราก็จะสร้างบาปไว้ให้ทางศาสนาไม่มีความ
สบายใจ บุญก็ไม่ได้กลับจะตกนรกในใจเมื่อ

นึกว่าบวชคนผิดครั้งใดก็หาความสุขใจไม่ได้ หาก
เราบวชผู้ที่มีจิตเลื่อมใสศรัทธาตั้งหน้าเล่าเรียนศึกษา
ธรรมมะ เพื่อเผยแพร่พระศาสนาให้เจริญรุ่งเรือง
ต่อ ๆ กันไป เมื่อนึกถึงก็เกิดปีติยินดีขึ้นในใจ นี่ก็
เห็นจะได้กับโบราณว่าสวรรค์อยู่ในอก นรกอยู่ในใจ
ข้าพเจ้ายังสงสัยชีวิตผ่าน เมื่อครั้งข้าพเจ้าบวชว่าจะ
ได้บุญหรือไม่ เพราะไม่สมบูรณ์ทั้งกายวาจาใจ
ไม่ได้บวชด้วยใจสมัครและไม่ได้เล่าเรียนศึกษานำ
ธรรมะมาเทศน์โปรดโยมทางบ้าน แต่ข้าพเจ้าก็ได้
พยายามนำชีวิตที่ผิดพลาดมา มาเป็นตัวอย่างคิดว่า
อาจเกิดประโยชน์ต่อไป ฉะนั้น ชีวิตผ่านของข้าพเจ้า
ก็ขอยุติลงเพียงนี้ก่อน

สวัสดี.

ท่านผู้ร่วมสร้างหนังสือบริจาค
ในวันวิสาขบูชา ๒๕๑๒

๑ ม.จ. วิเศษศักดิ์ชยางกูล (พระนคร) ๑๐๐ เล่ม
๒ คุณนายน้อม ล่ำซำ (พระนคร) ๓๐๐ ,,
๓ คุณเกรียงวิธท์ (บีนัง) ๕๐ ,,
๔ หลวงอรรคขจรนิติปกรณ์ (พระนคร) ๒๐๐ ,,
๕ คุณประยงค์ ดาวมณี (พระนคร) ๓๐๐ ,,
๖ คุณทวี สนิทวงศ (พระนคร) ๒๐๐ ,,
๗ คุณพิชาน ดโนทัย (ธนบุรี) ๒๐๐ ,,
๘ คุณวนิดา แนวบุญเนียร (พระนคร) ๒๐๐ ,,
๙ คุณสถิต รังคศิริ (แพร่) ๕๐๐ ,,
๑๐ คุณวิเชษฐ์ โตรวิเชียร (พระนคร) ๕๐๐ ,,
๑๑ คุณเธียรรักษ์ วนิชพงศ์ (พระนคร) ๒๐๐ ,,
๑๒ พันตำรวจเอก กระจ่าง มีแสงสี
(พระนคร) ๑๕๐ ,,
๑๓ พันตำรวจตรี ม.ร.ว. พงศ์สุระ เทวกุล
(พระนคร) ๑๐๐ ,,

๑๔ คุณวิชัย นิมบุญจาช (พระนคร) ๒๐๐ ,,
๑๕ พล. ร.ต. เจริญนายเรือ ร.น. และคุณนาย
ถนอมนายเรือ (ธนบุรี) ๒๐๐ ,,
๑๖ คุณสนิธ และคุณสงบศรี
ชาตินันท์ (ธนบุรี) ๑๐๐ ,,
๑๗ คุณเชิง ชุติธร (พระนคร) ๒๐ ,,
๑๘ ร.อ. ประทีป พยอมยงค์ ร.น.(ธนบุรี) ๒๐๐ ,,
๑๙ พล.ร.ท. ผวน ศรีเพชรและ
คุณนายระเบียบ ศรีเพชร (พระนคร) ๑๐๐ ,,
๒๐ คุณมล จันทรศรี (พระนคร) ๑๒๐ ,,
๒๑ คุณณรงค์ สุทธิกุลพานิช (พระนคร) ๕๐๐ ,,
๒๒ นายแพทย์เกิด ธนชาต (พระนคร) ๓๐๐ ,,
๒๓ คุณพยงค์ ผลานุสนธิ์ (พระนคร) ๓๐๐ ,,
๒๔ คุณมณี รุ่งเรืองธรรม อุทิศส่วนกุศล
ให้แก่คุณรวล รุ่งเรืองธรรม ผู้เป็นบิดาที่
ล่วงลับไปแล้ว (พระนคร (๕๐๐ ,,

หากผู้ใดที่ได้กรุณาแจ้งมาหรือได้ส่งเงินมาทางจดหมายก็ดี หากไม่มีชื่อตามข้างบนนี้ โปรดกรุณาทักท้วงมาด้วย จะเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแผ่ส่วนบุญ

ขออำนาจบุญกุศลที่เราทั้งหลายได้ร่วมสร้าง
หนังสือในชุด "**กฎแห่งกรรม**" บริจาคเป็นทาน
ในวัน "**วิสาขบูชา** ในพ.ศ. ๒๕๑๒

ด้วยแรงบุญจิตบริสุทธิ์สอาดมิได้หวังผลตอบแทนในทางส่วนตัว แรงด้วยจิตศรัทธามุ่งหวังจะให้เกิดศีลธรรมแก่ส่วนรวมทั้งในปัจจุบันแลอนาคต บัดนี้ข้าพเจ้าทั้งหลายขอตั้งจิตอธิษฐาน ด้วยบุญกุศลที่เราร่วมสร้างครั้งนี้ ขอบุญกุศลนั้นจงบันดาลให้สัตว์โลกทั้งหลายที่ยังลุ่มหลงงมงายขาดศีลธรรมที่มีจิตใจชั่วร้าย มุ่งหวังจะทำลายความสุขทั่วไป ขอให้กลับใจมีศีลธรรม เห็นอกเห็นใจอยู่กันด้วยความสงบสุขต่อไป

แลข้าพเจ้าทั้งหลายขออุทิศส่วนกุศลถวายแด่พระวิญญาณ อดีตพระมหากษัตริย์และมหาราชทุกพระองค์ และท่านผู้กล้าหาญทั้งหลาย จะเป็น

ทหารหรือพลเรือนก็ดี ที่ได้สละชีพป้องกัน
ประเทศชาติศาสนาพระมหากษัตริย์ และมนุษย์ธรรม
เพื่อสันติของโลกทั้งในและนอกประเทศ ผู้มีบุญคุณ
แก่ชาติแก่โลก ข้าพเจ้าทั้งหลายขอสงบจิตแผ่กุศล
ครั้งนี้ให้ทั่วทุกท่านด้วย ทั้งอดีตและปัจจุบัน ขอจง
ได้รับส่วนกุศลจากข้าพเจ้าทั้งหลายที่ได้สร้างขึ้นด้วย
จิตบริสุทธิ์ทั่วกัน

และขอแผ่ส่วนบุญให้ท่านอุปัชฌาอาจารย์ และ
บุพการี อันมีบิดา มารดาญาติผู้ใหญ่ ผู้มีพระคุณทั้ง
หลาย ทั้งเพื่อนฝูงมิตรสหายทั้งหลายที่ล่วงลับไป
แล้ว และขอแผ่ส่วนกุศลอันนี้ไปยังเจ้ากรรมนายเวร
และศัตรูคู่อาฆาตเคยจองกรรม จองเวรหากมี ทั้งอดีต
และปัจจุบัน ทั้งที่รู้จักก็ดีไม่รู้จักก็ดี โปรดมารับส่วน
กุศลที่เราทั้งหลายได้แผ่มาให้ทั่วกัน และขอแผ่กุศล
นี้แก่เทพยดาทั้งหลายทุกชั้น ตลอดทั้งรุกขเทวดา
นางไม้ และวิญญาณที่ยังล่องลอยอยู่ในภพน้อยภพ
ใหญ่ ยังเวียนว่ายอยู่ในวัฏฏะสงสาร และวิญญาณ
ของสัตว์โลกที่กำลังรับกรรมอยู่ในทุกคติภูมิ ที่

สามารถมารับส่วนบุญนี้ได้ ขอให้มารับส่วนบุญทั่วกัน หากวิญญาณที่ยังไม่รู้แจ้งในการแผ่ส่วนกุศลของเราครั้งนี้ ขอเทพยดาทั้งหลายจงช่วยบอกกล่าวให้ทั่วกัน เพื่อจะได้รับส่วนกุศลในครั้งนี้ทั่วถึงกันเถิด

เราทั้งหลายขอแผ่เมตตาจิตมาส่สัตว์โลกทั้งหลาย

ขออย่าให้มีความพยาบาทจองเวรจองกรรมอย่าได้เบียดเบียนซึ่งกันและกันเลย ขอให้บุญกุศลที่เราทั้งหลายร่วมสร้างในครั้งนี้ จงบันดาลให้สัตว์โลกทั้งหลาย จงอย่าได้มีทุกข์กายทุกข์ใจเลย จงมีจิตใจผ่องใส เปลี่ยนจากทุคติภูมิมาสู่สุคติภูมิด้วยความปรารถนาดีของเราทั้งหลาย จงบรรลุดังความตั้งใจ ณ กาลบัดนี้เทอญ

ข้าพเจ้าทั้งหลายที่ได้ร่วมสร้างกุศล

ในวันวิสาขบูชา

หอสมุดแห่งชาติ
NATIONAL LIBRARY

หอสมุดแห่งชาติสาขาสุโขทัย

หอสมุดแห่งชาติรัชมังคลาภิเษก

จันทบุรี

พิมพ์ที่โรงพิมพ์รุ่งเรืองธรรม ถนนพระราม 6 ซอยมั่นสิน 2
พระนคร โทร 815629
นายรวล รุ่งเรืองธรรม ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา 2512

THERE IS NO DARKNESS BUT IGNORANCE.

มืดใดไม่มืดล้ำ มืดจิต
สิ่งถูกเห็นเป็นผิด คลาดแคล้ว
อวิชชามิจฉาทิฏ— ฐิครอบ
ห่างวิชาเสียแล้ว ชาตินี้ มืดตาย

GOOD ADVICE IS BEYOND PRIZE.

ให้ธรรมชำนะให้ อันปวง
สมบัติแม้ใหญ่หลวง หมดได้
ธรรมหากทราบซึ้งทรวง ชจัดโม่ห์
สามารถนำออกใช้ ต่อสู้ อวิชชา

ของ ช. ชมธวัช